

Delårsrapport augusti 2019

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning	3
2 Kommunens samlade verksamhet.....	6
3 Uppföljning av kommunens mål	8
4 Ekonomi.....	13
5 Väsentliga personalförhållanden.....	21
6 Räkenskaper.....	26

Nämnder, styrelser och bolag

7 Kommunstyrelsen	46
8 Bygg- och miljönämnden.....	55
9 Barn- och utbildningsnämnden	66
10 Socialnämnden	84
11 Vård- och omsorgsnämnden.....	92
12 Kultur- och fritidsnämnden	100
13 Tekniska nämnden.....	106
14 Håbohus AB.....	125
15 Håbo Marknads AB.....	127
16 Kommunalförbundet Räddningstjänsten Enköping-Håbo	129

1 Sammanfattning

Kommunen har upprättat delårsrapport med bokslut per 31 augusti och prognos för utfallet av verksamheten och ekonomin till årets slut.

Enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning ska kommunen årligen upprätta minst en delårsrapport för verksamheten från räkenskapsårets början. Delårsrapporten ska innehålla en redogörelse för verksamheten och resultatet för perioden. Uppgifter ska också lämnas för samma period föregående år.

Prognos för årets ekonomiska resultat

Prognos för årets resultat är 28,2 miljoner kronor. Elimineras realisationsvinster på 23,4 miljoner kronor från prognostiserat resultat, enligt balanskravet, uppgår resultatet endast till cirka 5,0 miljoner jämfört med budgeterat resultat på 18,4 miljoner kronor.

Den negativa avvikelserna jämfört med budget förklaras av flera negativa och positiva avvikelser.

Positiva avvikelser

- Exploateringsverksamheten och andra fastighetsförsäljningar beräknas ge 23,4 miljoner kronor i reavinster.
- Räntekostnader för kommunens långfristiga skulder beräknas till 1,4 miljoner kronor lägre än budget.
- Skattenettot (skatteintäkter och utjämning) är 4,8 miljoner kronor bättre än budget.
- Finansiella intäkter prognostiseras till 3,2 miljoner kronor högre än budget, vilket förklaras av utdelning från Kommuninvest.

Negativa avvikelser

- Nämndernas nettokostnader prognostiseras till 20,4 miljoner kronor högre än budget.
- Pension- och upplupna lönekostnader beräknas ge ett underskott om 4,0 miljoner kronor.
- De taxefinansierade verksamheterna VA och avfall prognostiserar underskott med tillsammans 1,2 miljoner kronor.

Nämndernas ekonomiska läge

Totalt prognostiserar nämnderna 21,5 miljoner kronor i underskott jämfört med budget. Vid föregående prognos i mars redovisades 15,2 miljoner kronor i underskott.

Två nämnder visar underskott och övriga nämnder visar nollprognos eller överskott. Kommunfullmäktige uppmanade nämnderna vid delårsuppföljningen per mars, att vidta åtgärder/minimera underskott och redovisa det till delårsrapporten per augusti.

Budgeterat resultat som fastställdes av kommunfullmäktige i november 2018 för år 2019, uppgick till cirka 21,0 miljoner kronor. Efter tilläggsanslag, enligt nedan, som utfördelades till nämnderna uppgick kommunens budgeterade resultat till 18,3 miljoner kronor.

Under året beslutade kommunfullmäktige om tilläggsbudget om cirka 2,7 miljoner kronor dels för korrigeringen av politiker arvoden, gratis trygghetslarm och för tillskott för omställning av Kultur och fritidsnämndens kostnader.

Barn- och utbildningsnämnden prognostiserade ett underskott i delårsuppföljning i mars uppgående till 15,5 miljoner kronor. Nu prognostiserar nämnden 18,2 miljoner kronor i underskott, en försämring med ytterligare 2,7 miljoner kronor.

Inom verksamheten grundskola är underskottet nästan 16,5 miljoner kronor. Även inom förskolan och gymnasieskolan finns ett underskott om 1,1 respektive 2,7 miljoner kronor.

Inom gymnasieverksamheten skriver förvaltningen att underskottet kommer att arbetas in under året. Förvaltningen skriver vidare i delårsrapporten att förvaltningen under året jobbat med att ta fram och genomföra effektiviseringar inom grundskoleverksamheten. Alla redovisade effektiviseringar har inte ännu genomförts eller fått det genomslag man förväntat sig. Andra verksamheter inom nämndens ansvarsområden visar överskott, vilket sammantaget ger ett underskott om 18,2 miljoner kronor.

Socialnämnden prognostiserar överskott med 0,7 miljoner kronor. Kostnaderna för placeringar har sänkts för både vuxna och barn/ungdomar. Även kostnaderna för försörjningsstöd bedöms bli lägre än budgeterat.

Vård- och omsorgsnämnden redovisar en prognos i nivå med tilldelad budget. I prognosen finns både försenade uppstarter och planerade avslut av verksamheter samt ett flertal vakanta tjänster. Samtidigt redovisar andra verksamheter högre kostnader än budgeterat, framför allt köp av externa boendeplatser och köp av hemtjänst.

Kultur- och fritidsnämnden hade ett budgetunderskott vid årets början med 1,2 miljoner kronor. För att hantera underskottet beslutade KF att ge nämnden ett tilläggsanslag om 1,2 miljoner kronor som en engångsåtgärd så att nämnden hade möjlighet att hantera omställningskostnader.

Budgeten för år 2019 beslutades med tillägget att om kapitalkostnader blir lägre ska motsvarande överskott lämnas och kunde därför inte omdisponeras till övriga driftkostnader. Detta på grund av osäkerheter kring start av vissa investeringar inom nämndens verksamhetsområde. Kapitalkostnaderna blir för år 2019, 2,4 miljoner kronor lägre än budget och besluten innebär att Kultur- och fritidsnämnden ska lämna ett överskott med 2,4 miljoner kronor i bokslutet för år 2019.

Kultur och fritidsnämnden redovisar en prognos för årets slut med överskott på 1,1 miljoner kronor. Orsaken till att överskottet inte är 2,4 miljoner kronor redovisar förvaltningen beror på kostnader för avslut av tjänster vid omorganisation, uppstart av fritidsbank samt högre personal och reparationskostnader.

VA- och avfallsverksamheten som är taxefinansierade verksamheter redovisar ett underskott på 1,2 miljoner kronor.

Kommunstyrelsen redovisar underskott med 0,6 miljoner kronor. Främsta orsaken till underskottet är högre kostnader än budgeterat på plan- och exploateringsverksamheten som uppgår till ca 1,4 miljoner kronor, övriga verksamheter inom kommunstyrelsen redovisar överskott bl.a beroende på personalvakanser.

Kostnader för evakuering av Vibyskolan 5,9 miljoner föreslås i eget ärende finansieras genom att minska på årets budgeterade resultat. Tillförs inte tillskott till nämnden kommer ett underskott att uppstå i bokslutet för år 2019. Eftersom ärendet inte är avgjort av kommunfullmäktige har underskott redovisats på kommunstyrelsen, oförutsett.

De berörda nämnderna måste intensifiera sitt arbete med att åtgärda underskotten.

Tekniska nämndens skattefinansierade verksamheter redovisar ett överskott på 826 tkr.

Bygg- och miljönämnden prognostiserar överskott med 1,8 miljoner kronor. Den enskilt största orsaken till överskottet handlar om högre intäkter än budget främst inom bygglov. Förklaringen till det är att antalet ärenden är många och att antalet beslut ökat med det dubbla samtidigt som flera ärenden utgörs av större projekt. Den nya taxan som varit i bruk fyra månader bidrar också till ökad kostnadstäckning. Några tjänster inom förvaltningen har varit vakanta viss tid av perioden vilket ger lägre kostnad.

Överförmyndarnämnden prognostiserar överskott med 200 000 kronor.

Investeringar

Investeringsbudgeten för året uppgår till 472,2 miljoner kronor inklusive ombudgeteringar från föregående år. Per 31 augusti har 74,4 miljoner kronor investerats och prognosen är att 188,9 miljoner kommer att investeras till årets slut. Av det förväntade överskottet på 283,3 miljoner kronor beräknas 139,4 miljoner överföras till kommande år främst till följd av senarelagda investeringar.

Inom exploateringsverksamheten har 38,8 miljoner kronor investerats per 31 augusti i anläggningar för gator och VA. Prognosen är att dessa investeringar uppgår till 154,5 mkr vid årets slut. De största investeringarna för året är infrastruktur i Björnbrö/Logistik Bålsta och Bålsta Centrum samt övertagande av infrastrukturen i Frösundavik som gåva.

Måluppfyllelse

Kommunfullmäktiges mål om att öka företagarnas nöjdhet med kommunens och bolagens fysiska och digitala bemötande bedöms kunna uppfyllas under året. De två andra målen bedöms delvis kunna uppfyllas.

Måluppfyllelsen inom kommunens nämnder bedöms vara god för året. Fyra mål anses vara uppfyllda till delåret och 13 mål anses vara delvis uppfyllda. Tre mål anses inte uppfyllas under året. Vid två av målen finns inte tillräckligt med underlag för att kunna göra en bedömning vid delåret utan bedömningen kommer att göras först vid årets slut.

Ett av kommunens tre finansiella mål för god ekonomisk hushållning bedöms uppnås. Överskott och intäkter av engångskaraktär har finansierat investeringar. Däremot kommer inte målen om att kommunens resultat ska uppgå till två procent exklusive realisationsvinster och att exploateringsverksamheten som helhet ger överskott, att uppnås.

Kommunkoncernen

Håbo Marknads AB har ett negativt resultat på -2,5 miljoner kronor per 31 augusti och prognosen för året är -2,4 miljoner kronor på grund av engångskostnader för överenskommelse med tidigare VD. Styrelsen i bolaget ska enligt aktiebolagslagen genast upprätta och låta bolagets revisor granska en kontrollbalansräkning när det finns skäl att anta att bolagets egna kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet. Om det går för lång tid kan styrelsens ledamöter riskera personligt ansvar.

Håbohus AB prognostiserar ett årsresultat på 17,5 miljoner kronor, vilket är 8,6 miljoner bättre än budget. Räddningstjänsten prognostiserar ett nollresultat, vilket är 240 000 kronor sämre än budget.

2 Kommunens samlade verksamhet

2.1 Kommunens samlade verksamhet

Syftet med den sammanställda redovisningen är att sammanfatta kommunens ekonomiska ställning och åtaganden. Det handlar om att ge en helhetsbild av verksamheten oavsett om den bedrivs i egen regi eller utförs av interna eller externa bolag.

Kommunens samlade verksamhet består, utöver kommunen, av kommunens helägda kommunala bolag, Håbohus AB och Håbo Marknads AB. Kommunen bedriver även räddningsverksamhet tillsammans med Enköpings kommun i ett kommunalförbund. Kommunen har tillsammans med Trosa kommun en gemensam nämnd, där Håbo kommun administrerar Trosa kommuns löneutbetalningar.

Verksamhet som bedrivs i extern regi, det vill säga där kommunen köper huvudverksamhet från andra utförare, uppgår till 178 miljoner kronor, jämfört med 181 miljoner kronor samma period föregående år. Det innebär att 18,1 procent (19,2 procent föregående period) av kommunens verksamhet utförs av andra utförare än kommunen. Generellt gäller att kommunen har det övergripande ansvaret för verksamheten även om själva utförandet ligger utanför kommunens organisation. Undantaget är tillsynsansvaret för grundskolan och gymnasiet som ligger på Skolinspektionen.

För år 2019 har LKBR (Lagen om kommunal bokföring och redovisning) utgett nya rekommendationer om sammanställd redovisning för kommunen och dess bolag. Kravet på sammanställd redovisning i delårsbokslut avseende resultat och balansräkning är borttaget. Kommunen har valt att i delårsbokslut per 31 augusti bilägga respektive bolags rapporter till kommunens delårsbokslut. Bedömningen från kommunen, till att sammanställda räkenskaper inte arbetas fram i delårsbokslut är att bolagens ekonomi och verksamheten är en liten del i kommunens ekonomi. Till årsbokslutet kommer en sammanställd redovisning att lämnas för år 2019. Nedan kommenteras respektive bolags och räddningstjänstens ekonomi kortfattat, i övrigt hänvisas till respektive bolags och räddningstjänstens avsnitt i delårsbokslut.

Håbo Marknads AB

Verksamhet

Kommunfullmäktige beslutar om vilka medel som Håbo Marknads AB ska bedriva sin verksamhet. Bolaget sätter sin budget utifrån fullmäktiges beslut.

Bolaget har i uppgift att arbeta med verksamhet som inte ger några intäkter enligt den näringslivspolitik som kommunfullmäktige har beslutat om.

Väsentliga händelser

Större näringslivetableringar har initierats och beslutats under perioden samt försäljningen av näringslivsmark i Draget området.

Bolagets VD slutade efter överenskommelsen med bolagets styrelse sin anställning och Kommundirektören har tillförordnats som VD för bolaget.

Ekonomi

Resultatet för delåret per sista augusti är negativt och uppgår till -2,5 miljoner kronor och prognosen för helåret visar ett negativt resultat om ca -2,4.

Engångskostnader har påverkat resultatet negativt bl.a lönekostnaderna i samband med överenskommelsen med tidigare VD. Eftersom bolagets resultat är negativt har det egna kapitalet påverkats negativt. Det fria egna kapitalet uppgår till ca -1,3 miljoner kronor och det bundna till ca 1,6 miljoner kronor. Bolagets totala egna kapital, både det fria och det bundna blir således 0,3 miljoner kronor.

Styrelsen i bolaget ska enligt aktiebolagslagen genast upprätta och låta bolagets revisor granska en kontrollbalansräkning när det finns skäl att anta att bolagets egna kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet. Om det går för lång tid kan styrelsens ledamöter riskera personligt ansvar.

Bolagets egna kapital måste återställas, vilket leder till att även ägaren (kommun) måste ta ställning till om ett ägartillskott skall lämnas till bolaget för att återställa delar av det egna kapitalet. Vilka alternativ som är möjliga måste utredas tillsammans med bolaget och bolagets revisorer för ett ställningstagande av kommunfullmäktige.

Håbo hus AB

Verksamhet

Bolaget äger fastigheter belägna inom Håbo kommun. Fastigheterna omfattar både bostäder och lokaler.

Väsentliga händelser

Håbohus färdigställer 97 lägenheter på Vallvägen i Bålsta. 86 av lägenheterna är vanliga hyresrätter och 11 lägenheter är lägenheter inom LSS där kommunen är hyresgäst. Första inflyttning var i maj och projektet är helt inflyttat i september. Alla lägenheter är uthyrda.

Ekonomi

Resultatet per 31 aug efter finansiella poster beräknas till ca.15,0 miljoner kronor. Helårsprognosen för år 2019 beräknas efter finansiella poster uppgår till ca 17,5 miljoner kronor vilket är bättre än budgeterat resultat på 8,9 mkr. Den främsta anledningen till ett bättre prognostiserad resultat än budgeterat beror bland annat på lägre ränte- och driftkostnader.

Kommunalförbundet Räddningstjänsten Enköping- Håbo kommuner

Verksamhet

Räddningstjänsten Enköping-Håbo är ett kommunalförbund skapat i syfte att fullfölja de skyldigheter som medlemskommunerna har enligt lagen om skydd mot olyckor.

I förbundets uppdrag ingår att utbilda kommunens anställda i brandskydd, systematiskt brandskyddsarbete och HLR (hjärt-och lungräddning).

Förbundet är uppdelat i sex insatsområden med varsin brandstation för snabbast möjliga räddningsinsats.

Håbo kommuns andel av räddningstjänsten är 35 procent och Enköpings kommuns andel är 65 procent.

Väsentliga händelser

Under sommaren 2018 presenterades resultaten från Alarmeringsutredningen som främst syftar till att säkerställa en obruten larmkedja samt utredningen om en effektivare räddningstjänst. Den senare har gett förslag på reglering för att säkerställa kommunernas förmåga att hantera större räddningsinsatser. Det återstår att se hur resultaten från dessa utredningar kommer att påverka förbundets verksamhet.

Ekonomi

Resultatet för delåret är 186 tkr och prognosen för helåret visar ett 0-resultat, vilket är sämre än budgeterat resultat på 240 tkr.

Flera engångskostnader har påverkat resultatet tillsammans med kostnaderna för semestervikarier.

3 Uppföljning av kommunens mål

Kommunfullmäktiges mål syftar till kommunens långsiktiga utveckling med fokus på samhällsutveckling och demokratifrågor medan nämndernas mål- och kvalitetsstyrning fokuserar på kommunens grunduppdrag, service och lagstyrd verksamhet.

Kommunfullmäktiges fokusområden och mål är framtagna i blocköverskridande samverkan mellan de politiska partierna och gäller hela mandatperioden. Målen omhändertas av kommunstyrelsen och kommundirektör som tillsammans med kommunens ledningsgrupp styr och leder utvecklingsarbetet i dessa frågor.

Nämndernas, förvaltningarnas och avdelningarnas mål tas fram fristående från kommunfullmäktiges fokusområden och mål och har ibland ett kortare tidsperspektiv vilket innebär att de kan förändras under gällande mandatperiod. Dessa fastställs årligen i samband med budgeten.

Förutom de övergripande fokusområdena och målen fastställs även årligen finansiella mål för kommunen i samband med att budgeten antas.

3.1 Vision

24 mars 2014 antog kommunfullmäktige Håbos nya vision - Vårt Håbo 2030. Visionen är vägledande i kommunens arbete och visar hur kommunen ska utvecklas fram till år 2030.

I visionen Vårt Håbo 2030 kan man läsa:

”Året är 2030 och Håbo kommun i hjärtat av Mälardalen är en plats för hela livet. Det bor 25 000 invånare i vår växande kommun och vi har hög kvalitet i alla våra verksamheter. Här lever och arbetar vi i en attraktiv miljö med Mälarens vatten och naturen nära inpå oss. Vi ligger i en av Sveriges viktigaste tillväxtregioner med Stockholm runt knuten och vi bygger tillsammans vidare på det goda och hållbara samhället. Håbo år 2030 är en kommun för framtiden.”

Visionen har fyra huvudområden och där framgår det att:

- Vi ska vara **Hållbara Håbo** och sträva mot jämlikhet och delaktighet. Vi tar vårt långsiktiga ansvar för natur och klimat och är energieffektiva och fossilbränsle fria.
- Bålsta ska vara en **levande småstad** med en intressant mix av människor, aktiviteter och service. Bålsta är en bra kombination av den täta stadens puls och småstadens stillhet.
- Håbo kommun ska vara den **naturnära Mälarkommunen** genom att tillgängliggöra natur och vattenmiljöer för boende och besökare. Samtidigt har vi ett stort ansvar att förvalta och bevara.
- Håbo kommun ska vara en **aktiv part i Mälardalen** genom att utnyttja sitt strategiska läge i regionen. Vi ska vara en attraktiv marknad för varor, tjänster, arbetsplatser, kompetens och kultur.

3.2 Kommunfullmäktiges fokusområden och mål

Med utgångspunkt i kommunens vision beslutade kommunfullmäktige den 10 december 2018 tre övergripande fokusområden för Håbo kommun från år 2019. Utifrån fokusområdena fastställde kommunfullmäktige den 6 maj 2019 tre övergripande mål för kommunen.

Målen omhändertas av kommunstyrelsen och kommundirektör som tillsammans med kommunens ledningsgrupp styr och leder utvecklingsarbetet. Det sker bland annat genom tillsättande av styrgrupper där en eller flera av ledningsgruppens medlemmar ingår. Styrgruppernas funktion är att leda och styra konkreta projekt, planer och aktiviteter i avsikt att nå fullmäktiges mål.

3.2.1 Ett starkt lokalt näringsliv och arbetsmarknad i fokus

Beskrivning

Företagandet i Håbo kommun ska vara starkt och möjliggöra en lokal arbetsmarknad, för att skapa en levande småstad att både bo och verka i. Det lokala företagsklimatet ska stärkas. Samverkan mellan kommun och näringsliv sker naturligt och utvecklas på efterfrågan från kommun eller företag. Dialog och inflytande ska genomsyra arbetet.

KF:s övergripande mål

Öka företagarnas nöjdhet med kommunens och bolagens fysiska och digitala bemötande

 Mål helt uppfyllt

Analys

Under året har företagsfrukostar och öppet hus anordnas. Tillsammans med företagarföreningarna har även riktade insatser och dialogmöten initierats med mycket gott resultat. Likaså är många delar av punkterna som listades i visionen "Tillsammans mot 4.0" gjorda, pågående eller planerade.

Det sker ett aktivt arbete med att tillgängliggöra de kommunala tjänsterna via digitalisering just nu i kommunen. Detta arbete syftar till att ytterligare förenkla och underlätta kontakten för företagare och medborgare.

Svenskt Näringslivs årliga mätning, som genomfördes under våren, visade på ett tydligt positivt trendbrott och resultatet ökade från det sammanvägda betyget 2,7 till nytt betyg på 3,1.

Bedömningen är således att Kommunfullmäktiges mål att öka företagarnas nöjdhet med kommunens och bolagens fysiska och digitala bemötande kan nås för helåret 2019.

3.2.2 Samhällsbyggnad med helhetssyn och livsperspektiv i fokus

Beskrivning

I samhällsbyggnaden är det helhetssyn med livsperspektiv som ska vara i fokus, både översiktligt och i detalj. Alla aspekter ska belysas när Håbo kommun planerar och bygger samhället för framtiden – bostäder, näringsliv, rekreation, samhällsservice, kollektivtrafik och infrastruktur. Det kräver ett nära och tidigt samarbete mellan olika förvaltningar, med näringsliv och byggherrar samt medborgare. Dialog och inflytande ska genomsyra arbetet.

KF:s övergripande mål
Utveckla områden för bostäder, arbetsplatser och service utifrån samhällets behov ◆ Mål delvis uppfyllt
Analys Under året har många aktiviteter startats och pågått fram till delåret. Bland annat har arbetet med ny hållbarhetsstrategi påbörjats. Processen för ny översiktsplan har pågått och ny översiktplan förväntas antas till årskiftet 2019/2020. Ny lokalförsörjningsplan är under uppbyggnad och kommer antas tidigt våren 2020 och arbeten för att ta fram en Nödvattenplan, Risk och Sårbarhetsanalys samt Säkerhetskyddsanalys pågår. Fortfarande är det många pågående detaljplaner och ett högt tryck med många intressenter för byggbar bostads- och industrimark. Flera större detaljplaner är antagna och fler kommer komma för antagande under hösten 2019. Det finns dock en risk att inte hinna uppfylla Kommunfullmäktiges mål om ökad dialog och större planberedskap på grund av begränsningar i tillgängliga resurser vilket innebär att målet anses bli delvis uppfyllt under året.

3.2.3 Mötesplatser för alla och ett engagerat föreningsliv i fokus

Beskrivning

I Håbo kommun ska det finnas möjligheter för alla att hitta sitt sammanhang. Håbo kommun ska erbjuda möjligheter till mötesplatser för människor i olika åldrar och olika delar av livet och ta tillvara på det engagemang som finns i föreningar och hos medborgare. Med ett väl utvecklat föreningsliv och bra förutsättningar för alla typer av föreningar att kunna bedriva sin verksamhet skapas möjligheter för alla. Dialog och inflytande ska genomsyra arbetet.

KF:s övergripande mål
Utveckla mötesplatser som stärker Håbos attraktivitet ◆ Mål delvis uppfyllt
Analys Under delåret har flera aktiviteter pågått i syfte att uppnå Kommunfullmäktiges mål om att utveckla mötesplatser som stärker Håbo attraktivitet. Exempel är kultursatsningen Sommar i centrum, Håbomässan, Håbo festdag, uppstart av planeringen av en större lekplats i Gröna Dalen-området, en förstudie om ett möjligt Allaktivitetshus, Leaderprojektet Stenhuset i Skokloster samt flera mindre aktiviteter. Det har även genomförts en organisationsöversyn och organisationsförändring avseende Kultur- och fritidsverksamheten för att bättre kunna möta upp mot efterfrågan och Kommunfullmäktiges mål. Dock är bedömningen att forum för dialog och samverkan behöver struktureras upp mer samt att arbetet med marknadsföring av befintliga och kommande mötesplatser måste utökas för att full måluppfyllelse ska kunna erhållas.

3.3 Nämndernas mål

Perspektiv	Utvecklingsmål	
Målgrupp	Förbättrad tillgänglighet (<i>Bygg- och miljönämnden</i>)	◆
	Utveckla information och marknadsföring (<i>Bygg- och miljönämnden</i>)	◆
	Fler elever skall nå godkänt i samtliga ämnen (<i>Barn- och utbildningsnämnden</i>)	◆
	Elevers självledarskap kring den egna hälsan ska öka (<i>Barn- och utbildningsnämnden</i>)	—
	Inom samtliga verksamhetsområden ska nämnden verka för att den enskilde ska komma snabbare ut i självförsörjning och arbete. (<i>Socialnämnden</i>)	●
	Utveckla förvaltningens arbete med att säkerställa individens rätt till självbestämmande, delaktighet och inflytande inom LSS-området. (<i>Vård- och omsorgsnämnd</i>)	●
	Öka den digitala närvaron bland kommunens olika målgrupper. (<i>Kultur- och fritidsnämnden</i>)	◆
Verksamhet	Effektiva stödverktyg (<i>Bygg- och miljönämnden</i>)	◆
	Effektiva processer (<i>Bygg- och miljönämnden</i>)	◆
	Utveckla samverkan internt och externt (<i>Bygg- och miljönämnden</i>)	◆
	Utveckla och systematisera kvalitetsarbetet i hela styrkedjan (<i>Barn- och utbildningsnämnden</i>)	—
	Stärka samverkansytorna och utveckla metoderna kring ungdomar under 25 med missbruksproblematik (<i>Socialnämnden</i>)	◆
	Kvalitetssäkrad dokumentation i individärenden inom nämndens verksamheter (<i>Vård- och omsorgsnämnden</i>)	◆
	Förbättra underhållsplaner (<i>Tekniska nämnden</i>)	◆
	Nytt insamlingssystem för avfallshantering (<i>Tekniska nämnden</i>)	●
	Säkra reservvatten (<i>Tekniska nämnden</i>)	■
Medarbetare	Attrahera och behålla kompetens (<i>Barn- och utbildningsnämnden</i>)	◆
	Behålla en tillitsbaserad organisation som inkluderas i nya styrmodellen. (<i>Socialnämnden</i>)	●
	Rätt kompetens i nämndens verksamheter (<i>Vård- och omsorgsnämnden</i>)	◆
	Behålla en tillitsbaserad organisation som inkluderas i den nya styrmodellen. (<i>Vård- och omsorgsnämnden</i>)	●
Ekonomi	Samtliga taxor är aktuella och uppräknas årligt med index. (<i>Bygg- och miljönämnden</i>)	◆
	Hållbar ekonomi (<i>Barn- och utbildningsnämnden</i>)	■
	Genomföra investeringar enligt plan (<i>Tekniska nämnden</i>)	■

Nämnderna har utifrån de fyra perspektiven målgrupp, verksamhet, medarbetare och ekonomi identifierat ett antal utvecklingsmål för perioden. Ovan finns en sammanställning av samtliga mål och nämndens bedömning av måluppfyllelsen.

Måluppfyllelsen inom kommunens nämnder bedöms vara god för året. Fyra mål anses vara uppfyllda till delåret och 13 mål anses vara delvis uppfyllda. Tre mål anses inte uppfyllas under året. Bedömningen av dessa mål är att de kommer att uppfyllas på sikt men att det kommer att krävas ett flerårigt arbete innan full måluppfyllelse nås. Vid två av målen finns inte tillräckligt med underlag för att kunna göra en bedömning vid delåret vilket dels beror på officiell statistik som ännu inte publicerats och dels på att insatserna för att uppnå målet är planerade under hösten.

En mer detaljerad analys av varje mål återfinns under respektive nämnds avsnitt.

3.4 Finansiella mål

Beskrivning

Kommunerna ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten med mål och riktlinjer för att uppnå god ekonomisk hushållning. Finansiella mål av betydelse för god ekonomisk hushållning ska också anges. Kommunens finansiella mål fastställs årligen av kommunfullmäktige i samband med budget.

KF:s övergripande mål
Kommunens resultat ska över perioden uppgå till i genomsnitt två procent av skattenettet exklusive realisationsvinster och investeringsbidrag från andra än staten Mål inte uppfyllt
Analys Årets resultat beräknas uppgå till 2,3 procent av skattenettet. När intäkter från realisationsvinster exkluderas uppgår resultatet till 0,4 procent av skattenettet och målet bedöms inte uppnås för året.
Överskott och intäkter av engångskaraktär ska i första hand användas till att minska kommunens skuldsättningsgrad eller för att finansiera kommunens investeringar Mål helt uppfyllt
Analys Eftersom årets resultat beräknas överstiga beräknade realisationsvinster har överskott och intäkter av engångskaraktär använts till att finansiera kommunens investeringar. Målet bedöms kunna uppnås för året.
Exploateringsverksamheten ska totalt sett ge ett ekonomiskt överskott till kommunen Mål inte uppfyllt
Analys Alla nu beslutade pågående exploateringsprojekt beräknas tillsammans ge ett ekonomiskt underskott (nettoexploatering) för kommunen på -139,7 miljoner kronor. Målet beräknas inte uppnås under året.

4 Ekonomi

4.1 Periodens resultat

Kommunens resultat per den 31 augusti är periodiserat, vilket innebär att utgifter och inkomster har förts till rätt räkenskapsperiod enligt god redovisningssed. Prognosen för helår är baserad på nämndernas egna uppskattningar om intäkts- och kostnadsutvecklingen för årets fyra sista månader.

Kommunens resultat per 31 augusti uppgår till 49,9 (45,1) miljoner kronor. Det är 4,8 mkr bättre resultat än motsvarande period år 2018.

Det beror på att verksamheternas nettokostnad är 48,7 miljoner kronor högre än samma period föregående år, samtidigt som skatte- och finansnetto ökat med 53,5 miljoner kronor.

Resultatförändringen förklaras av både positiva och negativa faktorer:

Nämndernas nettokostnader har ökat med 48,7 miljoner kronor, vilket är en ökning med 7,0 (7,2) procent. Barn- och utbildningsnämndens nettokostnad har ökat med ca 27,0 miljoner kronor vilket är 7,0 procent. Vård- och omsorgsnämndens nettokostnad har ökat med 14,8 miljoner kronor, 9,0 procent. Socialnämndens nettokostnad är 2,1 miljoner kronor högre än samma period förra året.

Kostnader för pensioner och upplupna lönekostnader har ökat med 5,4 miljoner kronor jämfört med motsvarande period föregående år. Exploateringar och reavinster är 13,4 miljoner högre.

Skattenettot, det vill säga summan av kommunens intäkter från skatter, utjämningsavgifter respektive utjämningsbidrag samt generella statsbidrag, har ökat med 54,7 miljoner kronor vilket är 7,0 procent.

4.2 Prognos för årets resultat

Prognos för årets resultat är 28,2 miljoner kronor. Elimineras realisationsvinster på 23,4 miljoner kronor från prognostiserat resultat, enligt balanskravet, uppgår resultatet endast till cirka 5,0 miljoner jämfört med budgeterat resultat på 18,4 miljoner kronor.

Den negativa avvikelser jämfört med budget förklaras av flera negativa och positiva avvikelser.

Positiva avvikelser

- Exploateringsverksamheten och andra fastighetsförsäljningar beräknas ge 23,4 miljoner kronor i reavinster.
- Räntekostnader för kommunens långfristiga skulder beräknas till 1,4 miljoner kronor lägre än budget.
- Skattenettot (skatteintäkter och utjämning) är 4,8 miljoner kronor bättre än budget.
- Finansiella intäkter prognostiseras till 3,2 miljoner kronor högre än budget, vilket förklaras av utdelning från Kommuninvest.

Negativa avvikelser

- Nämndernas nettokostnader prognostiseras till 20,4 miljoner kronor högre än budget.
- Pension- och upplupna lönekostnader beräknas ge ett underskott om 4,0 miljoner kronor.
- De taxefinansierade verksamheterna VA och avfall prognostiserar underskott med tillsammans 1,2 miljoner kronor.

4.3 Resultaträkning

Resultaträkning, mkr	Bokslut 2018	Delårsbokslut 2018	Delårsbokslut 2019	Prognos 2019	Budget 2019
Verksamhetens intäkter	393,1	235,5	237,5	431,0	407,8
Verksamhetens kostnader	-1 414,1	-898,6	-945,9	-1 535,2	-1 508
Avskrivningar	-55,3	-36,0	-39,4	-61,2	-65,5
Verksamhetens nettokostnad	-1 076,3	-699,1	-747,8	-1 165,4	-1 165,7
Skatteintäkter	1 060,2	707,0	731,7	1 097	1 096
Generella statsbidrag och utjämning	65,1	39,4	69,4	104	100
Verksamhetens resultat	49,0	47,3	53,3	35,6	30,3
Finansiella intäkter	6,6	5,8	5,0	5,6	2,5
Finansiella kostnader	-11,7	-7,9	-8,4	-13,0	-14,5
Resultat efter finansiella poster	43,9	45,2	49,9	28,2	18,3
Resultat som andel av skattenettet	3,8 %	6,0 %	6,2 %	2,3 %	1,5 %

4.4 Omfördelning av budget under året

Efter beslut om budget 5 november har kommunfullmäktige beslutat att omfördela budget mellan nämnder enligt tabellen.

Omfördelning av budget, tkr	Oppositionsråd, arvoden §165/2018	Ökade driftkostnader, tillfälligt §80	Trygghetslarm §81	Folkhälsa, vänort §99	Lönesatsning, förslag
Kommunstyrelse	-761			-905	2 138
Kultur- och fritidsnämnd		-1 200		905	-104
Socialnämnd					
Bygg- och miljönämnd					-51
Barn- och utbildningsnämnd					-1 725
Vård- och omsorgsnämnd			-700		-207
Teknisk nämnd					-51
Årets resultat	761	1 200	700	0	0

I december inrättades oppositionsråd och arvodesregler reviderades. De ökade kostnaderna, 761 000 kronor, finansierades genom att minska budgeterat resultat. I maj tillfördes kultur- och fritidsnämnden 1,2 miljoner kronor att disponera för ökade driftkostnader endast för år 2019, från resultatet. I maj beslutades också att tillföra vård- och omsorgsnämnden 700 000 kronor för fortsatt avgiftsfria trygghetslarm, från resultatet. I juni, i samband med delårsrapport mars, överfördes 905 000 kronor i budget för folkhälsa och vänort, från kultur- och fritidsnämnden till kommunstyrelsen.

Omfördelningen av budget för lönesatsning föreslås beslutas i samband med delårsrapporten, vilket ingår i alla tabeller i rapporten.

4.5 Nämndernas avvikelser mellan budget och prognos för året

Nämnder/styrelse	Prognos delårsrapport aug 2018	Prognos delårsrapport mars 2019	Prognos delårsrapport aug 2019
Kommungemensamma verksamheter	-0,2	-0,2	-0,3
Kommunstyrelse	3,0	-0,6	-0,6
Oförutsett Paviljong hyra	0	0	-5,9
Kultur- och fritidsnämnd	-0,3	0	1,1
Överförmyndarnämnd	0,2	0	0,2
Bygg- och miljönämnd	0,4	0	1,8
Barn- och utbildningsnämnd	-10,0	-15,5	-18,2
Socialnämnd	-6,5	-0,3	0,7
Vård- och omsorgsnämnd	-2,4	0	0
Tekniska nämnd	2,2	0,5	0,8
Avfallsverksamhet	0,4	0,2	-0,1
VA-verksamhet	0,8	0,7	-1,0
Summa	-12,4	-15,2	-21,5

Totalt prognostiserar nämnderna 21,5 miljoner kronor i underskott jämfört med budget. Vid föregående prognos i mars redovisades 15,2 miljoner kronor i underskott.

Två nämnder visar underskott och övriga nämnder visar nollprognos eller överskott. Kommunfullmäktige uppmanade nämnderna vid delårsuppföljningen per mars, att vidta åtgärder/minimera underskott och redovisa det till delårsrapporten per augusti.

Budgeterat resultat som fastställdes av Kommunfullmäktige i november 2018 för år 2019, uppgick till ca 21,0 mkr. Efter tilläggsanslag, enligt nedan, som utfördelades till nämnderna uppgick kommunens budgeterade resultat till 18,3 miljoner kronor.

Under året beslutade kommunfullmäktige om tilläggsbudget om ca 2,7 miljoner kronor dels för korrigeringen av politiker arvoden, gratis trygghetslarm och för tillskott för omställning av Kultur och fritidsnämndens kostnader.

Barn- och utbildningsnämnden prognostiserade ett underskott i delårsuppföljning i mars uppgående till 15,5 miljoner kronor. Nu prognostiserar nämnden 18,2 miljoner kronor i underskott, en försämring med ytterligare 2,7 miljoner kronor.

Inom verksamheten grundskola är underskottet nästan 16,5 miljoner kronor. Även inom förskolan och gymnasieskolan finns ett underskott om 1,1 respektive 2,7 miljoner kronor. Inom gymnasieverksamheten skriver förvaltningen att underskottet kommer att arbetas in under året. Förvaltningen skriver vidare i delårsrapporten att förvaltningen under året jobbat med att ta fram och genomföra effektiviseringar inom grundskoleverksamheten. Alla redovisade effektiviseringar har inte ännu genomförts eller fått det genomslag man förväntat sig. Andra verksamheter inom nämndens ansvarsområden visar överskott, vilket sammantaget ger ett underskott om 18,2 miljoner kronor.

Socialnämnden prognostiserar överskott med 0,7 mkr. Kostnaderna för placeringar har sänkts för både vuxna och barn/ungdomar. Även kostnaderna för försörjningsstöd bedöms bli lägre än budgeterat.

Vård- och omsorgsnämnden redovisar en prognos i nivå med tilldelad budget. I prognosen finns både försenade uppstarter och planerade avslut av verksamheter samt ett flertal vakanta tjänster. Samtidigt redovisar andra verksamheter högre kostnader än budgeterat, framför allt

köp av externa boendeplatser och köp av hemtjänst.

Kultur- och fritidsnämnden hade ett budgetunderskott vid årets början med 1,2 miljoner kronor. För att hantera underskottet beslutade KF att ge nämnden ett tilläggsanslag om 1,2 miljoner kronor som en engångsåtgärd så att nämnden hade möjlighet att hantera omställningskostnader.

Budgeten för år 2019 beslutades med tillägget att om kapitalkostnader blir lägre ska motsvarande överskott lämnas och kunde därför inte omdisponeras till övriga driftkostnader. Detta på grund av osäkerheter kring start av vissa investeringar inom nämndens verksamhetsområde. Kapitalkostnaderna blir för år 2019, 2,4 miljoner kronor lägre än budget och besluten innebär att Kultur- och fritidsnämnden ska lämna ett överskott med 2,4 miljoner kronor i bokslutet för år 2019.

Kultur och fritidsnämnden redovisar en prognos för årets slut med överskott på 1,1 miljoner kronor. Orsaken till att överskottet inte är 2,4 miljoner kronor redovisar förvaltningen beror på kostnader för avslut av tjänster vid omorganisation, uppstart av fritidsbank samt högre personal och reparations-kostnader.

VA- och avfallsverksamheten som är taxefinansierade verksamheter redovisar ett underskott på 1,2 miljoner kronor.

Kommunstyrelsen redovisar underskott med 0,6 miljoner kronor. Främsta orsaken till underskottet är högre kostnader än budgeterat på plan- och exploateringsverksamheten som uppgår till ca 1,4 miljoner kronor, övriga verksamheter inom kommunstyrelsen redovisar överskott bland annat beroende på personalvakanser.

De berörda nämnderna måste intensivifiera sitt arbete med att åtgärda underskotten.

Tekniska nämndens skattefinansierade verksamheter redovisar ett överskott på 826 tkr.

Bygg- och miljönämnden prognostiserar överskott med 1,8 miljoner kronor. Den enskilt största orsaken till överskottet handlar om högre intäkter än budget främst inom bygglov. Förklaringen till det är att antalet ärenden är många och att antalet beslut ökat med det dubbla samtidigt som flera ärenden utgörs av större projekt. Den nya taxan som varit i bruk fyra månader bidrar också till ökad kostnadstäckning. Några tjänster inom förvaltningen har varit vakanta viss tid av perioden vilket ger lägre kostnad.

Överförmyndarnämnden prognostiserar överskott med 200 000 kronor.

4.6 Avskrivningar

Avskrivningarna uppgår till 39,4 (36,0) miljoner kronor. Det är en ökning på 3,4 miljoner kronor.

Avskrivningar på maskiner och inventarier uppgår för perioden till 4,1 (3,4) miljoner kronor. I jämförelse med motsvarande period förra året är det en ökning med 700 000 kronor.

Avskrivningar på fastigheter och anläggningar uppgår till 35,4 (32,6) miljoner kronor. Det är 2,8 miljoner kronor högre än samma period förra året.

I prognosen beräknas avskrivningskostnaden för hela år 2019 uppgå till 61,2 mkr. Det är 5,9 miljoner mer än i bokslut 2018, då avskrivningar var 55,3 miljoner kronor.

4.7 Skatteintäkter

Slutavräkning år 2018

Förbundet för Sveriges kommuner och landsting (SKL) bedömer att skatteintäkterna för år 2018 blir högre än den bedömning som gjordes i samband med bokslut för år 2018.

Avräkning ska enligt Rådet för kommunal redovisning RKR:s rekommendation beräknas utifrån SKL:s skatteunderlagsprognos i december. Prognosen visade en ökning av skatteunderlaget med 3,6 procent för 2018. Med den bedömningen blev rekommenderad uppbokning för 2018 -61 kronor per invånare den 1.11.2017. SKL:s senaste prognos i cirkulär 19:35 visar en ökning av skatteunderlaget med 3,7 procent för 2018. Därmed blir prognosen för avräkning år 2018 -17 kronor per invånare, vilket medför en positiv korrigerings på 44 kronor per invånare 1.11.2017 för 2018.

För kommunen innebär detta att korrigeringen av skatteintäkterna för år 2018 förbättrar 2019 års resultat med 925 000 kronor.

Slutavräkning år 2019

Regeringens fastställda uppräkningsfaktorer för 2018 och 2019 uppgår till 4,0 procent respektive 3,9 procent. SKL:s prognos innebär en lägre uppräkning varför prognosen för slutavräkning 2019 blir negativ och uppgår till -503 kronor per invånare den 1.11.2018.

Skatteintäkter totalt

Skatteintäkterna uppgår till 731,7 (707,0) miljoner kronor per 31 augusti, 24,7 miljoner kronor mer jämfört med samma period föregående år. Prognosen för årets totala skatteintäkter är 1 097,1 miljoner kronor, ett överskott med 875 000 kronor jämfört med budget.

4.8 Generella statsbidrag och utjämning

Generella statsbidrag och utjämning uppgår till 67,1 (39,4) miljoner kronor per 31 augusti. Prognos för året är 104,0 miljoner kronor, vilket är 4,0 miljoner kronor mer än budgeterat. Här ingår även det särskilda statsbidraget med anledning av flyktingsituationen med 4,3 miljoner kronor.

4.9 Finansnetto och räntekostnader

Skuldportföljen har en volym på 733,7 miljoner kronor. Vid årets slut förväntas den genomsnittliga räntan för hela skuldportföljen att uppgå till 1,28 (1,31) procent.

Både den genomsnittliga räntebindningen och räntan har förändrats. Den genomsnittliga räntenivån i portföljen har minskat med 0,03 procentenheter.

Kommunen använder aktivt derivatinstrument för att säkra upp ränterisken på underliggande lån. Av kommunens totala skuldportfölj har cirka 449 (315) miljoner kronor eller 61 (43) procent av lånen säkrats upp med derivatinstrument med olika förfallostruktur eller till fast räntebindning. Ränterisken vid en procents höjning av räntan uppgår till 2,9 miljoner kronor på helår.

Skuldportföljens genomsnittliga kapitalbindning är 3,56 år och den genomsnittliga räntebindningen är 3,09 år. Av portföljen har 7,66 procent en kapitalbindning på 1 år eller kortare och 23,59 procent har en räntebindning på 1 år eller kortare. Utan derivat hade 53,58 procent av portföljen haft en räntebildning på 1 år eller kortare.

Med nuvarande låneportfölj har kommunen inga valutarisker eller kreditrisker. Kommunen har inte placerat några tillgångar, därav föreligger inga risker avseende finansiella tillgångar.

4.10 Kostnadstäckningsgrad

Nettokostnadens andel

Nettokostnadsandelen, det vill säga hur stor del av skatteintäkter och de generella statsbidragen som går till att täcka olika typer av löpande kostnader, framgår av tabellen nedan.

Verksamhetens nettokostnad exklusive avskrivningar tar i anspråk 91,9 (90,7) procent av skattenettet under perioden. Avskrivningarnas andel är 5,1 (4,9) procent.

Tillsammans tar de löpande kostnaderna i anspråk 97,0 (95,6) procent av kommunens skattenetto under perioden. Enligt prognosen kommer 97,7 (96,1) procent av skattenettet att ianspråktagas och 2,3 procent utgör årets resultat.

Om nettokostnadsandelen är över 100 % innebär det att kommunen satsar mer pengar i verksamheten än vad som kommer in via skatter och bidrag.

Nettokostnaders andel av skattenetto

Finansiella nyckeltal	Bokslut 2018	Delårsbokslut 2018	Delårsbokslut 2019	Prognos 2019
Verksamhetens andel av skattenetto	90,7 %	88,8 %	88,4 %	91,9 %
Avskrivningskostnadernas andel av skattenetto	4,9 %	4,8 %	4,9 %	5,1 %
Finansnettots andel av skattenetto	0,4 %	0,3 %	0,4 %	0,6 %
Summa	96,1 %	94,0 %	93,8 %	97,7 %
Resultat som andel av skattenetto	3,9 %	6,0 %	6,2 %	2,3 %

4.11 Balanskravsresultat

Hösten 2004 förändrades lagen om god ekonomisk hushållning och hur balanskravet ska tillämpas, vilket innebär att kommunen ska ha ”återställt” ett eventuellt underskott i budgeten senast tre år efter det år då underskottet uppstod.

Riksdagen har beslutat (proposition 2011/12:172) om en förändrad lagstiftning kring balanskravet och att kommunerna ska kunna reservera medel i så kallade resultatutjämningsfonder under vissa förutsättningar. Kommunfullmäktige fattade beslut 2013-11-11 KF § 84 att anta lokala riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv. De lokala riktlinjerna har sin utgångspunkt i kommunens ekonomiska ställning, vilka faktorer som främst påverkar verksamhet och ekonomi i framtiden samt en bedömning av faktorernas betydelse och påverkbarhet, som planerade investeringar, låneskulder och det totala pensionsåtagandets påverkan på resultat och ställning. Av kommunens riktlinjer framgår att;

1. Reservering till resultatutjämningsfonden får göras om kommunens finansiella mål är uppnådda med ett belopp som motsvarar den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Detta eftersom kommunen har ett lågt eget kapital inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser.
2. Dessutom krävs att överskottet överstigande två procent, enligt ovan i kommunens resultaträkning inte används likviditetsmässigt till att finansiera årets investeringar.

I nedanstående tabell redovisas att kommunens prognostiserade resultat för året med hänsyn till balanskravet uppgår till 4,8 miljoner kronor. Avräkning har skett för exploateringsvinster. Balanskravet uppfylls därmed med liten marginal.

Årets resultat enligt resultaträkningen	28210
Avgår samtliga realisationsvinster	-23 369
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	4 841
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0
Balanskravsresultat	4 841

4.12 Investeringar

Per 31 augusti har 74,4 (83,4) miljoner kronor investerats i inventarier, fastigheter och anläggningar exklusive investeringar som görs i exploateringsprojekt.

Årets investeringsbudget uppgår till 472,2 (441,2) miljoner kronor exklusive exploateringsinvesteringarna.

Nämnderna prognostiserar att 188,9 (181,6) miljoner kronor kommer att investeras under året. Av det förväntade överskottet 283,3 miljoner kronor, beräknas 139,4 miljoner kronor att överföras i bokslutet till kommande år, främst till följd av senarelagda investeringar.

Tekniska nämnden föreslår att nämndens investeringsbudget för vänthall Bålsta C 30 miljoner kronor dras in, eftersom investeringen numera ingår i exploateringsbudgeten för Bålsta C som beslutades i kommunfullmäktige 2019-03-18.

Kommunfullmäktige föreslås godkänna att barn- och utbildningsnämndens investeringsbudgetram minskas med 4,5 miljoner kronor till 8 952 000 kronor, eftersom nämnden beslutat om motsvarande lägre budget.

4.12.1 Exploateringsinvesteringar

Förutom ordinarie investeringar genomförs investeringar via exploateringsverksamheten. Per 31 augusti uppgår investeringar i anläggningar till 38,8 (11,5) miljoner kronor, exklusive ökning av omsättningstillgångar i form av exploateringsmark som ska säljas. Prognosen är att investeringarna uppgår till 154,5 (61,2) miljoner kronor vid årets slut.

De största investeringarna för året är infrastruktur i Björnbrö/Logistik Bålsta som är cirka 40 miljoner kronor högre än budgeterat och infrastrukturen i Bålsta Centrum. Övertagande av infrastrukturen i Frösundavik beräknas genomföras i år, till ett värde av 40 miljoner kronor. Det bokförs som investering och som gåva.

Varje exploateringsprojekt behandlas i kommunstyrelsen där en projektbudget ingår i underlaget. Se avsnittet Exploateringsredovisning för mer information om projekten.

4.13 Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen visar förändring av likvida medel under året uppdelade i kategorierna löpande, investerings- och finansieringsverksamhet.

Kassaflöde från den löpande verksamheten

Kassaflödet från den löpande verksamheten var positivt och uppgick till 65,2 (67,0) miljoner kronor. Förändringen av periodiserade anslutnings- och anläggningsavgifter uppgick till 14,2 (15,1) miljoner kronor.

Kassaflöde från investeringsverksamheten

Investeringskostnaderna för materiella tillgångar och exploateringen är 112,3 (93,7) miljoner kronor. I anskaffningskostnaden ingår exploateringsprojekt med 37,9 (11,5) miljoner kronor.

Finansieringen av investeringar i anläggningar, maskiner, inventarier och exploatering har skett genom det egna kassaflödet och förändringar av likvida medel.

Kassaflöde från finansieringsverksamheten

Under perioden har ingen ny upplåning skett.

Förändring av likvida medel

Likvida medel minskar med -47,1 (-26,7) miljoner kronor och uppgår vid periodens slut till 3,0 miljoner kronor.

4.14 Förväntad utveckling

4.14.1 Budgetföljsamhet

Det är endast en av kommunens nämnder, barn- och utbildningsnämnden och kommunstyrelsen som i prognosen aviserat att budgeten inte kommer att kunna hållas. Med ansträngd ekonomisk situation framöver krävs bättre budgetföljsamhet för att uppnå god ekonomisk hushållning.

4.14.2 God ekonomisk hushållning

Många kommuner och landsting har en ansträngd ekonomisk situation, samtidigt som behovet av välfärdstjänster ökar. De måste även leva upp till lagreglerna för god ekonomisk hushållning. Grundtanken bakom god ekonomisk hushållning är att dagens kommuninvånare ska finansiera sin egen välfärd och inte förbruka vad tidigare generationer tjänat ihop. Annars skjuts betalningar upp till framtida generationer. God ekonomisk hushållning förutsätter därför överskott över tiden.

Ett skäl är att investeringsnivån oftast är högre än de avskrivningar på investeringar som årligen belastar resultatet. Det behövs ett överskott för att finansiera investeringar, annars måste kommunen öka sin upplåning eller frigöra resurser exempelvis genom försäljningar av anläggningstillgångar eller minska verksamhetens kostnader.

Ett annat motiv är att de pensionsrättigheter som anställda tjänat in före år 1998 inte är finansierade. Dessa rättigheter måste därför finansieras nu eller i framtiden. Redovisningsmetoden (den så kallade blandmodellen) innebär att dessa åtaganden inte bokförs som skulder i balansräkningen och att värdesäkringarna inte kostnadsförs. För närvarande innebär det bland annat att kommunen redovisar lägre kostnader än vad som varit fallet om alla pensionskostnader hade beaktats. Om ett antal år blir förhållandet det omvända.

Ett tredje motiv för överskott är att kommunen bör ha en buffert för att kunna möta oväntade händelser eller sämre tider, utan att behöva göra drastiska nedskärningar i verksamheten.

God ekonomisk hushållning handlar dock inte enbart om att få ekonomin för helheten att gå ihop. Minst lika viktigt är att organisationen arbetar effektivt och att verksamheterna utför de uppdrag som politiken och de ekonomiska ramarna ger. Det innebär ett ständigt arbete i hela organisationen så att uppdrag, resursfördelning och ansvar är tydliga.

5 Väsentliga personalförhållanden

5.1 Antal anställda

Personalredovisningen syftar till att belysa den aktuella personalsituationen ur olika aspekter per 31 augusti.

Redovisningen avser tillsvidare- och tidsbegränsat anställda med månadslön enligt Allmänna bestämmelser (AB) som reglerar anställningsvillkoren och inkluderar helt lediga anställda. Tillsvidareanställda är de som ofta i dagligt tal kallas fast anställda. Med tidsbegränsat anställda avses främst vikarier eller allmänna visstidsanställningar. När timavlönad personal redovisas anges det separat.

Antal månadsavlönade

Månadsavlönade	2017	2018	2019
Alla anställda, antal i kommunen	1 506	1 536	1 579
Andel kvinnor, procent	79	79	80
Andel män, procent	21	21	20
Andel tillsvidareanställda, procent	88	88	87
Andel visstidsanställda, procent	12	12	13

Av alla månadsavlönade den 31 augusti 2019, totalt 1 579 personer, var 1 372 personer tillsvidareanställda och 207 personer tidsbegränsat anställda. Kvinnorna utgör en klar majoritet med 80 procent av alla anställda.

Antal månadsavlönade per förvaltning

Antal månadsavlönade per förvaltning	2017	2018	2019
Kommunstyrelsens förvaltning	192	208	81
Tekniska förvaltningen	0	0	107
Bygg- och miljöförvaltningen	35	25	28
Kultur- och fritidsförvaltningen	0	0	34
Barn- och utbildningsförvaltningen	866	894	912
Socialförvaltningen	416	411	418

Vid årsskiftet sker en omorganisation då två förvaltningar tillkommer. Det är Tekniska förvaltningen och Kultur- och fritidsförvaltningen. Personalen övergår dit från Kommunstyrelsens förvaltning.

Personalrörlighetssiffrorna för de tillsvidareanställda visar att totalt 114 personer hittills har slutat under året. Det motsvarar en personalomsättning på 8,4 procent. Motsvarande period 2018 var det 115 tillsvidareanställda som slutade, vilket motsvarar en personalomsättning på 8,7 procent. Av de 115 som slutat under perioden beror 86 på egen uppsägning, 20 på pension och resterande av övriga orsaker.

Personalrörligheten kan bero på att det är stor efterfrågan på vissa svårrekryterade yrkesgrupper. Under året har en skattning av kompetensläget gjorts i samtliga kommuner på uppdrag av Region Uppland. Där framgår hur många anställda det finns inom olika befattningar, medelåldern samt andelen över 55 år i yrkesgruppen, hur många vakanta tjänster det har varit under två år samt en nulägesbeskrivning. I Håbo kommun har det framkommit att följande yrkesgrupper är bristyrken där något måste göras för att trygga

personalförsörjningen: skolpsykologer, sjuksköterska inom funktionsnedsättning/geriatrik, socialsekreterare inom stöd till familjer/barn/unga, samtliga lärarkategorier (främst inom svenska, so, tyska, kemi/fysik och slöjd), förskollärare, fritidspedagoger, badmästare, projektledare inom teknik, bygg och miljö/hälsa, fastighetsförvaltare, VA-ingenjörer, kock, byggnadsinspektör, VA-drifttekniker.

Hel- och deltidanställda

Hel- och deltidanställda	2017	2018	2019
Tillsvidareanställda kvinnor			
Heltid 100 %	79	79	81
Deltid 75-99 %	14	14	13
Deltid - 74 %	7	7	6
Tillsvidareanställda män			
Heltid 100 %	87	88	88
Deltid 75-99 %	6	5	7
Deltid - 74 %	7	7	5

Enligt det centrala kollektivavtalet HÖK mellan Kommunal och Sveriges kommuner och landsting SKL ska alla kommuner aktivt arbeta för att andelen medarbetare som arbetar heltid ska öka. Heltid ska därmed vara norm i alla verksamheter och yrkesgrupper. En handlingsplan som sträcker sig till år 2021 har därför upprättats. Målet är att tillsvidareanställning på heltid är det normala vid nyanställning och att redan anställd medarbetare ska arbeta heltid i högre utsträckning än idag. SKL gör varje år i november en ranking över alla heltidsarbetande i samtliga kommuner i riket. Enligt den hamnar Håbo kommun på plats 51 med 79 procent heltidsarbetande. Vård och omsorg ligger på plats 136 med 46 procent heltidsarbetande.

Kollektivavtalet Allmänna bestämmelser (AB) anger att vid behov av arbetskraft ska kommunen, innan nyanställning sker, pröva om man kan erbjuda höjd sysselsättningsgrad till en redan deltidanställd arbetstagare på arbetsstället och som skriftligen anmält intresse för detta.

Männen har fortsatt högre andel med heltidsanställning. Bland de tillsvidareanställda kvinnorna är trenden mot heltidsanställning ökande. 80,9 procent av alla tillsvidareanställda kvinnor i kommunen är heltidsanställda. Motsvarande siffra för männen är 87,8 procent. Det är främst kvinnor som arbetar i verksamheter med många deltidanställningar, som vård och omsorg och skolmåltidsverksamhet.

På kommunstyrelsens förvaltning är 96 procent av de tillsvidareanställda anställda på heltid. Motsvarande siffra för övriga förvaltningar är; 95 procent för teknikförvaltningen, 100 procent för bygg- och miljöförvaltningen, 90 procent för kultur- och fritidsförvaltningen, 88 procent för barn- och utbildningsförvaltningen och 62 procent för socialförvaltningen. Socialförvaltningen erbjuder sedan år 2013 heltidsanställning till alla tillsvidareanställda på dagtid inom äldre- och korttidsboende.

5.2 Åldersstruktur

Medelåldern bland kommunens alla månadsavlönade har minskat till nuvarande 43,9 år. De tillsvidareanställdas medelålder är 44,8 år. Medelåldern för den tidsbegränsat anställda personalen är lägre med 37,7 år.

Andelen tillsvidareanställda över 50 år utgjorde den 31 augusti 36,9 procent av alla tillsvidareanställda (år 2017 38,6 procent, år 2018 36,8 procent).

Antal tillsvidareanställda	Kvinnor	Män	Alla
Totalt antal tillsvidareanställda	1 110	262	1 372
Indelning i åldersgrupp och procent			
20-29	8,6	11,8	9,2
30-39	22,1	23,3	22,3
40-49	33,0	25,6	31,6
50-59	26,6	28,2	26,9
60 och över	9,7	11,1	10,0

5.3 Pensionsavgångar

Totalt har 19 personer gått i pension hittills under året. År 2018 var motsvarande siffra 11 personer och år 2017 31 personer.

Hittills har 5 anställda valt att gå i ålderspension vid 65 år (2018:3 anställda). Ytterligare 9 anställda valde att gå i pension före 65 år (2018: 6 anställda) samt 5 personer gick i pension efter 65 års ålder (2018: 2 anställda).

5.4 Arbetad tid och resursanvändning

För att beskriva hur de anställdas avtalade arbetstid används, redovisas den faktiskt arbetade tiden och olika former av frånvaro. Frånvaro delas upp i semester, sjukfrånvaro samt lagstadgad och annan överenskommen ledighet. Med avtalad arbetstid avses det möjliga antalet arbetade timmar per år, men med årets helgdagar borträknade. Vid beräkning av den totala arbetade tiden tar man dessutom hänsyn till mertid och övertid, som ligger utanför den avtalade arbetstiden.

Redovisningen av arbetad tid och frånvaro avser kommunens alla månadsavlönade och timavlönade enligt Allmänna bestämmelser. Den arbetade tiden för perioden 1 januari-31 augusti utgör 1 542 600 timmar, vilket motsvarar 73,3 procent av den avtalade tiden. Den arbetade tiden kan omräknas till 907 årsarbetare (en årsarbetare=1700 timmar).

Arbetad tid och frånvaro, timmar i 1000-tal	2017	%	2018	%	2019	%
Arbetstid enligt avtal	1 993	100	2 031	100	2 089	100
Summa frånvaro	546	27,4	552	27,2	562	26,9
Övertid och mertid	18	0,9	16	0,8	16	0,8
Totalt arbetad tid	1 465	73,5	1 495	73,6	1 543	73,2

5.5 Sjukfrånvaro

Hälsotal

Sjukfrånvaron har minskat i jämförelse med motsvarande period förra året. Sjukfrånvaron utgör nu totalt 6,0 procent av den tillgängliga ordinarie arbetstiden. Kvinnorna står för den högsta sjukfrånvaron.

Redovisningen omfattar alla arbetstagare oavsett anställningsform och avtal. Som sjukfrånvaro räknas frånvaro på grund av sjukdom, olycksfall, arbetskada, medicinsk behandling och arbetslivsinriktad rehabilitering. Sjukfrånvaron anges i procent av de anställdas sammanlagda tillgängliga ordinarie arbetstid och med hänsyn tagen till frånvaro utan lön, exempelvis tjänstledighet för annat arbete, tjänstledighet för vård av barn eller övrig frånvaro utan lön.

Nyckeltal sjukfrånvaro (%)	2017	2018	2019
Total sjukfrånvaro av den tillgängliga ordinarie arbetstiden	6,1	6,6	6,0
Sjukfrånvaro för kvinnor av den tillgängliga ordinarie arbetstiden	6,7	7,3	6,6
Sjukfrånvaro för män av den tillgängliga ordinarie arbetstiden	4,1	4,0	3,6
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 29 år och yngre	5,4	6,5	5,9
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 30-49	5,6	6,3	5,7
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 50 år och äldre	7,0	7,1	6,5
Andel i procent av total sjukfrånvaro som varat 60 dagar eller mer	39,9	38,7	38,2

Den 31 augusti 2019 var 33 anställda i kommunen långtidssjukskrivna i mer än 60 dagar på hel- eller deltid. År 2018 var motsvarande siffra 39 personer och år 2017 49 personer. Av dessa långtidssjukskrivna under perioden var en tredjedel deltidssjuka, det vill säga att de var i arbete på den andra deltiden.

Kommunstyrelsens mål är att minska korttidsfrånvaron dag 1-14. I överenskommelsen med Försäkringskassan är kommunens mål för år 2020 för den totala sjukfrånvaron max 6 procent och korttidssjukfrånvaron på max 3 procent. Delmålet är att vid utgången av 2019 ska den totala sjukfrånvaron vara max 6,5 procent och korttidssjukfrånvaron max 3,5 procent.

Korttidsfrånvaron för perioden januari till augusti är 3,9 procent beräknat på arbetad tillgänglig tid (2018: 4,4 procent, 2017: 3,8 procent). Nyckeltalsinstitutets beräkningsätt har använts.

Både långtidssjukskrivningarna och korttidssjukfrånvaron har minskat med aktiva insatser såsom rutinmässig uppföljning av företagshälsovården Håbohälsan med alla upprepat korttidssjuka. För att det ska bli enklare för kommunens chefer att hålla koll på och följa upp de anställdas sjukfrånvaro samt få information om när det är dags att påbörja rehabilitering införs under perioden det nya systemet Adato.

Sjukfrånvaro per förvaltning i procent av tillgänglig ordinarie arbetstid	2017	2018	2019
Kommunstyrelsens förvaltning	6,7	7,0	2,5
Tekniska förvaltningen	-	-	9,2
Bygg- och miljöförvaltningen	3,1	5,1	3,8
Kultur- och fritidsförvaltningen	-	-	1,6
Barn- och utbildningsförvaltningen	5,7	5,9	5,6
Socialförvaltningen	7,6	8,1	7,2

5.6 Arbetsmiljö och företagshälsovård

Kommunens företagshälsovårdsleverantör är Håbohälsan.

Anledningar till att vända sig till företagshälsovården är dels det förebyggande arbetsmiljöarbetet på arbetsplatsen dels det rehabiliterande arbetet med enskilda anställda som drabbats eller riskerar att drabbas av ohälsa och sjukskrivning.

Kommunens totala kostnad för företagshälsovård hittills under året hos Håbohälsan per den 31 augusti 2019 var 623 tkr, vilket kan jämföras med 256 tkr år 2018 och 211 tkr år 2017.

Kostnadsökningen beror på projektet korttidsfrånvaro, vilket hittills står för 340 tkr.

Korttidssjukfrånvaron är den sjukfrånvaro som kostar arbetsgivaren mest.

Antalet använda timmar hittills under året är 420 timmar. Det kan jämföras med 207 timmar för motsvarande period under år 2018 och 180 timmar under år 2017. Tjänsterna fördelar sig enligt följande: projekt korttidssjukfrånvaro 45 procent, beteendevetare/psykolog 43 procent, ergonom/sjukgymnast 7 procent, företagssköterska 5 procent samt företagsläkare och skyddsingenjör 0 procent.

5.7 Friskvård

Totalt har kommunen ett antal friskvårdsinspiratörer fördelade på olika arbetsplatser, som ett led i kommunens åtgärder för att främja de anställdas hälsa och minska sjukfrånvaron.

Kommunens medarbetare har möjlighet att använda arbetstid till friskvård, den så kallade friskvårdstimmen, om verksamheten tillåter.

Friskvårdsbidrag erbjuds alla anställda till aktiviteter enligt skatteverkets regelverk. Syftet är att stimulera och främja personalens förutsättningar till ökad fysisk och psykisk hälsa.

Simhallen erbjuder till och med augusti fritt bad för kommunens anställda på ordinarie öppettider.

6 Räkenskaper

6.1 Resultaträkning

tkr	Not	Kommun		
		31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Verksamhetens intäkter	1	235 503	393 074	237 536
Verksamhetens kostnader	2	-898 577	-1 414 083	-945 939
Avskrivningar	3	-36 039	-55 247	-39 407
Verksamhetens nettokostnad		-699 113	-1 076 256	-747 810
Skatteintäkter	4	707 037	1 060 238	731 701
Generella statsbidrag och utjämning	5	39 384	65 021	69 373
Verksamhetens resultat		47 308	49 003	53 264
Finansiella intäkter	6	5 719	6 632	5 035
Finansiella kostnader	7	-7 936	-11 677	-8 441
Resultat efter finansiella poster		45 091	43 958	49 858
Extraordinära poster (netto)				
ÅRETS RESULTAT		45 091	43 958	49 858

6.2 Balansräkning

tkr	Not	Kommun		
		31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	8	1 470 051	1 530 131	1 602 352
Maskiner och inventarier	9	18 541	19 897	20 609
Finansiella anläggningstillgångar	10	13 035	13 035	13 035
Bidrag till statlig infrastruktur	11	29 387	28 880	27 867
Summa anläggningstillgångar		1 531 014	1 591 943	1 663 863
Omsättningstillgångar				
Förråd med mera	12	30	30	30
Exploateringsfastigheter	13	38 669	22 919	11 772
Fordringar	14	121 031	120 244	108 569
Kassa och bank	15	2 355	50 146	3 021
Summa omsättningstillgångar		162 085	193 339	123 392
SUMMA TILLGÅNGAR		1 693 099	1 785 282	1 787 255
EGET KAPITAL OCH SKULDER				
Eget kapital				
	16			
Eget kapital		580 297	579 164	629 022
I: Årets resultat		45 091	43 958	49 858
II: Resultatutjämningsreserv		14 700	14 700	14 700
III: Övrigt eget kapital		520 506	520 506	564 464
Avsättningar				
Pensioner	17	98 722	103 890	112 360
Övriga avsättningar	18	0	0	0
Summa avsättningar		98 722	103 890	112 360
Skulder				
Långfristiga skulder	19	797 537	829 608	843 692
Kortfristiga skulder	20	216 543	272 620	202 180
Summa skulder		1 014 080	1 102 228	1 045 872
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL		1 693 099	1 785 282	1 787 254
Pensionsförpliktelser				
		311 003	303 773	299 771
Varav löneskatt				
		60 719	59 707	38 757
Borgen och ansvarsförbindelser				
	21	772 820	893 672	893 672

6.3 Kassaflödesanalys

tkr	Kommun		
	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Den löpande verksamheten			
Årets resultat	45 091	43 958	49 858
Justering för av- och nedskrivningar	36 039	55 247	39 407
Justering för gjorda avsättningar	7 265	12 433	8 470
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster (not 22)	909	1 363	909
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	89 304	113 001	98 644
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapitalet			
Ökning/minskning av periodiserade anslutningsavgifter	15 083	39 423	14 187
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar	-5 151	-4 363	11 676
Ökning/minskning av förråd och exploateringsfastigheter	5 861	21 611	11 148
Ökning/minskning av kortfristiga skulder	-38 066	25 793	-70 439
Kassaflöde från den löpande verksamheten	67 031	195 465	65 216
Investeringsverksamheten			
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-83 418	-151 339	-74 423
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	0	142	0
Utrangering av materiella anläggningstillgångar	1 107	1 134	0
Investeringsbidrag materiella anläggningstillgångar	0	0	0
Köp av mark	115	-5 271	0
Pågående exploateringsprojekt	-11 486	-24 528	-37 918
Omklassificeringar	0	5 537	0
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	0	0	0
Köp av finansiella anläggningstillgångar	-43	-43	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-93 725	-174 368	-112 341
Finansieringsverksamheten			
Nyupptagna lån	0	0	0
Amortering av skuld	0	0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	0	0	0
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL	-26 694	21 097	-47 125
Årets kassaflöde	-26 694	21 097	-47 125
Likvida medel vid årets början	29 049	29 049	50 146
Likvida medel vid årets slut	2 355	50 146	3 021
Räntebärande nettoskuld			
Räntebärande nettoskuld vid årets början	733 675	733 675	733 675
Räntebärande nettoskuld vid årets slut	733 675	733 675	733 675
Förändring av räntebärande nettoskuld	0	0	0

6.4 Investeringsredovisning

Kommunens samtliga investeringar redovisas här för att ge en samlad bild, även de investeringar som ingår i avsnitt 9 Exploateringsredovisning. Endast utgifter ingår, inkomster redovisas inte.

Investeringsredovisning

Nämnder, tkr	Budget 2019	Delårsboks lut	Prognos för året	Avvikelse från budget	Beräknad överföring till nästa år	Nettoavvikelse
Kommunstyrelsen	-35 320	-2 016	-2 885	32 435	0	32 435
Kultur- och fritidsnämnden	-3 836	-302	-722	3 114	2 955	159
Socialnämnd	-120	0	0	120	0	120
Barn- och utbildningsnämnden	-8 952	-4 751	-7 602	1 350	650	700
Vård- och omsorgsnämnden	-780	-719	-880	-100	0	-100
Tekniska nämnden	-306 516	-53 566	-109 772	196 744	87 874	108 870
Summa skattefinansierat	-355 524	-61 354	-121 861	233 663	91 479	142 184
VA-verksamhet	-112 580	-13 038	-65 413	47 167	45 436	1 731
Avfallsverksamhet	-4 104	-31	-1 604	2 500	2 500	0
Summa taxefinansierat	-116 684	-13 069	-67 017	49 667	47 936	1 731
Summa	-472 208	-74 423	-188 878	283 330	139 415	143 915

Större pågående investeringsprojekt

tkr	Total budget	Totalt utfall	Total prognos	Budget 2019	Utfall jan-aug 2019	Prognos 2019
1173 Frösundaviks förskola	-58 000	-58 351	-58 351	-207	-557	-557
1184 Futurumskolan sanering o ombyggnad	-160 000	-60 332	-165 000	-56 282	-14 614	-40 000
1362 Fotbollsanläggning	-31 500	-15 568	-31 500	-23 544	-7 612	-10 000
1178 Lundby ridhus	-14 065	-16 261	-16 342	0	-1 418	-1 500
1250 VA Biskops-Arnö	-13 287	-17 467	-17 467	0	-1 226	-1 226

Här redovisas större pågående investeringsprojekt som löper över flera år och som har fått igångsättningsbeslut.

Exploateringsinvesteringar

tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Utfall jan-aug	Prognos för året	Avvikelse från budget
Exploateringsinvestering i skattefinansierad verksamhet	-23 689	-60 065	-37 624	-125 986	-65 921
Exploateringsinvestering i taxefinansierad verksamhet	-843	-25 500	-612	-17 846	7 654
Ökning omsättningstillgångar	-9 327	-15 446	-614	-10 654	
Summa exploatering-investeringar	-33 859	-101 011	-38 850	-154 486	

6.5 Driftredovisning

Tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Delårs- bokslut 2018	Delårs- bokslut 2019	Prognos helår	Av- vikelse
Kommunfullmäktige	-1 620	-1 482	-778	-891	-1 482	0
Stöd till politiska partier	-994	-1 013	-994	-1 024	-1 024	-11
Valnämnd	-563	-12	15	-205	-216	-204
Revision	-1 217	-1 300	-392	-536	-1 300	0
Räddningstjänsten Enköping- Håbo	-20 354	-20 820	-13 569	-13 880	-20 820	0
Håbo Marknads AB	-5 625	-4 964	-3 333	-3 309	-4 964	0
Kommunstyrelsen oförutsett					-5 900	-5 900
Kommunstyrelsen	-63 543	-69 772	-37 194	-46 123	-70 416	-644
Kultur- och fritidsnämnden	-45 967	-51 773	-31 422	-33 832	-50 696	1 077
Socialnämnden	-60 341	-63 929	-44 111	-42 004	-63 261	668
Bygg- och miljönämnd	-13 903	-14 853	-8 229	-7 496	-13 053	1 800
Barn- och utbildningsnämnd	-585 712	-589 309	-382 958	-409 919	-607 496	-18 187
Vård- och omsorgsnämnden	-250 577	-282 133	-163 804	-178 576	-282 133	0
Tekniska nämnden	-52 168	-55 695	-33 353	-37 365	-54 869	826
Överförmyndarnämnden	-1 879	-2 407	-1 346	-1 491	-2 207	200
Summa skattefinansierade verksamheter	-1 104 463	-1 159 462	-721 468	-776 651	-1 179 837	-20 375
Avfallsverksamhet	1 150	0	568	-1 256	-117	-117
Vatten- och avloppsverksamhet	0	0	0	0	-1 042	-1 042
Summa taxefinansierade verksamheter	1 150	0	568	-1 256	-1 159	-1 159
Pensions- och upplupna lönekostnader	-23 825	-19 000	740	6 126	-23 007	-4 007
Gemensamt, avskrivningar	-2 934	-2 235	-1 787	-1 683	-2 514	-279
Internränta	20 055	14 760	12 864	11 335	17 658	2 898
Exploatering och reavinster	33 761	0	9 969	14 320	23 369	23 369
Verksamhetens nettokostnader	-1 076 256	-1 165 937	-699 114	-747 809	-1 165 490	447
Skatteintäkter	1 060 238	1 096 226	707 037	731 701	1 097 101	875
Generella statsbidrag och utjämning	65 021	100 057	39 384	69 373	104 017	3 960
Verksamhetens resultat	49 003	30 346	47 307	53 265	35 628	5 282
Finansiella intäkter	6 633	2 500	5 720	5 035	5 649	3 149
Finansiella kostnader	-11 677	-14 500	-7 936	-8 441	-13 067	1 433
Resultat efter finansiella poster	43 959	18 346	45 091	49 859	28 210	9 864
Extraordinära poster						
ÅRETS RESULTAT	43 959	18 346	45 091	49 859	28 210	9 864
Resultat som andel av skattenettot	3,9 %	1,5 %	6,0 %	6,2 %	2,3 %	

6.6 Exploateringsredovisning

Med exploateringsverksamhet avses åtgärder för att anskaffa, bearbeta och iordningställa råmark för att kunna bygga bostäder, affärer, kontor eller industrier. Där ingår också att bygga kompletterande gemensamma anordningar som gator, grönområden, VA- anläggningar m m.

I avsnittet redovisas en total uppföljning för aktuell exploateringsverksamheten som helhet och en uppföljning av alla projekt. Uppföljning görs dels av totala projektiden och dels av årets verksamhet.

Sammanställning, tkr	Total budget	Total prognos	Bokslut t o m 2018	Delårs-bokslut 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Inkomster	390 950	474 011	156 692	25 645	62 613	123 052
Utgifter	-436 996	-613 745	-231 772	-38 847	-101 011	-154 486
NETTOEXPLOATERING	-46 046	-139 734	-75 080	-13 202	-38 398	-31 434
Specifikation						
Anläggningstillgång skattefinansierat	-287 241	-419 563	-127 933	-37 624	-60 065	-125 986
Anläggningsavgift skattefinansierat	164 768	151 990	36 446	3 841	11 613	53 209
Anläggningstillgång VA	-77 436	-84 402	-44 713	-612	-25 500	-17 846
Anslutningsavgift VA	72 991	77 586	9 027	8 801	12 867	40 610
Summa till balansräkning	-126 918	-274 389	-127 173	-25 594	-61 085	-50 013
Utgift för omsättningstillgång	-72 316	-109 780	-59 126	-614	-15 446	-10 654
Minskning omsättningstillgång	72 316	109 780	36 357	11 739	10 888	19 143
Intäkt att resultatföra	153 191	244 435	100 440	23 590	38 133	40 012
Kostnad att resultatföra	-72 319	-109 780	-36 357	-11 739	-10 888	-19 143
Summa till resultaträkning	80 872	134 655	64 083	11 851	27 245	20 869

Tabellen visar att kommunens pågående exploateringsprojekt har en total budget för hela projektiden på -46,0 miljoner kronor i nettoexploatering. Prognosen är dock att exploateringen för aktuella budgeterade projekt uppgår till totalt -139,7 miljoner kronor.

Den främsta orsaken till att exploateringen visar negativa siffror är etapp 0 (Bålsta Torg) och etapp 1 i Bålsta centrum. Inledande etapperna medför investeringar i kommunala anläggningar så som resecentrum och parkeringar. Parkeringsdäcket bedöms dessutom till 70 miljoner istället för de 25 miljoner kronor som budgeterats, gör att prognosen är sämre än budget. De sammanlagda kalkylerna för totala Bålsta Centrums etapper visar inte på något stort överskott och samtliga etapper ingår ännu inte i budgeten ovan.

En ytterligare orsak är att kvarter 3-4 i Björnbrö/Logistik Bålsta inte ger det stora överskott som beräknades vid projektets inledning. Orsakerna är främst att infrastrukturen är dyrare att bygga än den ursprungliga kalkylen och att genomförandet har delats upp i tid.

Årets exploatering är budgeterad till -38,4 miljoner kronor och prognosen visar att det kan stanna på -31,4 miljoner kronor. Det är anläggningarna i Logistik Bålsta och Bålsta centrum som är de stora utgiftsposterna under året, samtidigt som försäljning av resterande tomter i Draget påverkar positivt. Anläggningsutgifterna i Björnbrö/Logistik Bålsta är också högre än beräknat för året.

Markförsäljningen påverkar kommunens resultaträkning i form av realisationsvinster och för år 2019 beräknas realisationsvinsten uppgå till 20,9 miljoner kronor, vilket är lägre än budgeterat främst som följd av senarelagda försäljningar.

6.6.1 Exploateringsredovisning per projekt

Nedan redovisas kommunens pågående exploateringsprojekt. Där ingår hittills nedlagda utgifter och inkomster samt en prognos för året och för projektet som helhet.

01 Björnbrö/Logistik Bålsta kvarter 3-4

Sammanställning, tkr	Total budget	Total prognos	Bokslut t o m 2018	Delårs-bokslut 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Inkomster	159 447	204 451	39 143	304	51 933	17 965
Utgifter	-115 628	-192 400	-51 265	-31 378	-59 226	-75 135
Summa nettoexploatering	43 819	12 051	-12 122	-31 074	-7 293	-57 170

Projektet Björnbrö/Logistik Bålsta omfattar cirka 150 hektar mark i sex kvarter nordväst om tätorten och kommer att byggas ut under cirka 15 års tid. För samtliga kvarter finns plan-uppdrag. Detaljplan för kvarter 3 vann laga kraft januari 2018 och utbyggnad av infrastrukturen och inom kvartersmark pågår. För kvarter 4 pågår planläggning i samarbete med tilltänkt exploatör för del av kvarteret. Exploateringsprojektet kvarter 3-4 ger inte det stora överskott som beräknades vid projektets inledning. Orsakerna är främst att infrastrukturen är dyrare att bygga än den ursprungliga kalkylen och att genomförandet har delats upp i tid. Infrastrukturen i denna etapp kommer att bidra till lägre utgifter i kommande etapper. Markförsäljningen till Kilenkrysset genomfördes redan år 2018, varför årets inkomster är lägre än budget.

02 Frösundavik etapp 1

Sammanställning, tkr	Total budget	Total prognos	Bokslut t o m 2018	Delårs-bokslut 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Inkomster	43 908	63 465	9 803	557	2 300	52 173
Utgifter	-62 675	-80 123	-31 860	-243	80	-48 263
Summa nettoexploatering	-18 767	-16 658	-22 057	314	2 380	3 910

Frösundavik etapp 1 omfattar cirka 145 bostäder och kommunen har byggt förskola med åtta avdelningar. Exploateringsavtal och projektbudget med underskott på 18,8 miljoner kronor behandlades i kommunfullmäktige år 2015. Projektets totala netto väntas bli något bättre cirka -16,7 miljoner kronor. Projektet beräknas slutföras tidigast 2019, efter övertagande av infrastruktur från exploatören. Vid övertagande bokförs anläggningarna som tillgång och gåvan blir inkomst. En del av handelsytan är upplåten som tomträtt till livsmedelsbutik.

03 Draget

Sammanställning, tkr	Total budget	Total prognos	Bokslut t o m 2018	Delårs-bokslut 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Inkomster	75 932	82 463	45 062	18 352	0	37 401
Utgifter	-55 270	-83 973	-83 550	-341	0	-423
Summa nettoexploatering	20 662	-1 510	-38 488	18 011	0	36 978

Mark och infrastruktur i Dragets industriområde färdigställdes i princip hösten 2017. Marken är attraktiv och majoriteten av tomter har köpare. Några ursprungliga köpare har avbrutit men

nya köpare är avtalade på alla tomter. Samtliga tomter beräknas vara sålda vid årets slut. Projektet budgeterades till ett överskott på 20 miljoner kronor men aktuell prognos visar ett underskott på -1,5 miljoner kronor. Problem med markförhållanden, projektering, masshantering, VA-dimensionering, brist i kontinuitet av personella resurser gör att projektets ekonomi har försämrats väsentligt. Slutrapporteringen kommer att visa orsaker till fördyring tydligare.

04 Svarta Lutans Väg

Sammanställning, tkr	Total budget	Total prognos	Bokslut t o m 2018	Delårs-bokslut 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Inkomster	3 331	6 298	5 860	0	0	438
Utgifter	-2 750	-2 623	-2 623	0	0	0
Summa nettoexploatering	581	3 675	3 237	0	0	438

Projektet avser anläggande av gata och utbyggnad av VA-ledningar för tre nya småhustomter i Eneby. Mark och infrastruktur är färdigställt och tomterna såldes 2017. Marknadsvärdet på tomtmark har stigit vilket ger högre intäkt än beräknat. VA-anslutningsavgifter har debiterats i år och projektet ska avslutas. Projektet har gett 3,7 miljoner kronor i överskott.

05 Viby äng etapp E:2

Sammanställning, tkr	Total budget	Total prognos	Bokslut t o m 2018	Delårs-bokslut 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Inkomster	0	1 386	0	1 386	0	1 386
Utgifter	-3	-82	-57	-25	0	-25
Summa nettoexploatering	-3	1 304	-57	1 361	0	1 361

Exploateringsavtalet med Bålsta Småstadsutveckling gällande Viby Äng etapp E:2 godkändes av kommunstyrelsen år 2015. Området omfattar cirka 35 bostäder i småhus/ parhus/radhus. Exploatören bygger ut området i delatapper och beräknar avsluta under 2019. Exploatören bygger ut infrastruktur och överlämnar anläggningarna utan ersättning till kommunen efter godkänd slutbesiktning. VA-anslutningsavgifter har inkommit.

06 Väppeby Äng

Sammanställning, tkr	Total budget	Total prognos	Bokslut t o m 2018	Delårs-bokslut 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Inkomster	43 149	52 455	48 522	2 066	0	3 933
Utgifter	-31 046	-41 050	-39 858	-887	-800	-1 192
Summa nettoexploatering	12 103	11 405	8 664	1 179	-800	2 741

Exploateringsbudget antogs 2016 och projektet bedömdes ge ett netto på 12,1 miljoner kronor. Totalentreprenaden för utbyggnaden av infrastrukturen är genomförd. Inom kvartersmarken har BoKlok AB byggt 163 lägenheter och Håbohus AB har byggt 86 lägenheter samt två gruppbofästelser med elva lägenheter. Även en mindre park är anlagd. Förskola för cirka 120 barn börjar byggas hösten 2019 av privat utförare och beräknas stå klar inför höstterminen 2020. Markbearbetningskostnaderna blev högre på grund av svåra geotekniska förhållanden. Investeringar i VA och gång- och cykelvägar utanför exploateringsområdet har

lyfts ur projektet och ingår istället i kommunens ordinarie investeringsbudget. En allmän parkeringsplats har anlagts i Gröna Dalen till nytta för aktiviteter i Gröna Dalen. I och med detta väntas projektet ge överskott med 11,4 miljoner kronor vilket är något lägre än budgeterat.

07 Mellanby

Sammanställning, tkr	Total budget	Total prognos	Bokslut t o m 2018	Delårs-bokslut 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Inkomster	1 450	2 410	1 084	0	0	1 326
Utgifter	-1 367	-1 352	-11	-4	0	-1 341
Summa nettoexploatering	83	1 058	1 073	-4	0	-15

Mellanby angränsar till Frösundavik. Exploatören utför lokalgata och VA-anläggningar i Mellanby och överlämnar dem till kommunen utan ersättning. Budget antogs i februari 2016. Återstår att överta anläggningarna från exploatören och avsluta projektet, vilket väntas kunna ske under 2019. Högre VA-anslutningsavgifter har inkommit till följd av mer byggnation.

09 Bålsta centrum

Sammanställning, tkr	Total budget	Total prognos	Bokslut t o m 2018	Delårs-bokslut 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Inkomster	10 000	10 000	5 000	0	5 000	5 000
Utgifter	-113 484	-159 484	-20 384	-5 668	-38 250	-28 000
Summa nettoexploatering	-103 484	-149 484	-15 384	-5 668	-33 250	-23 000

En uppdaterad exploateringsbudget för del av Bålsta Centrum/Bålsta Torg etapp 1 antogs i mars 2019 och omfattar tillfälligt och permanent busstorg samt pendelparkering. Vidare ingår utgifter för projektering, upphandling, projekt- och bygglösning för gator, VA, torg, gång- och cykelväg med mera inom hela den första etappen. Prognosen för projektet är 46 miljoner kronor högre, eftersom parkeringsdäcket beräknas kosta 70 miljoner kronor istället för de 24 miljoner kronor som beslutats.

10 Tvåhusplanen

Sammanställning, tkr	Total budget	Total prognos	Bokslut t o m 2018	Delårs-bokslut 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Inkomster	34 200	31 550	0	2 980	3 380	3 430
Utgifter	-37 050	-34 935	-2 143	-272	-2 815	0
Summa nettoexploatering	-2 850	-3 385	-2 143	2 708	565	3 430

Tvåhusplanen är ett kommande bostadsområde i södra delen av Bålsta tätort, där cirka 450 bostäder planeras. Budgeten antogs av fullmäktige i februari 2018 med underskott på 2,8 miljoner kronor. Detaljplanen har nu vunnit laga kraft och genomförandet bedöms starta tidigast hösten 2019. Detaljplanekostnaderna blev högre än beräknat och prognosen är därför sämre.

11 Lillsjöns företagspark

Sammanställning, tkr	Total budget	Total prognos	Bokslut t o m 2018	Delårsbokslut 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Inkomster	19 533	19 533	2 218	0	0	0
Utgifter	-17 723	-17 723	-21	-29	0	-107
Summa nettoexploatering	1 810	1 810	2 197	-29	0	-107

Projektet innefattar ett större handelsområde vid södra infarten till Bålsta. Exploatören slutför infrastruktur som överlämnas till kommunen utan ersättning. Övertagande beräknas ske år 2020.

6.7 Redovisningsprinciper

Redovisningsmodellens dokument

Den externa resultat- och balansräkningen är upprättad enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR). Kassaflödesanalysen är upprättad enligt rekommendation nr 13 (R13) 2018 från RKR (Rådet för kommunal redovisning). Siffror i jämförande perioder har korrigerats. Drift- och investeringsredovisningen uppfyller kraven på avstämningsmöjlighet mellan budget och utfall.

Samma redovisningsprinciper och beräkningsmetoder har använts i delårsrapporten som i den senaste årsredovisningen. Förändringar i samband med LKBR har beaktats, men inga förändringar har gjorts av redovisningsprinciper per delårsbokslutet i i väntan på förtydligande från RKR.

Tillgångar och skulder

Överordnad princip för värdering av tillgångar och skulder är försiktighetsprincipen som innebär att skulder inte undervärderas och tillgångar inte övervärderas.

Anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst tre år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. För anskaffning av inventarier är beloppsgränsen ett halvt prisbasbelopp. För tillgångsaktivering av övriga anläggningstillgångar tillämpas väsentlighetsprincipen, det vill säga att utgiften ska utgöra en väsentlig komponent och beloppet ska vara väsentligt för fastigheten. Ett riktvärde på beloppsgräns är 100 000 kronor.

Investeringsbidrag och gatukostnadsersättningar redovisas som en förutbetalad intäkt bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod.

Ny redovisningsprincip gäller i kommunen från 2016-01-01 avseende komponentredovisning. Kommunen har upprättat riktlinjer för komponentredovisning inom fastighet, gata och VA. Komponenter har identifierats inom respektive verksamhet som har betydande skillnader i nyttjandeperiod. Komponenterna särredovisas i anläggningsregistret. Tillgångar med ett väsentligt ingående bokfört värde 2016 har delats upp på komponenter. Kvarvarande nyttjandeperiod på dessa komponenter har fastställts. Investeringar utförda under 2016 och framåt kommer att delas upp i komponenter när tillgången ianspråkats.

För avskrivningstider och fördelning mellan komponenter har skrifter av SKL och Svenskt Vatten varit vägledande. För skolbyggnader och förvaltningslokaler är den genomsnittliga avskrivningstiden för nybyggnation 33 år och för äldreboenden 63 år. Inom gatuområdet, för de komponenter som är avskrivningsbara, är den genomsnittliga avskrivningstiden för nyanläggningar av lokalgator 60 år, huvudgator 30 år, huvudgator med genomfart av tung trafik 15 år och gång- och cykelvägar 15 år. Komponenten vägkropp avskrivs inte. Inom VA är den genomsnittliga avskrivningstiden för vattenverk cirka 30 år, reningsverk cirka 35 år, pumpstationer cirka 35 år och ledningar 70 år. Byggnader och markanläggningar, inklusive pågående arbeten, värderas på balansdagen till anskaffningsvärde med avdrag för planliga och bokföringsmässiga avskrivningar.

På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs inga avskrivningar.

Maskiner och inventarier har värderats till anskaffningsvärde. Aktivering sker innevarande år. Avskrivningstider för maskiner och inventarier är 3, 5 eller 10 år.

Exploateringsmark redovisas under omsättningstillgångar.

Omsättningstillgångar

Omsättningstillgångar värderas till det lägsta av anskaffnings- eller verkligt värde. Omklassificering av markreserv till omsättningstillgång vid exploatering sker då detaljplan fastställts och vunnit laga kraft.

Genomsnittlig ränta har inräknats med 1,5 % i delårsbokslutet 2019 i anskaffningsvärden för exploateringsverksamheten enligt den alternativa regeln i RKR 15.1 med 461 000 (1 424 600) kronor. Ränta har inräknats både för anläggningstillgångar som avser exploatering (slag 11710) och på omsättningstillgångar (slag 14799).

Redovisning av hyres-/leasingavtal

RKR skiljer på två typer av leasingavtal, *finansiella* eller *operationella*. Klassificeringen av leasingavtalet grundar sig på transaktionens ekonomiska innebörd. Ett finansiellt leasingavtal kan sägas motsvara ett köp av objektet i fråga medan ett operationellt leasingavtal motsvarar hyra av objektet. Avgörande för klassificeringen är i huvudsak vilken omfattning de ekonomiska risker och fördelar som är förknippade med *ägandet* av det aktuella leasingobjektet enligt en helhetsbedömning finns hos leasegivaren eller hos leasetagaren. Om riskerna och fördelarna av avtalet i huvudsak finns hos leasetagaren är det att betrakta som ett finansiellt leasingavtal för denna.

RKR anser att om leasingavtalets värde är obetydligt ska det inte klassificeras som finansiellt utan som operationellt. Längden på leasingperioden är också vägledande; ett leasingavtal kortare än 3 år klassificeras som ett operationellt leasingavtal. De avtal som finns i kommunen är inte av väsentligt värde och har klassificerats som operationella.

Klassificering av ett leasingavtal ska ske vid avtalets början.

Skulder

Kommande års amortering av långfristig skuld redovisas som kortfristig skuld.

Från och med år 1998 redovisar kommunen sina pensionsåtaganden enligt redovisningslagens blandade modell. Den innebär att pensionsförmåner som intjänats före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse och att pensionsförmåner som intjänats från och med 1998 ingår i verksamhetens kostnader och redovisas som skuld. Ränta på pensionslöften intjänande från och med 1998 redovisas i posten finansiell kostnad.

Redovisning av särskild löneskatt

Enligt en rekommendation från RKR ska även löneskatten för alla pensionsavsättningar, pensionsförpliktelser och pensionsutbetalningar periodiseras. Övergången till denna redovisningsprincip gjordes 1999.

Redovisning av avgiftsbestämd pension (tjänstepensionsavtalet)

Den del av pensionskostnaden som hänförs till den avgiftsbestämda pensionen har särredovisats. I balansräkningen har belopp som hänförs till den avgiftsbestämda pensionen klassificerats som en upplupen kostnad (kortfristig skuld).

Periodisering av utgifter och inkomster

Periodisering av utgifter och inkomster hänförliga till räkenskapsåret har gjorts enligt god redovisningssed. Leverantörs- och kundfakturerings efter balansdagen som är hänförliga till räkenskapsåret, har tagits upp som skuld respektive fordran. Utgiftsräntor har periodiserats.

Skatteintäkter

Enligt RKR:s rekommendation ska den prognostiserade slutavräkningen för år 2018 och 2019 resultatföras i bokslutet för år 2019.

Avgiftsfinansierad verksamhet

Avfallsverksamhetens överskott ska i bokslutet redovisats som en specifikation till det egna kapitalet. Mot bakgrund av försiktighets- och matchningsprinciper bör överskott/underskott för avgiftsfinansierad verksamhet särskilt redovisas.

VA verksamhetens eget kapital

En tillämpning av RKR:s rekommendation 18 innebär att vattenverkets eget kapital har klassificerats till kortfristig fordran/skuld, vilket tidigare redovisats som en not till kommunens egna kapital.

Bidrag till infrastrukturella investeringar, rekommendation 6.2 från RKR

Under 2009 fattade kommunfullmäktige beslut om kommunal medfinansiering av Citybanan. Bidraget på 38,0 miljoner kronor är bokfört både som en tillgång och som en avsättning på balansräkningen. Upplösning av bidraget kommer att påbörjas det år som utbetalningen sker och under 25 år. Utbetalningen har påbörjats under 2013 med 4,5 miljoner kronor. Den avsättning som kommunen gjorde 2013 har indexuppräknats med index enligt avtal. För kommunen blev kostnaden för indexuppräkning för åren 2009–2016 cirka 7,6 miljoner kronor.

Redovisning av lånekostnader, rekommendation från RKR 15.1

Rekommendationen beskriver två redovisningsmetoder för lånekostnader. Huvudmetoden är att lånekostnader belastar resultatet för den period de uppkommer. Den alternativa metoden innebär att lånekostnader som är direkt hänförliga till anskaffning, uppförande eller produktion av vissa angivna tillgångar, inräknas i anskaffningsvärdet för tillgången. Håbo kommun tillämpar huvudmetoden med undantag för investering i exploateringsanläggningstillgångar och exploateringsomsättningstillgångar ovan.

6.8 Notförteckning

6.8.1 Noter - Resultaträkning

Not 1

Verksamhetens intäkter, tkr	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Försäljningsintäkter	6 652	10 679	6 613
Taxor och avgifter	79 484	117 296	86 779
Hyror och arrende	20 364	30 060	22 182
Bidrag	85 206	128 823	69 480
Försäljning av verksamheter och entreprenader	24 236	41 514	26 245
Försäljning av exploateringsfastigheter	17 363	62 504	25 846
Försäljning av anläggningstillgångar	2 198	2 198	391
Jämförelsestörande poster	0	0	0
Summa totalt	235 503	393 074	237 536

Not 2

Verksamhetens kostnader, tkr	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Material, entreprenader, konsulter, bidrag och transfereringar	-206 278	-313 302	-203 714
Kostnader för såld mark	-8 957	-30 306	-11 917
Kostnader för arbetskraft	-519 365	-809 199	-545 638
Övriga verksamhetskostnader	-163 977	-261 276	-184 670
Summa	-898 577	-1 414 083	-945 939

Not 3

Avskrivningar, tkr	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Fastigheter	-32 645	-49 864	-35 357
Inventarier och maskiner	-3 394	-5 383	-4 050
Summa	-36 039	-55 247	-39 407

Not 4

Skatteintäkter, tkr	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Kommunalskatt	709 694	1 064 541	737 974
Avräkningsskatt innevarande år	22	-1 282	-7 190
Avräkningsskatt justering förgående år	-2 679	-3 021	917
Summa	707 037	1 060 238	731 701

Not 5

Generella statsbidrag och utjämning, tkr	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Kommunal fastighetsavgift	26 797	39 878	27 853
Kostnadsutjämning	-15 003	-22 505	-5 160

Generella statsbidrag och utjämning, tkr	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Generella statsbidrag	3 111	10 930	2 963
Inkomstutjämning	53 681	80 521	63 863
Regleringsavgift	1 928	3 030	10 037
LSS-utjämning	-31 130	-46 833	-30 183
Summa	39 384	65 021	69 373

Not 6

Finansiella intäkter, tkr	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Ränteintäkter	1 612	2 471	1 756
Ränteintäkter checkkredit	0	0	0
Utdelning aktier och andelar	4 002	4 002	3 172
Övrigt	105	159	107
Summa	5 719	6 632	5 035

Not 7

Finansiella kostnader, tkr	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Räntekostnader	-6 705	-10 050	-6 078
Avgår räntekostnad exploateringsfastigheter	1 425	1 692	461
Ränta på pensioner	-2 407	-2 920	-2 621
Indexuppräknig Citybanan	0	0	0
Övriga finansiella kostnader (bank)	-148	-195	-161
Checkkredit	-101	-204	-42
Summa	-7 936	-11 677	-8 441

6.8.2 Noter - Balansräkning

Not 8

Mark, byggnader och tekniska anläggningar, tkr	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Ackumulerat anskaffningsvärde	2 208 783	2 208 783	2 375 299
Ackumulerade avskrivningar	-795 164	-795 164	-845 168
Bokfört värde 1/1	1 413 619	1 413 619	1 530 131
Årets anskaffning	90 166	173 189	107 470
Årets avskrivning	-32 627	-49 864	-35 249
Omklassificering	0	-5 537	0
Utrangering	-1 107	-1 134	0
Investeringsbidrag	0	0	0
Försäljning	0	-142	0
Bokfört värde 31/12	1 470 051	1 530 131	1 602 352
Varav			
Markreserv och exploateringsfastigheter	170 907	170 615	170 625
Versamhetsfastigheter	625 006	618 730	652 007

Mark, byggnader och tekniska anläggningar, tkr	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Fastigheter för affärsverksamhet	314 193	343 843	345 099
Publika fastigheter	134 610	188 195	174 603
Fastigheter för övrigt verksamhet	320	311	25 043
Pågående exploateringsprojekt	225 015	208 437	234 975
Summa	1 470 051	1 530 131	1 602 352

Not 9

Maskiner och inventarier, tkr	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Ackumulerat anskaffningsvärde	124 733	124 733	132 682
Ackumulerade avskrivningar	-107 403	-107 403	-112 785
Bokfört värde 1/1	17 330	17 330	19 897
Årets anskaffning	4 623	7 950	4 871
Årets avskrivning	-3 412	-5 383	-4 159
Utrangering	0	0	0
Investeringsbidrag	0	0	0
Försäljning	0	0	0
Bokfört värde 31/12	18 541	19 897	20 609
Varav			
Maskiner	36	24	7
Inventarier	17 613	18 951	19 713
Konstverk, samlingar	729	775	772
Övriga maskiner och inventarier	163	147	117
Summa	18 541	19 897	20 609

Not 10

Finansiella anläggningstillgångar, tkr	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Aktier			
Kommunaktiebolaget 6 stycken	1	1	1
Håbo Marknads AB 1 300 stycken	1 300	1 300	1 300
Håbo Hus AB 1 789 stycken	1 789	1 789	1 789
Mälarbanan 90 stycken	90	90	90
Andelar			
Bålstavägen	6	6	6
Kommuninvest	6 018	6 018	6 018
Husbyggnadsvaror HBV förening UPA	0		
Inera	43	43	43
Försäkringar			
Kapital- och pensionsförsäkringar	0	0	0
Långfristiga fordringar			
Förlagslån 45936 Kommuninvest	3 788	3 788	3 788
Summa	13 035	13 035	13 035

Not 11

Bidrag till statlig infrastruktur	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Medfinansiering Citybanan	30 400	30 400	28 880
Avskrivning bidrag infrastruktur	-1 013	-1 520	-1 013
Summa	29 387	28 880	27 867

Not 12

Förråd, tkr	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
10 -årssmycke	30	30	30
Summa	30	30	30

Not 13

Exploateringsfastigheter	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Bokfört värde 1/1	44 531	44 531	22 920
Årets anskaffningar	3 730	9 331	733
Omklassificeringar	0	0	0
Justering/försäljning av exploateringsfastigheter	-9 592	-30 943	-11 881
Exploateringsfastigheter Håbo marknads	0	0	0
Summa	38 669	22 919	11 772

Not 14

Fordringar, tkr	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Eget kapital, VA	0	0	0
Kundfordringar	22 694	32 303	20 438
Andra kortfristiga fordringar	45 151	32 133	35 150
Avräkning skattekonto	13 809	6 950	2 832
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	14 043	22 671	21 683
Upplupna skatteintäkter och avgifter	25 334	26 187	28 466
Summa	121 031	120 244	108 569

Not 15

Kassa och bank, tkr	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Kassa	27	26	30
Plusgiro	0	47 808	0
Bank	2 328	2 312	2 991
Summa	2 355	50 146	3 021

Not 16

Eget kapital, tkr	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Ingående eget kapital	535 206	535 206	579 164
Årets resultat	45 091	43 958	49 858
Summa eget kapital Håbo kommun	580 297	579 164	629 022
Specifikation av egna kapitalet			
Årets resultat	45 091	43 958	49 858
Resultatutjämningsreserv	14 700	14 700	14 700
Övrigt eget kapital	520 506	520 506	564 464
Varav särredovisning Avfallsverket 1)	2 195	2 777	1 521
Summa	580 297	579 164	629 022

1) Det egna kapitalet för avfallsverket ska särredovisas. Resultatet för respektive år ska avräknas mot inarbetat eget kapital. Underskottet för avfallsverket för delårsbokslutet 2016 uppgår till 1295 tkr. Avräkningen sker vid årsbokslutet 2016.

Not 17

Avsättningar pensioner, tkr	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Avsättningar för pensioner ingående balans	91 457	91 457	103 890
Räntesuppräknings	948	1 461	1 101
Basbeloppsuppräknings	1 459	1 459	1 520
Nya utbetalningar	-1 701	-2 573	-2 080
Sänkning av diskonteringsräntan	0	0	0
Intjänad PA-KL	0	0	0
Slutbetalning FÅP	0	0	0
Arbetstagare som pensionerats	0	0	0
Intjänad förmånsbestämd ålderspension	5 679	10 307	6 315
Intjänad särskilt avtalspension	0	0	0
Nya efterlevande pensioner	116	137	524
Övrig post	-185	-215	-52
Löneskatt pensioner	949	1 857	1 142
Årets pensionskostnad	0	0	0
Avsättning garanti- och visstidspension	0	0	0
Summa	98 722	103 890	112 360
Pensionsförpliktelser			
Ingående balans	315 669	315 669	303 773
Ränte- och basbeloppsuppräknings	6 116	7 071	5 751
Gamla utbetalningar	-9 588	-14 287	-9 499
Sänkning av diskonteringsränta	0	0	0
Aktualisering	-596	-791	60
Bromsen	0	0	0
Övrigt	313	-1 567	467
Förändring löneskatt	-911	-2 322	-782
Summa	311 003	303 773	299 770

Not 18

Övriga avsättningar, tkr	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Avsättning medfinansiering Citybanan	0	0	0
Citybanan, årliga indexuppräknings	0	0	0
Utbetalningar	0	0	0
Summa	0	0	0

Not 19

Långfristiga skulder, tkr	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Långfristiga låneskulder 1/1	733 675	733 675	733 675
Nya upptagna lån under året	0	0	0
Amorteringar under året	0	0	0
Utgående långfristig skuld	733 675	733 675	733 675
Förutbetalda anslutnings- och anläggningsinkomster 1/1	50 674	52 278	91 702
Årets Anslutningsinkomster VA investeringar	4 640	3 059	2 457
Årets anslutningsinkomster Va exploateringar	4 819	6 474	9 359
Årets anläggningsinkomster Gata exploateringar	0	30 771	2 980
Årets periodisering av anslutnings- och anläggningsinkomster	-556	-881	-609
Utgående förutbetalda anslutnings- och anläggningsinkomster	59 577	91 701	105 889
Statliga investeringsbidrag	4 285	4 232	4 128
Kapital- och pensionsförsäkringar	0	0	0
Övriga lån	0	0	0
Summa	797 537	829 608	843 692

Not 20

Kortfristiga skulder, tkr	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Eget kapital, VA	13 385	11 521	10 888
Kortfristiga skulder lån, räntor	11 477	1 344	493
Checkkredit Nordea	0	0	7 583
Skuld HMAB markförvärv	6 660	0	
Leverantörsskulder	40 521	84 025	49 887
Personalens källskatt	12 760	12 596	13 449
Social- och skolsamfund	876	839	845
Kortfristiga skulder	28 091	27 890	35 347
Depositionsavgifter	623	623	623
Upplupna löneskulder	34 765	50 965	31 647
Sociala avgifter	15 239	14 526	15 604
Upplupen pensionsskuld	24 228	30 634	21 278
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	21 033	29 140	6 989
Förutbetald kommunalskatt	6 885	8 517	7 547
Summa	216 543	272 620	202 180

Not 21

Borgen och ansvarsförbindelser, tkr	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Borgensåtaganden			
Håbohus AB	759 000	879 000	879 000
Föreningar	10 266	9 034	9 034
Räddningstjänsten	3 500	5 600	5 600
Delsumma	772 766	893 634	893 634
Ansvarsförbindelser	0	0	0
Bostadsrätter statlig kreditgaranti	54	38	38
Egnahem kommunal kreditgaranti	0	0	0
Delsumma	54	38	38
Summa	772 820	893 672	893 672

Not 22

Justering för ej likvidpåverkande poster	31 aug 2018	Bokslut 2018	31 aug 2019
Förändring EK obeskattad reserv			
Avskrivning bidrag statlig infrastruktur	1 013	1 520	1 013
Periodisering av statligt investeringsbidrag	-104	-157	-104
Summa	909	1 363	909

7 Kommunstyrelsen

7.1 Sammanfattning

Verksamheten

Verksamheten har utvecklats mycket positivt under perioden med ökad styrning och ledning, större näringslivetableringar, fler detaljplaner antagna, rekrytering av nyckelbefattningar, genomförda organisationsöversyner samt ett pågående värdegrundsarbete.

Utmaningar har funnits och finns till del fortfarande kvar. Dessa är främst kopplade till kompetensförsörjning, otydliga interna processer, ekonomiska förutsättningar samt tidsutdräkten gällande nödvändiga investeringar.

Måluppfyllelsen

Kommunfullmäktiges mål om att öka företagarnas nöjdhet bedöms kunna uppnås under året. Målen att utveckla områden för bostäder, arbetsplatser och service utifrån samhällets behov samt utveckla mötesplatser som stärker Håbos attraktivitet bedöms bli delvis uppnådda. Främst är det forum för dialog som behöver struktureras ytterligare samt arbetet med marknadsföring av våra befintliga och nya mötesplatser.

Ekonomi

Kommunstyrelsen beräknas lämna underskott med 6,8 miljoner kronor till årets slut, varav 5,9 miljoner kronor avser evakuering av Vibyskolan, vilket redovisas på kommunstyrelsens oförutsett eftersom ärendet inte är avgjort av kommunfullmäktige.

Återstående underskott uppgår till 859 000 kronor och avser plan- och exploateringsavdelningens väntade underskott på 1,4 miljoner kronor samt överskott inom övriga verksamheten. Underskottet är en följd av för många projekt igång och att flera av dem bedrivs med hjälp av externa konsulter. Begränsning av externa konsulter och senareläggning av aktiviteter kan minska underskottet med cirka 700 000 kronor. Avdelningen får i uppdrag minimera underskottet.

7.2 Årets händelser

Övergripande

Gällande styrning och ledning har första delen av året behandlat införande av ny styr- och ledningsmodell samt en mycket gedigen insats för införande av ny värdegrund och utveckling av organisationskulturen. Förankring av ny värdegrund fortsätter 2019 och implementering sker 2020.

Vidare gällande styrning och ledning så inrättades i början på året tre olika ledningsgrupper direkt under Kommundirektören med olika inriktningar och mandat. Under hösten 2019 startades även 11 styrgrupper från dessa ledningsgrupper i syfte att arbeta mer koncentrerat i mindre team med viktiga kommunövergripande ambitioner. Ex digitalisering, kompetensförsörjning, lokalförsörjning och finansiell styrning.

Under våren infördes en ny roll direkt under Kommundirektören, Lokalförsörjningschef. Arbetet med att styra upp lokalförsörjningsprocesser och projekt är nu i full gång och resultatet är mycket lovande inför framtiden. Arbetet skapar stor ordning och reda både finansiellt och i verksamheten.

Kommunen har även gjort flera markanvisningar som bland annat kommer att bli kommunens historiskt största markaffär. Denna etablering kommer innebära uppåt 1 400 arbetstillfällen och kommer bli ett av de största och modernaste logistikcenter i Europa för distribution av

livsmedel till såväl butik som e-handel.

Tillsammans med företagsföreningarna har kommunförvaltningen kommit vidare med en mycket bra dialog och kommunikation. Många möten och utbildningar har skett och fortsätter genomföras under 2019 och 2020.

Säkerhet och krisberedskap

En risk- och sårbarhetsanalys har arbetats fram tillsammans med samtliga förvaltningar och bolag. Syftet är bland annat att identifiera och analysera de hot och risker som kan påverka kommunens krisberedskapsförmåga.

IT-avdelningen

Microsoft Office 365 är infört i hela kommunen. Brandvägg med utökade funktioner har installerats. Internetförbindelse har kompletterats så att redundans erhållits. Nytt avtal gällande kommunikation som tjänst är tecknat och kommer att medföra halverad kostnad för mobiltelefoni.

Kansli- och kvalitetsavdelningen

En ny förstudie om E-arkiv har genomförts med fokus på att hitta en relevant och långsiktig E-arkivlösning för Håbo kommun. Förutsättningar för ett välfungerande E-arkiv är såväl organisatorisk mognad avseende god informations- och systemförvaltning som en väl utvecklad och långsiktigt tekniskt verktyg (E-arkiv). Ett stort arbete har därför lagts på att genomlysna och utvärdera landets övriga kommuners E-arkivsfunktioner.

Genom utvärdering av tidigare genomförda allmänna val och därmed en utökad bemanning avseende förtidsröstningen, lokalbyte och internservice deltagande/bemanning på valdagen genomfördes EU-valet tryggt och smidigt.

Kommunikationsavdelningen

Kommunen deltog som utställare på Håbomässan tillsammans med företag och föreningar. Kommunikationsavdelningen tog fram material som berättar för medborgarna om vad kommunen gör och vilken nytta de har av kommunen. Håbo festdag hade 20-årsjubileum och avdelningen var mycket engagerad i planering och kommunikation.

Kommunikationsavdelningen har startat kontinuerliga kommunikationsfrukostar för kommunens anställda med särskilda teman. Syftet är att sprida kunskapen vad avdelningen kan stötta verksamheterna i kommunikativt och samtidigt öka verksamheternas kunskap inom kommunikation.

Kontaktcenter tillhör numera kommunikationsavdelningen eftersom kontaktcenter till största delen arbetar med extern kommunikation. På så sätt samlas allt kommunikationsarbete på samma ställe i organisationen och kan synkroniseras för att ytterligare stärka kommunikationen med medborgare och besökare samt stärka bilden av Håbo kommun.

Kontaktcenter har börjat handlägga trygghetslarm och klagomål om skolskjuts, börjat förbereda en ny plattform för telefonin, då upphandlingen var klar i maj samt tagit över processerna för skuld- och budget samt konsumenträtt.

Personalavdelningen

Ny samarbetspartner

Håbo och Trosa kommuner har sedan år 2005 en gemensam lönenämnd och Håbo kommun är värdkommun för löneadministrationen fysiskt och för arbetsgivaransvaret. Lönenämnden har arbetat för att ytterligare kommuner ska ansluta till samarbetet för att effektivisera och minska sårbarheten vid sjukdom och andra ledigheter samt för att öka volymen så att gemensamma framtida investeringar kan göras för att upprätthålla en modern lönehantering.

Lönenämnden beslutade i juni att ansluta Salems kommun från januari 2020 förutsatt beslut i alla samverkande kommuner. Nu återstår framtagande och antagande av gemensamt reglemente och avtal. Nuvarande personal i Salems kommun erbjuds anställning av Håbo kommun. Till uppkomna vakanser i Salems kommun sker rekryteringen till Håbo kommun.

Korttidssjukfrånvaron

Att minska korttidssjukfrånvaron för kommunens anställda är ett politiskt prioriterat område. Projektmedel har beviljats för start av projekt i nära samarbete med företagshälsovården Håbohälsan. Efter fyra korttidssjukfrånvarotillfällen under de senaste tolv månaderna kontaktas medarbetare för hälsosamtal. Från januari till augusti har 347 sådana samtal genomförts, varav cirka 120 har föranlett ytterligare rehabiliteringssamtal. Vid ytterligare fyra korttidssjukfrånvarotillfällen inom 12 månader, planeras att erbjuda medarbetaren deltagande i hälsogrupp. Syftet är att få motivation och verktyg att hantera sin egen hälsa, en tidig insats inom rehabilitering. Parallellt med korttidssjukfrånvaroprojektet prövas under hösten ett ökat samarbete för långtidssjukskriven medarbetare. En överenskommelse om fördjupad samverkan kring anställdas sjukfrånvaro mellan Håbo kommun och försäkringskassan har tecknats fram till december 2020.

Styrdokument

24 styrdokument som berör relationen arbetsgivare - arbetstagare har anpassats till kommunens riktlinjer för styrdokument (KS 2017/00064). Dokumenten har tillförts diskrimineringsombudsmannens påpekanden från 2018 och revisionens synpunkt gällande strategi för kompetensförsörjning. Ett komplement till de styrdokumenterna blir chef-/medarbetarhandbok som utarbetas av personalavdelningen.

Ekonomiavdelningen

Under året har arbete pågått med att digitalisera fakturaflöden både mot kunder och leverantörer.

Vid ingången av 2019 var upphandlingsverksamheten inte i balans, det fanns en stor back-log med ärenden. Med det inflödet av ärenden finns inte möjlighet för enheten att klara dem under året. Till dags dato är 66 upphandlingar anmälda till upphandlingsenheten och som inte har utmynnats i avtal, det vill säga verksamheterna har inget avtal/ingen leverantör på området. Flera upphandlingar pågår men det finns inte kapacitet att genomföra samtliga utan de måste prioriteras. Konsulthjälp kan bli nödvändigt att ta in. 31 upphandlingar blev klara under året.

Plan- och exploateringsavdelningen

Avdelningen har arbetat fram en ny översiktsplan som ställts ut under sommaren, antagande beräknas ske först i början på 2020. En fotoutställning ”du och naturen hör ihop” har arbetats fram och använts bland annat vid Earth Hour som uppmärksammades och kommunens miljövecka, båda samordnade av avdelningen. Tre lokala naturvårdsprojekt leds av avdelningen varav ett som gäller information Granåsen avslutades i juni. Avdelningen samordnar kommunens medverkan i projektet Glokala Sverige som Håbo sökt och kommit med 2019.

Under året har hittills tre detaljplaner vunnit laga kraft, varav en är Tvåhusplanen som möjliggör uppåt 500 nya bostäder. Program för Gröna Dalen och Dragelund godkändes, som första steg i fortsatt arbete med Bålstas stadspark och ett större verksamhetsområde öster om Draget. Under året har även fem nya planuppdrag startats, bland annat vid Kalmarsand där Håbohus vill undersöka möjlighet till förtätning och förstärka kopplingen till strand och vatten.

I Dragetområdet har samtlig industrimark sålts samt en etablering av en McDonalds restaurang säkrats. I mars i år öppnade även en av Sveriges första helautomatiserade livsmedelsbutiker i Frösundavik på mark som avdelningen arrenderat ut.

7.3 Uppföljning kvalitet och mål

Sedan den första januari 2019 har kommunen en ny styrmodell vilket innebär en horisontell och tillitsbaserad styrning.

I enlighet med styrmodellen omhändertas kommunfullmäktiges mål av kommunstyrelsen och kommundirektör som tillsammans med kommunens ledningsgrupp styr och leder utvecklingsarbetet i dessa frågor.

Kommunfullmäktiges mål syftar till kommunens långsiktiga utveckling med fokus på samhällsutveckling och demokratifrågor. Övriga nämnders mål- och kvalitetsstyrning fokuserar på kommunens grunduppdrag, service och lagstyrd verksamhet.

Under året har tillsättande av styrgrupper skett där en eller flera av ledningsgruppens medlemmar ingår. Styrgruppernas funktion är att under mandatperioden leda och styra konkreta projekt, planer och aktiviteter i avsikt att nå fullmäktiges mål.

7.3.1 Ett starkt lokalt näringsliv och arbetsmarknad i fokus

Företagandet i Håbo kommun ska vara starkt och möjliggöra en lokal arbetsmarknad, för att skapa en levande småstad att både bo och verka i. Det lokala företagsklimatet ska stärkas. Samverkan mellan kommun och näringsliv sker naturligt och utvecklas på efterfrågan från kommun eller företag. Dialog och inflytande ska genomsyra arbetet.

KF:s övergripande mål
<p>Öka företagarnas nöjdhet med kommunens och bolagens fysiska och digitala bemötande</p> <p> Mål helt uppfyllt</p> <p><i>Målet syftar till att förbättra det lokala näringslivsklimatet, att ha näringslivets frågor i fokus.</i></p> <p><i>Genom att utveckla dialogen mellan kommunen och företagen kan en bättre förståelse för varandras villkor och förutsättningar nås. Kontakten med kommunen/bolagen ska upplevas enkel och underlätta för företagen att planera proaktivt.</i></p> <p>Analys</p> <p>Under året har företagsfrukostar och öppet hus anordnas. Frukostarna har haft olika teman. Ett exempel är information/utbildning från upphandlingsavdelningen.</p> <p>Tillsammans med företagarföreningarna har även riktade insatser och dialogmöten initierats med mycket gott resultat. Likaså är många delar av punkterna som listades i visionen "Tillsammans mot 4.0" gjorda, pågående eller planerade.</p> <p>Likaså sker ett aktivt arbete med att tillgängliggöra de kommunala tjänsterna via digitalisering just nu i kommunen. Detta arbete syftar till att ytterligare förenkla och underlätta kontakten för företagare och medborgare.</p> <p>Svenskt Näringslivs årliga mätning, som genomfördes under våren, visade på ett tydligt positivt trendbrott och resultatet ökade från det sammanvägda betyget 2,7 till nytt betyg på 3,1.</p> <p>Bedömningen är således att Kommunfullmäktiges mål att öka företagarnas nöjdhet med kommunens och bolagens fysiska och digitala bemötande kan nås för helåret 2019.</p>

7.3.2 Samhällsbyggnad med helhetssyn och livsperspektiv i fokus

I samhällsbyggnaden är det helhetssyn med livsperspektiv som ska vara i fokus, både översiktligt och i detalj. Alla aspekter ska belysas när Håbo kommun planerar och bygger samhället för framtiden – bostäder, näringsliv, rekreation, samhällsservice, kollektivtrafik och infrastruktur. Det kräver ett nära och tidigt samarbete mellan olika förvaltningar, med näringsliv och byggherrar samt medborgare. Dialog och inflytande ska genomsyra arbetet.

KF:s övergripande mål

Utveckla områden för bostäder, arbetsplatser och service utifrån samhällets behov

◆ Mål delvis uppfyllt

Målet syftar till en utveckling av kommunens samhällsbyggnad utifrån ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart perspektiv. Utvecklingen ska ske utifrån en helhetssyn och i nära samverkan mellan kommunens verksamheter och i dialog med medborgare och näringsliv.

Genom ett ökat fokus och prioritering inom samhällsbyggnadsområdet ska attraktiva områden för boende och service växa fram. Planlagd mark ska säkerställas i tid för byggnation och utveckling av samhället.

Analys

Övergripande för Kommunfullmäktiges mål avseende Samhällsbyggnad med helhetssyn och livsperspektiv i fokus så har många aktiviteter startats och pågått under delåret. Bland annat:

- Arbetet med ny hållbarhetsstrategi har påbörjats
- Processen för ny översiktsplan har pågått och ny översiktsplan förväntas antas till årsskiftet 2019/2020.
- Ny lokalförsörjningsplan är under uppbyggnad och kommer antas tidigt våren 2020
- Arbeten för att ta fram en Nödvattenplan, Risk och Sårbarhetsanalys samt Säkerhetsskyddsanalys pågår.

Fortfarande är det många pågående detaljplaner och ett högt tryck med många intressenter för byggbar bostads- och industrimark. Flera större detaljplaner är antagna och fler kommer komma för antagande under hösten 2019. Det finns dock en risk att inte hinna uppfylla Kommunfullmäktiges mål om ökad dialog och större planberedskap på grund av begränsningar i tillgängliga resurser.

Målet bedöms till delvis uppfyllt för helåret 2019.

7.3.3 Mötesplatser för alla och ett engagerat föreningsliv i fokus

Beskrivning

I Håbo kommun ska det finnas möjligheter för alla att hitta sitt sammanhang. Håbo kommun ska erbjuda möjligheter till mötesplatser för människor i olika åldrar och olika delar av livet och ta tillvara på det engagemang som finns i föreningar och hos medborgare. Med ett väl utvecklat föreningsliv och bra förutsättningar för alla typer av föreningar att kunna bedriva sin verksamhet skapas möjligheter för alla. Dialog och inflytande ska genomsyra arbetet.

KF:s övergripande mål

Utveckla mötesplatser som stärker Håbos attraktivitet

◆ Mål delvis uppfyllt

Målet syftar till att öka kunskapen och utveckla upplevelsen av befintliga mötesplatser samt att skapa nya som ytterligare möter efterfrågan från kommunens medborgare och besökare.

Mötesplatserna ska attrahera alla som vistas i Håbo kommun och stärka Håbos identitet. Forum för dialog och samverkan med kommunens medborgare, näringsliv och föreningar ska utvecklas för att möta upp behovet vid ett växande Håbo.

Analys

Under delåret har flera aktiviteter pågått i syfte att uppnå Kommunfullmäktiges mål om att utveckla mötesplatser som stärker Håbo attraktivitet. Exempel är kultursatsningen Sommar i centrum, Håbomässan, Håbo festdag, uppstart av planeringen av en större lekplats i Gröna Dalen-området, en förstudie om ett möjligt Allaktivitetshus, Leaderprojektet Stenhuset i Skokloster samt flera mindre aktiviteter.

Det har även genomförts en organisationsöversyn och organisationsförändring avseende Kultur- och fritidsverksamheten för att bättre kunna möta upp mot efterfrågan och Kommunfullmäktiges mål.

Dock bedömer kommunen att forum för dialog och samverkan behöver struktureras upp mer samt att arbetet med marknadsföring av befintliga och kommande mötesplatser måste utökas för att full måluppfyllelse ska kunna erhållas. Målet bedöms till delvis uppfyllt för helåret 2019.

7.4 Volym- och resursmätt

7.5 Driftredovisning

	Bokslut 2018	Budget 2019	Utfall jan- aug	Prognos helår	Avvikelse från budget
Kommunfullmäktige	-1 620	-1 482	-892	-1 482	0
Valnämnd	-563	-12	-75	-86	-74
Kommunstyrelse	-2 966	-3 689	-2 565	-3 689	0
Pensionärs- och handikappråd	-223	-185	-134	-185	0
Stöd politiska partier	-994	-1 013	-1 024	-1 024	-11
Revision	-1 217	-1 300	-536	-1 300	0
Allmänna val	0	0	-130	-130	-130
KS oförutsett	0	0	0	-5 900	-5 900
Vigselavgift	14	20	18	20	0
Medlemsavgifter	-1 597	-1 900	-1 388	-1 670	230
Vänortsverksamhet	-114	-100	0	-100	0
Nämndadministration	-1 222	-1 223	-977	-1 409	-186
Kommungemensamt	-775	-1 300	-1 262	-1 473	-173
Fysisk- och teknisk planering	-7 978	-8 271	-6 917	-9 623	-1 352
Näringslivsfrämjande åtgärder	-5 625	-4 964	-3 309	-4 964	0
Energirådgivning	0	0	-37	0	0
Miljö, hälsa, hållbar utveckling	-1 001	-905	-519	-905	0
Räddningstjänst	-20 354	-20 820	-13 880	-20 820	0
Säkerhet	-271	-284	73	-284	0
Kommundirektör	-2 268	-3 490	-2 469	-3 717	-227
Ekonomiavdelning	-6 030	-6 609	-3 772	-5 801	808
Personalavdelning	-8 061	-9 280	-5 407	-9 448	-168
Upphandling	-4 471	-4 417	-3 151	-4 676	-259
IT-avdelning	-13 215	-13 915	-8 568	-13 915	0
Kommunens försäkringar	-1 227	-1 300	-894	-1 300	0
Kansli- och kvalitet	-4 485	-5 298	-3 290	-4 847	451
Kommunikation	-3 942	-3 730	-2 353	-3 498	232
Kontaktcenter	-3 710	-3 896	-2 325	-3 896	0
Summa	-93 915	-99 363	-65 783	-106 122	-6 759

Kommunstyrelsen inklusive övergripande verksamheter har en driftbudget på 99,4 miljoner kronor år 2019. Budgetbeloppet förutsätter kommunfullmäktiges godkännande av kommunstyrelsens förslag till omfördelning av budget till nämnderna som följd av årets lönesatsning.

Prognosen är att årets verksamhet uppgår till 106,1 miljoner kronor, vilket innebär ett underskott med 6,8 miljoner kronor. 5,9 miljoner kronor orsakas av evakueringskostnader för Vibyskolan vilket redovisas här.

Resterande underskott uppgår till 859 000 kronor och orsakas främst av att plan- och exploateringsavdelningens verksamhet är större än tilldelad budget.

Följande avvikelser finns på verksamhetsnivå, presenterat efter ordningen i tabellen:

Valnämnd och allmänna val, underskott 204 000 kronor. EU-valet har kostat 204 000 kronor mer än det statsbidrag som erhålls. Förutom detta arbetar kansliet motsvarande cirka 45 procent tjänst med valsamordning, vilket omfördelas inom kansliets ordinarie arbete, se KS kansli.

KS oförutsett, underskott 5,9 miljoner kronor. Kostnader för evakuering av Vibyskolan 5,9 miljoner föreslås i eget ärende finansieras genom att minska på årets budgeterade resultat. Tillförs inte tillskott till nämnden kommer ett underskott att uppstå i bokslutet för år 2019. Eftersom ärendet inte är avgjort av kommunfullmäktige har underskott redovisats på kommunstyrelsen, oförutsett.

Medlemsavgifter, överskott 230 000 kronor. Den gemensamma nämnden för kunskapsstyrning, som Håbo ingår i tillsammans med länets kommuner, avvecklades i maj.

Nämndadministration och kansli- och kvalitet, överskott 265 000 kronor. Underskottet på nämndadministration beror på kommunsekreterarnas merarbete i samband med valet, vilket i sin tur täcks av överskott på kansli- och kvalitet till följd av personalvakans. Även valnämndens underskott täcks av överskottet på kansli- och kvalitet.

Kommungemensamt, underskott 173 000 kronor. Budget för lönesatsning 2,4 miljoner kronor som fanns här, föreslås fördelas till berörda nämnder. Budgetomfördelningen är i denna rapport redan gjord, förutsatt kommunfullmäktiges godkännande. Underskottet för kommungemensamt orsakas av högre utredningskostnader för ombyggnation av kommunhuset.

Fysisk och teknisk planering (plan- och exploateringsavdelningen), underskott 1,4 miljoner kronor. Energi och klimatrådgivning samt naturvård håller budget. Underskottet hänför sig till största delen till en ändrad volym. Avdelningen har totalt sett för många projekt igång samtidigt och driver flera projekt med hjälp av externa konsulter.

Om verksamheten fortsätter att bedrivas i nuvarande omfattning befaras underskott. Mark- och exploateringsverksamheten står för den största avvikelserna, där för många pågående projekt samt genomförande av detaljplaner är bakomliggande orsak. Omfattningen av inhyrda konsulter har enligt plan minskat, men inte avvecklats helt. Nya medarbetare har tagit över tidigare konsultuppgifter.

Åtgärder i form av fortsatt begränsning av externa konsulter kommer reducera underskottet, men det kräver även en bättre prioritering av pågående projekt. Följande åtgärder kan göras, med bedömd ekonomisk effekt och följd för verksamheten:

- Begränsa köp av konsultstöd och tillfälligt inhyrd personal från tredje kvartalet 2019. Det ger 200 000 kronor och medför längre handläggningstider.
- Flytta fram utredningar och köp av tjänster, 200 000 kronor.
- Flytta fram detaljplaner och senarelägga genomföranden, 300 000 kronor, risk för påverkat näringslivsklimat samt framflyttad intäkt av tomtförsäljning.

Exempel på arbeten som sannolikt behöver skjutas fram är planläggning för företagsmark i det så kallade Entré Lillsjön samt planläggning över Gamla Bålsta.

Trots att möjligheterna finns rekommenderas inte ett genomförande av åtgärderna eftersom det slår mot kommunens anseende som avtalspart och allmänhetens/företagares uppfattning om kommunen.

Kommundirektör, underskott 227 000 kronor. Förstärkning med en tjänst.

Ekonomiavdelningen och upphandling, överskott 549 000 kronor. Konsulter används för att klara det ackumulerade arbetet med upphandlingar som uppstått sedan ett år tillbaka, vilket finansieras av överskott inom ekonomiavdelningen som följd av personalvakans under hösten.

Personalavdelningen, underskott 168 000 kronor. Under hösten pågår arbete med digitalisering av anställdas schema.

Kommunikation, överskott 232 000 kronor. Vakant chefstjänst under våren.

7.5.1 Är ekonomin i balans?

Kostnader för evakuering av Vibyskolan 5,9 miljoner kronor föreslås i eget ärende finansieras genom att minska årets budgeterade resultat. Görs inte tillskott till nämnden kommer ett underskott att uppstå i bokslutet för år 2019. Eftersom ärendet inte är avgjort av kommunfullmäktige har underskott redovisats på kommunstyrelsen, oförutsett.

Plan- och exploateringsavdelningens verksamhet är i år för omfattande i förhållande till budget.

Vid delårsrapporten för mars beräknades att överskott inom övriga verksamheter skulle begränsa kommunstyrelsens totala underskott till 760 000 kronor, nu visar övriga verksamheter ett lägre överskott.

Plan- och exploateringsavdelningen får i uppdrag att arbeta med att minimera sitt underskott enligt förslag från avdelningen, se kommenterar under avsnitt driftredovisning, Fysisk och teknisk planering.

	Effekt, tkr
Obalans vid årets början eller som uppstått under året	-6 759
Åtgärder för att komma i balans:	
Begäran om tilläggsbudget för evakuering Vibyskolan	5 900
Återstår att åtgärda	-859
Summa (ska bli noll)	

7.6 Investeringsredovisning

(P) före projektnamnet betyder att budgeten är preliminär och att igångsättningsbeslut inte är fattat.

		Bokslut 2018	Budget 2019	Utfall jan- aug	Prognos helår	Avvikelse från budget
13	Övrig politisk verksamhet					
1630	(P) ABW, ombyggn kommunh		-22 000			22 000
3009	ABW, IT		-3 200			3 200
3309	ABW inventarier möbler		-7 250			7 250
21	Infrastruktur, skydd mm					
1701	Åsleden 20, byggnad			-518	-518	-518
92	Gemensam administration					
3019	IT-investeringar 3 år avs	-1 841	-1 870	-61	-545	1 325
3150	IT-investeringar 5 år avs			-1 322	-1 322	-1 322
3308	KS inventarier gem	-41	-1 000	-116	-500	500
Summa		-1 882	-35 320	-2 017	-2 885	32 435

Kommunstyrelsen har 35,3 miljoner kronor i investeringsbudget för år 2019 och beräknas investera för 2,9 miljoner kronor.

ABW överskott 32,5 miljoner kronor. Budgeten avser ombyggnation av och inventarier till kommunhuset. Förberedelsefasen med behovsanalys/nuläge och förstudie pågår och att kommer utmynna i två alternativ inför beslut i oktober 2019. Alternativen kommer att innehålla förslag till ny investeringsbudget, varför nuvarande budgetbelopp kommer föreslås dras in. Investeringen startar tidigast 2020.

Byggnad på Åsleden 20 har köpts in för kommande behov av förskolemark, enligt beslut i kommunstyrelsen, men beräknas kunna användas av verksamheter under tiden.

IT-investeringar följer budget. Återstår byte av WiFi-utrustning på Futurumskolan och Slottsskolan vilket beräknas vara klart i november.

7.7 Viktiga förändringar och trender

Demografiska förändringar

Kommunen fortsätter att växa vilket innebär att behovet för kommunen att kommunicera med medborgarna ökar. Antalet äldre kommer att öka markant under många år framöver vilket ställer speciella krav på kommunikationen. Även behoven att anpassa kommunikationen till individen kommer att öka och då blir olika digitala lösningar viktiga. Individen ska ha möjlighet att få information som är viktig för just den individen. .

Teknisk utveckling/digitalisering

2019 träde lagen om tillgänglighet till digital offentlig service i kraft. Lagen genomför EU:s webbtillgänglighetsdirektiv. Vilka krav som webbplatser och mobila applikationer ska leva upp till kommer myndigheten för digital förvaltning meddela under 2019.

1 april 2019 blir det lag på att alla inköp i offentlig sektor ska faktureras med elektronisk faktura (e-faktura) enligt en ny europeisk standard. Alla leverantörer till offentlig sektor måste skicka e-fakturer enligt den nya standarden och alla offentliga organisationer måste ta emot dem. I Håbo kommun uppgår E-fakturer till 81 procent och skannade fakturer till 18 procent. Då kommunen redan idag är långt framme när det gäller digitalisering (elektroniskt inköpssystem, elektroniskt upphandlingssystem, digital avtalssignering) är kommunen före många större kommuner som inte har dessa delar på plats.

Inom arkivområdet finns en tydlig trend att allt mer material ska hanteras digitalt. Behovet av e-arkiv och processbaserad arkivredovisning blir alltmer påtaglig. Det kommer påverka arbetssättet och hanteringen av kommunens handlingar och dokument i framtiden.

Ökad digitalisering innebär att IT-avdelningen blir involverad i många projekt för att stötta verksamheterna. Exempel på sådana projekt är socialförvaltningens plan på införande av robot för hantering av vissa uppgifter. Samarbetsprojekt mellan Trosa, Salem och Håbo gällande gemensam löneadministration, upphandling av ny e-tjänstplattform, mm.

Exploatering

Plan- och exploateringsavdelningen blir i viss mån påverkad av efterfrågan av mark. Efterfrågan är fortfarande mycket hög men i regionen minskar efterfrågan på både bostads- och verksamhetsmark.

8 Bygg- och miljönämnden

8.1 Sammanfattning

Verksamhet

Det råder ett relativt högt bebyggelsestryck i kommunen vilket märks på volymen ärenden kopplat till bygglov, kart- och mättjänster samt miljöskydd. Intresset att vara med och utveckla kommunen med fler bostäder/verksamheter är stort från fastighetsägare och exploatörer.

Större delen av miljöavdelningens verksamhet läggs fast i början av året med utgångspunkt från en behovsbedömning. Den ligger sedan till grund för den tillsynsplan som blir möjlig att genomföra utifrån tillgängliga resurser.

Personal

Förvaltningen har under året nått en god balans i bemanningen vilket gör att verksamheten löper på väl med rimliga handläggningstider, tid för utvecklingsarbete, ökad tillgänglighet och relativt god arbetsmiljö.

Måluppfyllelse

Vad gäller måluppföljningen är bedömningen att måluppfyllelsen är relativt god för de sex målen som nämnden har tagit fram och konstaterat utvecklingsbehov inom.

Ekonomi

Utifrån faktiskt utfall är bedömningen av prognos för årsutfallet att verksamheten kommer att ge ett överskott om cirka 1,8 miljoner kronor. Den enskilt största orsaken till överskottet är högre intäkter än budget främst inom bygglov. Förklaringen är att antalet ärenden är många och att antalet beslut ökat med det dubbla samtidigt som flera ärenden utgörs av större projekt. Den nya taxan som varit i bruk fyra månader bidrar också till ökad kostnadstäckning. Några tjänster inom förvaltningen har varit vakanta viss tid av perioden vilket ger lägre kostnad.

8.2 Årets händelser

Genom att år 2019 utgör första året i en ny mandatperiod har det medfört ett flertal nya ledamöter i bygg- och miljönämnden och tillika en ny ordförande. Under första halvåret har en omfattande introduktion erbjudits nämnden inom nämndhantering, ekonomi och kvalitetsfrågor, aktuell lagstiftning samt närmare presentation av förvaltningens verksamhetsområden.

Förvaltningen har fortsatt arbetet med utveckling av verksamheten med bland annat stort fokus på processkartläggning. Nästa steg blir informationshantering kopplat till processerna och därefter är flertalet verksamheter mogna för digital handläggning förutsatt att det analoga arkivet kan avvecklas och e-arkiv finns på plats. I syfte att erhålla en strukturerad plan för digitaliseringsresan pågår också ett arbete med att ta fram en plan för digitalisering av förvaltningens verksamheter. Under september hålls en workshop där samtliga medarbetare deltar. Rapport väntas klar november/december och mynnar i en strategi med tids- och aktivitetsplan och kommer lägga grunden för fortsatt arbete med digitalisering. Väl i mål med detta kommer det att gynna kunderna och ge en än mer effektiv handläggning och gör förvaltningen mer tillgänglig för personliga möten och annat utvecklingsarbete.

Ett annat utvecklingsområde rör kommunens hantering av geodata där bygg- och miljöförvaltningens kart, mät och GIS-enhet utgör stommen för att tillhandahålla och utveckla kommunens samlade geodata i användarvänlig form via olika system. Nu tas det förvaltningsövergripande fram en geodatastrategi som förväntas mynna i den målbild de olika verksamheterna vill se för dessa tjänster. Rapport väntas klar oktober/november och ska ge en

strategi med tids- och aktivitetsplan och förslag på finansieringslösningar för de ökade ambitioner som kan förväntas.

Under perioden har förvaltningens Öppet hus och företagsfrukostar fortsatt och visar sig vara mycket uppskattade. Som ett resultat av alla de förbättringsåtgärder som görs när nu bemanningen är god så ökar kundnöjdheten avsevärt i de mätningar som görs.

Samverkan med företagsorganisationerna har utvecklats och Håbo Företagare samt Företagarna Upplands-Bro/Håbo har bjudit in till nytt mötesforum "Träffpunkt för företagare", där förvaltningen deltar tillsammans med andra representanter från kommunen. Det är en bra inslagen väg som leder till tätare dialog och samverkan.

I maj antog kommunfullmäktige en ny plan- och bygglovtaxa då den gamla var bristfällig på många sätt. En utvärdering av den nya taxan kommer att ske redan kring årsskiftet 2019/20.

Bebyggelsestrycket fortsätter att vara högt i kommunen. När det gäller verksamhetsområdena så har flera nya etableringar skett i Draget och första byggstart varit inom Logistik Bålsta. Inom kvarter 3 är det en större etablering av ett höglager för Axfood som beräknas stå klar år 2023. Under perioden har marklov och bygglov lämnats och arbetet pågår för fullt sedan juli.

Ett axplock av några andra intressanta projekt som erhållit bygglov är följande:

- Bra Bil inom Lillsjöns Företagspark (bredvid nya Ica Maxi).
- Ny förskola för cirka 120 barn i Våppeby Äng.
- Nytt särskilt boende om 60 lägenheter.
- Två Lifvs butiker (obemannade) har etablerat verksamhet i Krägga och Frösundavik.
- Nytt flerbostadshus invid Åbergs Museum, om 28 lägenheter.

Förvaltningen startar kring halvårsskiftet upp en planerad strandskyddstillsyn efter det att bygg- och miljönämnden antagit riktlinjer för detta i juni. Målet med strandskyddstillsynen är att leva upp till de nationella miljömålen och Håbo kommuns vision om Hållbara Håbo och den naturnära Mälarkommunen. Informationsplan angående strandskyddstillsynen finns framme och det har spridits väl i media.

Saint-Gobain Gyproc i Bålsta hade en skredolycka föregående år, vilket har medfört utökad tillsyn hos verksamheten för att kontrollera följderna och följa återställandearbetet. Konsekvenserna av skredet är under kontroll.

Bygg- och miljönämndens satsning på tillsyn av enskilda avlopp är framgångsrik och gör att inom kort har samtliga enskilda avlopp varit föremål för tillsyn. För de anläggningar som måste bytas ut kommer detta ske under kommande två år. Därefter är "berget" med otillfredsställande avloppslösningar borta och det blir en normalnivå på den fortsatta tillsynen.

Under första halvåret blev upphandlingen för nytt ärendehanteringssystem till miljöavdelningen klar. Införandeprojektet av det nya systemet har påbörjats och pågår till februari år 2020.

8.3 Uppföljning kvalitet och mål

8.3.1 Perspektiv: Målgrupp

Kritisk kvalitetsfaktor:

8.3.1.1 Rättssäker och effektiv handläggning

■ God kvalitetsnivå

Analys

Rättssäker och effektiv handläggning så som en av förvaltningens grundläggande kritiska kvalitetsfaktorer bedöms generellt ha en god kvalitetsnivå under perioden. Genom att personalstyrkan är i balans med nivå av ärendemängd så ger det goda förutsättningar att också handlägga sitt ärende utan alltför stor tidspress, vilket gagnar att rätt tid läggs på ärendet för att uppnå rättssäkerhet och god effektivitet. Kundnöjdheten ökar i takt med kortare handläggningstid och ökad tillgänglighet.

När det gäller "nöjda nyttjare" som utgör det så kallade Nöjd-Kund-Index, NKI, kommer det förvisso en halvårsrapport, men den är kommunen tillhanda tidigast under oktober månad. Preliminärt NKI-resultat finns att tillgå för halvåret och det ligger något högre för bygglov än föregående års resultat samt något lägre för miljö- och hälsoskydd respektive livsmedel (63 för bygglov, 66 för miljö- och hälsoskydd samt 82 för livsmedel).

Utvecklingen av NKI visar över tid en väldigt positiv trend inom alla tre verksamhetsområden. Till och med så att grannkommuner hör av sig och vill ta del av vad som har gjorts för att nå högre NKI och förbättrat näringslivsklimat.

I den mätning av företagsklimat som offentliggjordes i april ligger Håbo kommun på plats 21 av de 55 deltagande kommunerna i Stockholm Business Alliance. I den större jämförelsegruppen om 172 kommuner har kommunen klättrat 52 platser till plats 69. Det resultatet visar att den positiva trenden håller i sig.

När det gäller rättssäkerheten är det inte rimligt att samtliga ärenden står sig, utan rimlig nivå är att cirka 85 procent av överklagade ärenden håller. Här uppvisar då bygglov och miljöärendena något lägre utfall än önskat. Utfallet för år 2019 gäller endast perioden januari till augusti.

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Nöjda nyttjare inom bygglov	NKI 54	NKI 50	NKI 61	NKI 63
Nöjda nyttjare inom miljö- och hälsoskydd	NKI 78	NKI 69	NKI 70	NKI 66
Nöjda nyttjare inom livsmedel	NKI 73	NKI 75	NKI 86	NKI 82
Rättssäkerhet bygglov (andel överklagade ärenden som stått sig de senaste fem åren), bygglov	-	-	98%	80%
Rättssäkerhet (andel överklagade ärenden som stått sig de senaste fem åren), miljöärenden	-	-	69%	76%

Utfallet för samtliga mått i kolumnen Utfall 2019 avser endast perioden januari till augusti månad. Nöjd-kund-index för halvåret 2019 presenteras först under oktober månad, och därför är det endast

ett preliminärt resultat som här kan redovisas.

Utvecklingsmål:

8.3.1.2 Förbättrad tillgänglighet

◆ Delvis uppfyllt

Analys

Under året ligger stort fokus på att förbättra tillgängligheten. Förutsättningarna är relativt goda då personalstyrkan bedöms vara i god balans med ärendenivån, vilket gör att tidsutrymme medges för fler personliga möten som erbjuds kund. Till exempel uppmuntrar bygglovavdelningen till tidiga möten med byggherre särskilt i de större projekten innan ansökan ens har lämnats in, men kanske är under upprättande. Detta upplevs väldigt positivt och gör det lättare för kund att komma in med en komplett ansökan.

Särskilt viktigt är att fortsätta med det som av kunderna upplevs som bra aktiviteter där till exempel förvaltningens Öppet hus-eftermiddagar är väldigt uppskattade. Det är huvudsakligen frågor kring bygglov och anmälningsärenden som kunderna har behov att få stöttning i.

Föregående års företagsfrukostar fortsätter under vårterminen. De företagsrepresentanter som deltar är väldigt positiva till träffarna och uppskattar att lära känna medarbetarna. Det är dock relativt få som kommer vid respektive tillfälle. Till hösten fortsätter företagsfrukostarna men färre tillfällen och program som stäms av i förväg med företagsföreningarna. Samverkan med företagsföreningarna har ökat och nytt mötesforum har startat i deras regi.

Till hösten planeras att sökande själv ska kunna boka in sitt tekniska samråd via e-tjänst på webben. Samtidigt är ambitionen att det även ska gå att boka tid med handläggare för rådgivning via webben.

Utvecklingsmål:

8.3.1.3 Utveckla information och marknadsföring

◆ Delvis uppfyllt

Analys

Kontinuerlig uppdatering av information på webben görs. Samtidigt finns det behov av ett mer samlat grepp om informationen för att se hur det går att ge än mer matnyttig information via webbkanalen. Planen är att under hösten ge mer tid åt webbinformationerna med fokus på hur sökande ska göra för att lämna in en komplett ansökan och underlätta för att det ska vara lätt att göra rätt.

Under perioden har förvaltningen i viss mån varit aktiva inom sociala media som Twitter och LinkedIn. Dessutom har verktyg för att skicka SMS till grupper på förenklat sätt införskaffats. Först ut var en påminnelse till berörda företagare om att inkomma med den årliga rapporten om köldmedia.

8.3.2 Perspektiv: Verksamhet

Kritisk kvalitetsfaktor:

8.3.2.1 Rättssäker och effektiv handläggning

■ God kvalitetsnivå

Analys

När det gäller andel bygglovsärenden klara inom tio veckor från att de är kompletta ligger utfallet per augusti på 98 procent, vilket pekar på en positiv utveckling åt rätt håll.

Den faktiska handläggningstiden för bygglovärenden är nu nere i 1,5 vecka och det tillsammans med endast fem dagar från att en inkommen ansökan är komplett visar på effektiv handläggning.

När det gäller handläggningstid nybyggnadskarta för enstaka småhus är utfallet januari till och med augusti 5,4 veckor. Fyra veckor är det måltal som eftersträvas. Det kan konstateras att resurserna inte är tillräckliga för att klara önskad handläggningstid. Förvaltningen har sedan länge sett behov av resursförstärkning inom verksamheten och från och med 2020 räknar förvaltningen att erhålla en ny tjänst inom kart- och mätverksamheten inom ordinarie budget. Inom 2019 års budget har förvaltningen ändå lyckats finansiera en sådan ny tjänst från och med september. Det innebär att förutsättningar finns för att nå kortare handläggningstider framöver när det gäller nybyggnadskarta.

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Andel bygglovsärenden som är klara inom 10 veckor från komplettförklaring	94%	92%	90%	98%
Handläggningstid bygglovsärenden, från komplett ärende till beslut (veckor)	3,5	3,5	2,8	1,5
Handläggningstid för inspektionsrapporter (dagar)	11	5	14	9
Handläggningstid nybyggnadskarta, enstaka småhus (veckor)	5	3,4	3,8	5,4
Tid mellan inkommen ansökan och komplettförklarad ansökan.				5

Utfall 2019 för samtliga fem mått avser endast perioden januari- augusti 2019.

Utvecklingsmål:

8.3.2.2 Effektiva stödverktyg

◆ Delvis uppfyllt

Analys

Det för verksamheten inom miljö och hälsoskydd samt livsmedel viktigaste stödverktyget är ett väl fungerande ärendehanteringssystem och dagens fungerar dock inte effektivt. Programvaran uppdateras inte längre och tappar vartefter i funktionalitet. Nytt ärendehanteringssystem är därför upphandlat och införandeprojektet har startat och kommer pågå till och med februari år 2020. Därmed har snart även denna verksamhet ett effektivt stödverktyg.

Bygglovavdelningen ser regelbundet över sina verksamhetsverktyg. Det är viktigt att ärendehanteringssystemet är uppdaterat och följer den digitala utvecklingen för att fungera optimalt och effektivt.

Övriga verksamheter har enligt förvaltningens syn tillräckligt effektiva stödverktyg. Men även det som fungerar väl kan behöva ses över och det pågår för närvarande inom geodata och

digitaliseringsområdena.

Förvaltningen har under våren påbörjat arbete med ett förvaltningsövergripande projekt med en geodatastrategi som förväntas utmynna i en analys av hur kommunens samlade geodata optimalt ska förvaltas och utvecklas. Översyn sker av vilka verktyg kommunen har och om det finns behov från kommunens samlade verksamheter av annat nytt eller kompletterande stödverktyg för att hantera geodata. En rapport väntas framme oktober/november. Däri ingår att ta fram målbild, tidplan och finansieringslösningar för eventuella ambitionshöjningar.

Dessutom arbetar förvaltningen i nära samarbete med IT med att ta fram en Plan för digitalisering. Vilka steg och mått ska tas för att bli mer digitala. Målbild, tidplan och kostnader tas fram som underlag för genomförande.

Utvecklingsmål:

8.3.2.3 Effektiva processer

◆ Delvis uppfyllt

Analys

Processkartläggning fortsätter under året med målet att flertalet av de viktigaste processerna slutförs. Inom bostadsanpassning har processen nu övergått i ska-läge och mallar och rutiner har blivit föremål för översyn och förnyelse.

Under hösten väntas flera processer inom bygglov nå ska-läge och så även framtagande av nybyggnadskarta. Inom miljö kan möjligen någon av processerna nå ska-läge. Väsentligt att processerna slutförs för att kunna kompletteras med nästa steg, informationshantering.

Utvecklingsmål:

8.3.2.4 Utveckla samverkan internt och externt

◆ Delvis uppfyllt

Analys

Under året råder stort fokus på att förbättra samverkan med näringslivet och dess företagare. Det sker bland annat genom företagsfrukostarna, men också genom träffar med representanter från företagarföreningarna. Båda dessa aktiviteter fortsätter under hösten. Den interna samverkan inom näringslivsfrågorna har ännu stor potential att utvecklas och förbättras.

Mötesforum inom bygglov förstärks med representation från tekniska förvaltningen. Även inom kart- och mätverksamheten utvecklas ett samarbete med representanter från tekniska förvaltningen i framtagandet av nybyggnadskarta. Från VA-avdelningen och gata/park väntas ansvarig tjänsteman ta ett större ansvar för sitt verksamhetsområdes innehåll i nybyggnadskartan.

Tillsammans med fastighetsavdelningen införs mötesträffar med såväl bygglov som miljö där viktiga gemensamma frågor kan avhandlas.

Samverkan med VA-avdelningen och Avfallsavdelningen angående fettavskiljare samt slam- och oljeavskiljare har startats upp. Syftet är att företag ska få tydlig information och att skadliga ämnen inte ska nå ledningsnätet.

8.3.3 Perspektiv: Medarbetare

Kritisk kvalitetsfaktor:

8.3.3.1 Attraktiv och trivsam arbetsplats

■ God kvalitetsnivå

Analys

De kvalitetsmått som tagits fram för att följa läget gällande en av de viktiga kritiska kvalitetsfaktorerna som "Attraktiv och trivsamt arbetsplats" följs i huvudsak upp på årsbasis och därför finns inget exakt utfall att redovisa annat än för korttidsfrånvaron.

Bedömningen i augusti vad gäller bygg- och miljöförvaltningen som en attraktiv och trivsamt arbetsplats är att den av personalen uppfattas så. Det finns inget som tyder på att det finns oro eller stress i organisationen. Tvärtom finns det många som uttrycker sig positivt över stämning och situation och inte minst kring de utvecklingsinsatser som förvaltningen har möjlighet att fokusera på i år. Det uppfattas som sporrande och nyttigt då det leder till effektivisering.

Samtidigt kommer det mycket positiv återkoppling på verksamheten från företagare och privatpersoner som säger sig märka en skillnad i såväl handläggningstid, tillgänglighet, bemötande, engagemang och liknande. Denna positiva feedback ger ytterligare kvittens på att det råder en attraktiv och trivsamt arbetsplats.

Vad gäller korttidsfrånvaron kan noteras att siffran per sista augusti är 1,6 procent vilket är en mycket bra siffra.

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Andel nöjda medarbetare utifrån arbetssituationen i lokalerna.				
Hållbart medarbetarengagemang				
Korttidsfrånvaro		-	2,8%	1,6%
Andel medarbetare som nyttjat friskvårdsbidraget			58%	

Måtten följs upp på årsbasis förutom korttidsfrånvaron som redovisar utfall för perioden januari till augusti 2019.

8.3.4 Perspektiv: Ekonomi

Utvecklingsmål:

8.3.4.1 Samtliga taxor är aktuella och uppräknas årligt med index.

◆ Delvis uppfyllt

Analys

Bygg- och miljöförvaltningen har tre taxor som rör verksamheten:

- Taxa för offentlig kontroll inom livsmedelsområdena
- Taxa för provning och tillsyn inom miljöbalkens och strålskyddslagens område
- Plan- och bygglovtaxa inklusive kart- och mättaxa

Inför verksamhetsåret var det plan- och bygglovtaxan som var i behov av omarbetning för att säkerställa att adekvat avgift erläggs i förhållande till den insats som ärendet kräver. En ny sådan taxa antogs i kommunfullmäktige den 6 maj 2019 och gäller därefter. Dock är beslutet av taxan överklagad och hanteras för närvarande av Förvaltningsrätten.

Samtliga tre taxor har en konstruktion med årlig uppräkningsindex.

Livsmedelstaxan har behov av justering i syfte att överensstämja med förändringar i EU-förordning.

8.4 Volym- och resursmätt

8.4.1 Volymmätt

Mått	Utfall 2018	Utfall aug 2018	Utfall aug 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Antal ärenden per handläggare, miljö	102	90	107	150	150
Antal livsmedelsinspektioner per handläggare	30	15	57	120	90
Antal miljöbalksinspektioner per handläggare	32	139	57	60	70
Antal beslut, byggavdelningen, st	320	197	256	500	400
Nämndbeslut, bygglovavdelningen, antal	37	15	19	60	40
Antal beslut bostadsanpassningsbidrag	168	105	149	145	180

Antal livsmedelsinspektioner per handläggare

Jämfört med 2018 är utfallet i augusti av antalet livsmedelskontroller betydligt högre, men på årsbasis nås nog ändå inte målbilden. Detta trots flera omgångar av vikarier för att täcka upp en längre tids sjukskrivning inom verksamhetsområdet. Det kan konstateras att verksamheten blir sårbar när endast en resurs ansvarar för ett visst verksamhetsområde. Därför har införts att åtminstone två av personalen kan hantera livsmedelskontrollerna i syfte att få full effekt.

Antal miljöbalksinspektioner per handläggare

Stor del av höstens arbete kommer vara att handlägga och avsluta pågående ärenden. Därmed kommer ökningen av antalet ärenden öka något över budgeterat eftersom det brukar komma in ansökningar och klagomålsärenden under kvarvarande tid på året.

Utfallet i augusti är avsevärt lägre än motsvarande tid föregående år vilket förklaras av främst tillsynen inom enskilda avlopp. Perioden 2018 gjordes över 100 sådana tillsynsbesök och behovet under 2019 stannar vid 20 stycken då inventeringsarbetet börjar nå sitt slut av äldre anläggningar. Därutöver har mycket tid lagts inför uppstarten av strandskyddstillsynen vilket har tagit tid från andra inspektioner.

Antal beslut, byggavdelningen

Det är en ökning av ärendeinflödet, vilket genererar ökat beslutsflöde. Antal beslut i augusti 2019 har ökat med cirka 30 procent i jämförelse med augusti 2018. Dock kommer det optimistiska budgeterade 500 beslut inte att uppnås, utan bedömningen som gjordes i delårsuppföljningen i mars med en årsprognos om 400 beslut står fast. De ärenden som summeras i antal beslut under detta mått är bygglov, Attefallsåtgärder och eldstäder.

Nämndbeslut, bygglovavdelningen, antal

Antalet nämndbeslut är något fler augusti 2019 jämfört med föregående år. Däremot är det inte troligt att måltalet om 60 nås till årets slut. I delårsuppföljningen per sista mars sattes måltalet ned till 50 och nu är bedömningen att 40 verkar mer rimligt. Förklaring till det lägre antalet nämndbeslut kan vara den nya delegationsordningen som ger viss utökad delegation till handläggare. Det har också varit en del ordförandebeslut som inte "bokförs" som nämndbeslut. Dessutom hanterar inte bygglovavdelningen längre (från och med 2019) strandskyddsärendena utan det är miljöavdelningens ansvarsområde. Det sistnämnda faktumet beaktades inte när måltalet sattes inför 2019.

Antal beslut bostadsanpassningsbidrag

En trend som är tydlig är att antal ärenden ökar inom bostadsanpassning, kanhända i takt med ökad äldre befolkning. Det är 40 procents ökning av antalet ärenden jämfört med föregående års motsvarande period. Budgeterat antal beslut kommer att överskridas. Prognosen ändras därför till 180 beslut istället för 145 beslut.

8.5 Driftredovisning

tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Utfall jan-aug	Prognos helår	Avvikelse från budget
Bygg- och miljönämnd	-188	-243	-188	-330	-87
Nämndadministration	-289	-303	-190	-303	0
Fysisk- och teknisk planering	-2 082	-2 100	-1 161	-2 071	29
Bygglovavdelning	-2 886	-1 914	-745	-102	1 812
Förvaltningsledning	-2 111	-3 290	-1 650	-3 106	184
Miljö- och hälsoskydd	-3 333	-4 360	-1 986	-4 493	-133
Bostadsanpassning	-3 014	-2 643	-1 575	-2 648	-5
Summa	-13 903	-14 853	-7 495	-13 053	1 800

Bygg- och miljöförvaltningens bedömning för årsprognosen är att verksamheterna lämnar ett överskott om sammantaget 1,8 miljoner kronor. Intäkterna har ökat mer än vad som budgeterats. Kostnaderna är ungefär i nivå med vad som budgeterats enligt plan under våren. Visserligen har några tjänster inom förvaltningen varit vakanta viss tid av perioden vilket ger lägre kostnad.

Bygg- och miljönämnden, underskott 87 000 kronor

Innevarande år utgör första året i en ny mandatperiod och det har medfört behov av en omfattande introduktion som erbjudits nämnden inom nämndhantering, ekonomi och kvalitetsfrågor, aktuell lagstiftning samt närmare presentation av förvaltningens verksamhetsområden. Dessa tillkommande heldagar och i viss mån längre nämndsammanträden har genererat ökad kostnad som inte var inräknad i årets budget.

Bygglovavdelningen, överskott 1,8 miljoner kronor

Den enskilt största orsaken till överskottet handlar om högre intäkter än budget. Förklaringen är att antalet ärenden har ökat och att antalet beslut ökat stort på grund av effektivt beslutsflöde. När samtliga ärendetyper räknas in så har beslutsflödet ökat med drygt 50 procent jämfört med föregående års period. Samtidigt utgörs flera ärenden av större projekt som i sin tur genererar motsvarande större intäkt. Under perioden har förra årets uppstartade tillsynsverksamhet fortsatt och bidrar till ökade intäkter. Den nya taxan som varit i bruk fyra månader bidrar också till ökad kostnadstäckning.

Bemanningen är god trots att en handläggartjänst varit vakant del av perioden. Kopplat till byggtakten visar det sig att genomförandeskedets två inspektörer inte har hunnit med i tillräcklig omfattning, och därför har en handläggartjänst nu gjorts om för att kunna förstärka inspektionsresurserna. Den handläggartjänsten är nu delad så att tjänsten innebär både bygglovhandläggning samt inspektörstjänst.

Värt att notera är den effektivisering som verksamheten kontinuerligt genomför i syfte att bli än mer digitala. Det finns exempel på tidskrävande arbetsmoment som har kunnat ersättas med smartare lösningar. Ett tydligt resultat är det snabbare beslutsflödet som ger kortare handläggningstider och mer tid för kvalitetsarbete och ökad tillgänglighet gentemot kunder.

Förvaltningsledning, överskott 184 000 kronor

Överskottet beror på lägre kostnader än budgeterat främst för utbildning och konsulttjänster. Innevarande år ligger projektmedel kopplat till det statliga "stimulansbidraget för ökat bostadsbyggande" inom förvaltningsledningen. Det tillskottet finansierar kommunens deltagande i Håbomässan, förvaltningens plan för digitalisering, geodatastrategi, processkartläggning, viss kompetensutveckling och liknande.

Miljö- och hälsoskydd, underskott 133 000 kronor

Periodens utfall visar något högre personalkostnader än budget, vilket förklaras av flera vikariatslösningar för att ersätta långtidssjukskriven medarbetare samt ett par längre föräldraledigheter. Dessutom medför det upphandlade ärendehanteringssystemet högre kostnad än vad som avsatts i budget. Att i tidigt skede bedöma kostnad för inköp av en helt ny omfattande programvara med dess införande är alltid svårbedömt. Konsultstöd har använts under upphandlingsprocessen. Utfallet förbättras av högre intäkter om drygt 200 000 kronor än budgeterat.

8.5.1 Är ekonomin i balans?

Bygg- och miljöförvaltningen bedömer att budgeten är i mycket god balans om nu uttrycket "god balans" är adekvat när verksamheten prognostiserar ett överskott om cirka 1,8 miljoner kronor. Till grund för prognosen ligger i stora drag att intäkterna överskrider lagd budget rejält medan kostnaderna i stort ligger i balans med budget.

Förvaltningen har genom medvetet arbetssätt styrt kostnadsutvecklingen som en konsekvens av den oro som uppstod under våren för att nå budget i balans vid årets slut. Redan då beslöts att kostnaderna ska vara noggrant övervakade med risk för att påverka verksamheten negativt genom att vissa aktiviteter/åtgärder måste avstås ifrån. Till exempel beslöts att avsluta det externa konsultstödet vid processkartläggningen under andra halvåret, avsluta konsultstödet inom bygglovhandläggning och att vissa tjänster återbesätts senare än tidigare planerats. Det övergripande målet för förvaltningen är att vidmakthålla en god balans så att lagd budget håller utan avvikelse. När det gäller den del av ekonomin, kostnaderna, som förvaltningen kan påverka så kan konstateras att de strama tyglarna varit ett framgångsrikt grepp.

I den omfattande myndighetsutövning som förvaltningen hanterar förutsätts intäkter från kund/sökande för att täcka den större delen av kostnaderna. Det är alltid svårt att i förväg förutse nivån på intäktssidan, och för innevarande år uppvisar intäkterna inom bygglov, miljö och kart, mät, GIS högre intäkter än budgeterat. Förvaltningen kan inte påverka antalet ärenden och dess art, men det kan konstateras att det är stort antal ärenden särskilt kopplat till byggnation som är aktuella under perioden. Dessutom är några av projekten väldigt stora ytmässigt vilket genererar motsvarande högre bygglovavgift.

Förvaltningen ser inte att det finns behov av några särskilda åtgärder för kommande tertiäl. Den goda balansen i ekonomin kommer att kvarstå.

8.6 Viktiga förändringar och trender

Håbo kommun ligger i Storstockholmsområdet som i flera år präglats av stark tillväxt. Allt fler vill bo i kommunen samtidigt som bostadsbristen fortfarande är stor. Företagen flyttar ut från city och etablerar sig lite mer i ytterområden vilket gör Håbo attraktivt även för nya företagsetableringar.

Genom att Bålsta inom logistik Bålsta har relativt stora arealer som är lämpliga för större lager- och logistiketableringar är byggstarten där för Axfoods lokaler ett startskott för en ny era i Bålsta. Enbart den etableringen beräknas sysselsätta cirka 1 100 personer. Med den koncentrationen kommer en rad följd effekter för Bålsta med ökade krav på bostäder, handel, service, kommunikationer och liknande som kommunen har att möta upp efter bästa förmåga.

Den relativt sett höga byggtakten för bostäder i Håbo kommun bedöms minska något kommande år, eftersom det för närvarande inte finns någon större volym bygggrätter i färdiga detaljplaner. Ett antal detaljplaner med stora volymer bygggrätter är på väg mot sitt slutskede i planprocessen, men det följer alltid en tid av projektering, upphandling, bedömning av marknaden och så vidare innan en bygglovsansökan upprättas och byggstart kan ske. Inom Tvåhusplanen med sina cirka 500 lägenheter har de första bygglovsansökningarna inkommit. För att kommunen ska klara tillväxten behöver också planläggning ske för att möjliggöra ökad kapacitet inom den offentliga servicen som till exempel förskolor, skolor och lokaler för vård och omsorg.

Bygg- och miljöförvaltningen har som målbild att förenkla myndighetsutövningen för såväl invånare och företagare som för handläggare. Genom att utveckla effektiva processer blir handläggningen kortare. Invånarna har allt större krav och förväntningar på att deras ärende ska få en snabb hantering. Att använda e-tjänster är en självklarhet i dag och det finns sedan länge en e-tjänst för bygglovsansökan. Förvaltningen ser behovet av att mer strukturerat enas kring en målbild för verksamheterna utifrån digitalt först. Därför tar förvaltningen under året fram en plan för digitalisering samtidigt som hur kommunen effektivare kan använda geodata analyseras genom arbete med en ny geodatastrategi. En viktig förutsättning för digitaliseringen är att kommunen inför ett e-arkiv som kan ta emot handlingar när verksamhetssystemen väl är färdiga med samtliga processkartläggningar med tillhörande informationshantering.

För att förenkla för företagare som har eller avser att etablera café- eller restaurangverksamhet är förvaltningen med i projektet ”Serverat”. Tjänsten kan startas tidigast under 2020.

I nuläget har förvaltningen en relativt god balans mellan ärendevolym och personella resurser. Där behovet för närvarande är störst vad gäller utökning av resurser är inom kart- och mätverksamheten, men det beräknas kunna lösas i samband med budget för 2020. Fortfarande är en av förvaltningens stora utmaningar tillgången till arbetskraft. Eftersom kommunen är i tillväxt behöver också antalet medarbetare vid behov förstärkas för att möta arbetsvolymen samtidigt som återbesättningarna ska kunna genomföras med gott resultat. Inom bygg- och miljöförvaltningens verksamhetsområde är det fortfarande svårt att rekrytera. Kommunen ligger i en tillväxtregion och konkurrensen om arbetskraft är hård från såväl andra kommuner som privata företag. Utmaningen för kommunen de kommande åren är att både lyckas behålla personal och att vara en attraktiv arbetsgivare vid återbesättning och nyrekryteringar.

9 Barn- och utbildningsnämnden

9.1 Sammanfattning

Verksamheten

Barn- och utbildningsförvaltningen har genomfört verksamhetsbesök på varje kommunal förskola och skola, med observationer av lärmiljön. Besöken har återkopplats och följts upp med medarbetare genom kvalitetsdialoger.

Nya rektorer har anställts på Vibyskolan och Västerängsskolan.

Skolinspektionen har genomfört en kvalitetsgranskning av huvudmannens styrning och ledning av grundsärskolan och vuxenutbildningen mot de nationella målen.

Fridegårdsgymnasiet och Håbo vuxenutbildning fortsätter att expandera och att vidareutveckla personalens professioner och elevernas lärande.

I Hälsoprojektet inom barn- och elevhälsoenheten, för främjande av psykisk hälsa, är Gransätterskolan pilotskola. Projektet syftar till en ökad medvetenhet och självledarskap hos eleverna kring egna hälsan och dess påverkan på kunskapsinläringen.

Intresset är stort för musikskolan. Nytt för våren har varit nycirkus och dans. Samarbetet med biblioteket kring SKL:s projekt "Mer för fler" har också gjort att musikskolan har arbetat i nya former.

Måluppfyllelse

De formella resultaten från databasen Kolada presenteras i oktober och därför är det inte möjligt att kommentera måluppfyllelsen inom detta område i delårsuppföljningen. Vi kan dock se i vår interna statistik att meritvärden för åk 9 och behörighet till gymnasiet sjunker jämfört med 2018.

Ekonomi

Barn- och utbildningsnämnden redovisar en prognos som är 4,3 miljoner kronor sämre än föregående prognos och 18,2 miljoner kronor sämre än budget.

9.2 Årets händelser

Barn- och utbildningsförvaltningen har genomfört verksamhetsbesök på varje förskola och skola, för att observera hur lärmiljöerna är utformade för barnen och eleverna. Besöken har återkopplats och följts upp med medarbetare genom kvalitetsdialoger.

Nya rektorer har anställts på Vibyskolan och Västerängsskolan.

Skolinspektionen har genomfört en kvalitetsgranskning av huvudmannens styrning och ledning av grundsärskolan och vuxenutbildningen mot de nationella målen.

Elevhälsa

Larmrapporterna om ökad psykisk ohälsa och försämrade skolresultat bland unga har under de senaste decennierna avlöst varandra. De sjunkande skolprestationerna och den utbredda skolstressen bidrar troligen till ökningen av psykisk ohälsa bland barn och unga. Forskning tyder på att det finns ett ömsesidigt samband mellan psykisk hälsa och skolprestationer – god hälsa är relaterat till goda skolresultat, och vice versa.

Stimulansmedel från regeringen och Sveriges kommuner och landsting (SKL) överenskommen "Stöd till riktade insatser inom psykisk hälsa" används till en projektanställd hälsopedagog. Gransätterskolan är pilotskola i projektet för ökad medvetenhet och

självlärdskap hos de kommunala grundskolornas elever kring den egna hälsan och dess påverkan på kunskapsinläringen. Att elevers spontanbesök hos de kommunala grundskolornas skolsköterskor har minskat är ytterligare någon av de förväntade effekterna av projektet.

Kostenheten

Det pågår en medveten satsning för att minska matsvinnet i de flesta av Kostenhetens kök där svinnet mäts och dokumenteras dagligen. Arbetet med digitalisering av svinmätning samt menyplanering och inköpskalkylering fortsätter parallellt.

Miljöveckan var uppstarten för ett projekt, med två digitala vågar som placerades i anslutning till diskinlämningen där alla gäster kunde läsa av hur mycket de själva kastat från sin tallrik. Vågarna introducerades på Fridegårdsgymnasiet och Gröna dalensskolan. Vidare pågår två samarbetsprojekt med lokala handlare (Hemköp & ICA) där två av skolköken på, Gransäter och Futurum, får chans att ta tillvara färsk frukt och grönt som annars skulle kastas. Detta används i matlagning såväl som extra förstärkta mellanmål. I dessa båda verksamheter pågår också försök med att sälja lunchmatlådor med mat, som annars blivit svinn, från serveringen.

Tre av förskoleköken har i samarbete med verksamheten bestämt sig för att införa mera vegetabilier på menyn och har sedan våren 1-2 vegetariska dagar per vecka. På Annehills förskola och det startats upp bufféserving för de äldre barnen. Tanken är att kunna erbjuda ett mer varierat utbud och på sikt även alternativa rätter. Satsningen kommer att utvärderas längre fram.

Musikskolan

Den viktigaste händelsen är att musikskolan kunnat erbjuda barn och ungdomar dans under våren 2019. Inför höstterminen har musikskolan över 80 elever i verksamheten. Under våren 2019 har musikskolan haft 5 kurser i nycirkus, 3 grupper i Bålsta samt 2 grupper i Skokloster. Både dansen och nycirkusen har varit finansierade av statsbidrag. Dansämnet har också kunnat integreras i konserter och föreställningar vilket givit musikeleverna ett mervärde och nya möjligheter att uttrycka sig.

Kultur i skolan som administreras av musikskolan har erbjudit Håbos elever ett stort antal föreställningar under våren. Över helår erbjuder musikskolan ca 3500 barn och ungdomar teater- musik- och dansföreställningar. Programmen bestäms i samråd med skolornas kulturgrupper.

9.2.1 Verksamhet förskola

Arbetet med att utveckla en likvärdig förskola i de kommunala förskolorna fortgår. För att säkerställa en hög kvalitet som svarar upp mot det statliga grunduppdraget arbetar och leder förskolecheferna uppdraget i förskolan utifrån en gemensam pedagogisk grundstruktur för verksamheten. En struktur som ska ligga till grund för en god kvalitet och därmed lägga grunden för det livslånga lärandet. Då bristen på förskollärare är stor på nationell nivå, arbetar pedagogiska handledare övergripande i Håbo tillsammans med samtliga förskolechefer för att stärka och bibehålla kvalitén på det pedagogiska uppdraget i verksamheten.

Under vårterminen 2019 besökte förvaltningsledningen samtliga förskolor, med fokus på förskolans lärmiljöer. I samband med dessa besök framarbetades på uppdrag av verksamhetschef och förskolans ledningsgrupp ett kommungemensamt program för att säkerställa goda pedagogiska lärmiljöer utifrån läroplanen, i samtliga förskolor. I utformningen av lärmiljön ska pedagogerna särskilt sträva efter att fånga barns intresse genom att utforma en lärmiljö som väcker fantasi och nyfikenhet. Miljön ska uppmuntra till kommunikation, lek, utforskande och lärande via många olika intryck och den ska vara föränderlig utefter barnens behov och rättigheter.

När den nya reviderade läroplanen trädde i kraft 1 juli 2019 förstärktes förskolans uppdrag att arbeta språkligt medvetet för att främja barnets språkutveckling. För att utveckla pedagogernas kunskap om barns språkutveckling och vara till stöd när denna del i alla lärmiljöer utformas arbetar språk, läs och skrivutvecklare i den dagliga verksamheten. De leder också ett kommungemensamt pedagogiskt nätverk, kollegialt utvecklande, lärande, (KUL). Detta nätverk har till syfte att etablera kollegiala diskussioner mellan pedagoger för att därefter relatera till barns literacy utveckling.

Övriga stödfunktioner för verksamheten är förskoleteamet på barn-och elevhälsan. På pedagogcentrum med kursutbud finns Datatekets Informations- och kommunikations teknik (IKT) pedagog. Utvecklingen av IKT i förskolan utifrån nationellt uppsatta mål pågår. Fortbildning för pedagoger sker och förskolan utrustas med digitala verktyg. För att säkerställa att en likvärdig utveckling sker även i detta arbete, arbetar förskolorna i en gemensam organisatorisk struktur med kontinuerliga möten för de IKT-ansvariga pedagogerna som finns på förskolorna. De kommunala förskolorna kommer även i år att medverka vid den lokala digitala mässan i Håbo; Håbo Educational Technology Transformation (HETT).

Då förskolan lägger stor vikt vid värdegrundsarbetet är våra stödverksamheter en mycket viktig del i det arbete. Att arbetet är framgångsrikt påvisar också våra årliga enkäter där trygghetsvärdet ofta visar höga resultat. Gruppstorlekarna i förskolorna varierar beroende på om det är småbarns- eller syskongrupp. Hänsyn tas även till barngruppens sammansättning och behov.

I takt med att kommunen växer och efterfrågan på förskoleplatser ökar är det mycket viktigt att uppbyggnaden av nya förskolor sker i takt med expansionen. En framtida utmaning för Håbo kommun är att möta platsgarantin när kommunen expanderar och många invånare flyttar in.

Genom kommunens tillsynsansvar över det fristående förskolorna säkerställs kvalitet och innehåll. Tillsynen påvisar att de fristående huvudmän som bedriver förskoleverksamhet i Håbo kommun har en god kvalitet och möter upp barngruppernas storlekar utifrån sammansättning och behov.

En stor utmaning för alla huvudmän nu och i framtiden är att möta den nationella bristen på utbildade förskollärare. Denna utmaning kommer att kräva en plan i arbetet med att förbli en attraktiv arbetsgivare både när det gäller nyanställningar men även kompetensförsörjning av redan anställda pedagoger.

Minskade barnintäkter och ett ökat behov av enskilda resurser ger ett underskott för verksamheten. De tomma förskoleplatserna beräknas att fyllas under årsskiftet 19/20.

9.2.2 Verksamhet grundskola

Under läsåret 2018 - 2019 var de flesta skolledare nya på sina grundskolor och en plan för en gemenskapsskultur startade. Under våren 2019 arbetade skolorna med analys och kvalitetsarbete bland annat på de för förvaltningen gemensamma kvalitetsdagarna. Det som framkom utifrån analyser, gemensamma enkäter och andra underlag från verksamheterna var att grundskolorna i Håbo behöver utveckla sina lärmiljöer. Med lärmiljö menas den miljö för lärande som våra elever möter under sin skoldag. Det är ur perspektiven; pedagogisk lärmiljö, social lärmiljö och fysisk lärmiljö som grundskolan kommer lägga sitt fokus för utveckling det kommande läsåret 2019-2020. I det innefattas att skapa en lugn och trygg skola och utveckla undervisningen så att alla elever får möjlighet till en likvärdig utbildning.

Skolinspektionen genomförde en kvalitetsgranskning under våren 2019 på två grundskolor, samt granskade huvudmannens kvalitetsarbete på grundsärskolan. Under hösten 2019 arbetar skolorna med förbättringar utifrån de svagheter som granskningen visade. Förvaltningen har

ett förhållningssätt att ta lärdom av de synpunkter som inspektionen ger och använda dessa i förbättringsarbetet. I samband med dessa förbättringar finns möjlighet till kollegialt lärande mellan skolorna så att kvaliteten förbättras för alla kommunala grundskolor.

Barn- och utbildningsförvaltningens vision är en synlig ledstjärna i det gemensamma arbetet. Under hösten 2019 startar arbetet med att utveckla varje verksamhets värdegrund med utgångspunkt i kommunens gemensamma värdegrund. Det är en viktig del i skolornas gemensamma förhållningssätt men också en del i förvaltningens gemensamma arbete för en samarbetskultur för alla kommunala grundskolor. I en samarbetskultur finns möjligheten att ha effektfulla, ekonomiskt hållbara lösningar och för våra elever en rättssäker och likvärdig utbildning.

Utifrån analys av skolornas kunskapsresultat behöver matematikkunskaperna stärkas. Förslaget att delta i SKL:s, (Sveriges kommuner och landsting) och NCM:s, (Nordiskt centrum för matematik) satsning på matematik för förskoleklassen till årskurs 3 tog Barn- och utbildningsnämnden beslut om i maj. Håbo kommun har kommit med i satsningen och den genomförs under de kommande två åren. Förutom matematiksatsningen genomför grundskolan fortsättningsvis sin satsning på läs- och skrivutveckling. Under hösten avslutas delen som är för årskurserna 4 - 6 och den sista delen för grundskolan startar där det gäller utvecklingen av läs- och skrivutveckling för årskurserna 7 - 9. Dessa satsningar ger goda förutsättningar för eleverna att öka sin måluppfyllelse. En ökning av elevernas måluppfyllelse är en trend som ser ut att fortsätta, vilket är mycket glädjande.

Skolornas ledning arbetar för att få fler behöriga lärare och fritidspedagoger i verksamheten och det innebär en omsättning av personal vid nyrekryteringar. Attraktiviteten inom våra skolor har ökat men samtidigt kvarstår utmaningen att hitta personal med rätt behörighet. Den kvalitetsökning som nu genomförs kommer att stärka kvaliteten och rättssäkerheten i undervisning, bedömning och betygssättning.

Elevtalet ökar och grundskolans elevtal ökar. Det innebär att det finns behov av större klassrum och fler klassrum. Futurum är under ombyggnad och redan nu har skolan fyra paralleller i årskurs 7. Vibyskolan har haft fuktskador vilket föranlett evakuering till en modulskola. På Vibyskolan och Västerängsskolan har förstudier inletts för att underlag ska finnas och kloka väl genomtänkta beslut ska kunna fattas. Det är en utmaning att vara en verksamhet som växer men det skapar också möjligheter och goda förutsättningar för att grundskolorna i Håbo kommun har effektfulla lösningar och en god ekonomi. Ambitionen är att utveckla en skola för alla elever där likvärdigheten, värdegrunden och tillgängliga lärmiljöer är grunden för vår samarbetskultur.

9.2.3 Verksamhet gymnasieskola

Under läsåret 18/19 har Fridegårdsgymnasiet genomfört kollegial fortbildning i egen regi efter metoden för läs-och matematiklyft inom området betyg och bedömning. Detta gav underlag för fortsatt kollegialt ämnesarbete med kurs- och avsnittsplanering utifrån inkluderande lärmiljöer med varierat lärande och underlag för formativ och summativ bedömning. Tid som använts är mötestid och fortbildningstid. Handledare har förstelärare varit.

Lsåret 18/19 har också inneburit organisationsutveckling vad gäller ledning och styrning av förvaltningsområdet och av enheten Fridegårdsgymnasiet och Håbo vuxenutbildning. Vuxenutbildningen växer i volym och ytterligare biträdande rektor på 50% tillsattes. Plan för uppföljning av externa utövare togs fram och avtal om intension att samarbeta med SFI-utbildning skrevs med Upplands Bro kommun.

Biträdande rektor på 50 % tillsattes också för elevhälsoarbetet på de nationella programmen på verksamheten Fride. Rektorsrollen har kombinerats med rollen som verksamhetschef för gymnasium och vux, som en ledningsfunktion i förvaltningens ledningsgrupp.

Fridegårdsgymnasiet och Håbo vuxenutbildning fortsätter således att expandera och att vidareutveckla personalens professioner och elevernas lärande.

Ekonomi är fortsatt i balans, prognosens 2,7 miljoner minus från maj månads uppföljning kommer att arbetas in under hösten genom antagning av fler elever.

9.2.4 Administration

Med anledning av fler sökande till verksamhet förskola och verksamhet grundskola har behovet av administration ökat. Delar av administrationen är digitaliserad. E-tjänster underlättar för medborgarna och administrationen effektiviseras genom den elektroniska informationen, dock finns inget stödsystem för ärendehandläggningen. En stor del av arbetstiden går åt till att dokumentera i olika system utifrån att de olika systemen inte stödjer en process fullt ut eller kommunicerar inte med varandra.

Mycket arbete har gått åt, och går åt, till att anpassa verksamheten till den nya Dataskyddsförordningen. En 3-årig projektplan har tagits fram för att kvalitetssäkra förvaltningens fortsatta arbete med nya dataskyddslagen (GDPR).

Förvaltningens centrala administration arbetar med att rättssäkra och i den mån det går att effektivisera dokumenthanteringen i förvaltningen.

9.3 Uppföljning kvalitet och mål

9.3.1 Perspektiv: Målgrupp

Kritisk kvalitetsfaktor:

9.3.1.1 Varje barn och elev får utifrån sina förutsättningar möjlighet att utveckla sina kunskaper och förmågor maximalt.

— Ingen bedömning

Analys

Formella resultat

De formella resultaten från databasen Kolada presenteras i oktober och därför är det inte möjligt att kommentera måluppfyllelsen inom detta område i delårsuppföljningen. Vi kan dock se i vår interna statistik att meritvärden för åk 9 och behörighet till gymnasiet sjunker jämfört med 2018.

Statistiska Centralbyråns undersökning Nöjd Medborgar-Index genomförs under hösten 2019, och kan därför inte redovisas ännu.

Skolinspektionens skolenkät genomförs vårterminen 2020 nästa gång i Håbo kommun. Enkäten genomförs inte i Håbo kommun 2019.

Ekologiska råvaror

Andel ekologiska råvaror är 37% ackumulerat (januari-augusti 2019), totalt för kostenhetens samtliga verksamheter. Hittills under 2019 är andelen ekologiska inköp något lägre jämfört med 2018 dels beroende på att tillgång och kvalitet inom produktgrupper varit sämre, dels för att en satsning på svenska råvaror har gjorts.

Kommunala aktivitetsansvaret

Den 15 september varje år redovisas hur många ungdomar som finns i det Kommunala Aktivitetsansvaret, ungdomar som varken arbetar eller studerar. I september 2018 fanns det 158 ungdomar och i maj 2019 fanns det 92 ungdomar. Det innebär att förvaltningen lyckats

hjälpa mer än hälften av målgruppen, 58 procent, till en sysselsättning, och att 42 procent är kvar i aktivitetsansvaret.

Problematisksk frånvaro

Varje vecka görs en kontroll av skolplikten på barn mellan 6-16 år som är folkbokförda i Håbo kommun och omfattas av skolplikt. Utöver det inhämtar förvaltningen information från skolorna om eventuell problematisk frånvaro (hemmasittare) från samtliga skolenheter där Håbo kommun har skolpliktiga elever. Majoriteten av elever med problematisk frånvaro går i årskurs 7-9. För de kommunala skolorna finns en gemensam rutin för ökad skolnärvaro. Huvudmannen arbetar aktivt med att följa upp så att den kommungemensamma rutinen för ökad skolnärvaro följs och att varje skola arbetar aktivt med skolnärvaron för sina elever.

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov som klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska (ej svenska som andraspråk), kommunala skolor, andel (%)	73,3%	67,9%	68,1%	
Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov som klarat alla delprov för ämnesprovet i matematik, kommunala skolor, andel (%)	56,6%	40,7%	60,3%	
Elever i åk. 9, meritvärde kommunala skolor, genomsnitt (17 ämnen)	218	216	226	
Elever i åk. 9, meritvärde kommunala skolor (exkl. nyinvandrade och okänd bakgr.), genomsnitt (17 ämnen)	220	223	231	
Elever i åk. 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%)	90,9%	86,8%	87,8%	
Elever i åk. 9 som är behöriga till ekonomi-, humanistiska och samhällsvetenskapsprogrammen, kommunala skolor, andel (%)	86,8%	82,7%	84,7%	
Elever i åk. 9 som är behöriga till estetiska programmet, kommunala skolor, andel (%)	88,8%	86,4%	86,5%	
Gymnasieelever med examen inom 3 år, lägeskommun, andel (%)	57,4%	57%	55,5%	
Gymnasieelever med examen inom 4 år, lägeskommun, andel (%)	65,2%	65,7%	65,1%	
Andel (%) Gymnasieelever med examen oavsett studielängd	84%	83%	79%	83%
Elever i åk 5: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%)	89%		81,1%	
Elever i åk 9: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%)	85,5%		74,1%	
Gymnasieelever år 2: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%)	90,8%		87,6%	
Elever i åk 5: Jag är nöjd med min skola som helhet, positiva svar, andel (%)	73,8%		68,9%	
Elever i åk 9: Jag är nöjd med min skola som helhet, positiva svar, andel (%)	56,5%		58,2%	
Gymnasieelever år 2: Jag är nöjd med min skola som helhet, positiva svar, andel (%)	88,2%		91,8%	
Nöjd Medborgar-Index - Förskolan	59	62	59	
Nöjd Medborgar-Index - Grundskola	50	51	52	
Nöjd Medborgar-Index - Gymnasieskola	58	55	62	

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Elever som deltar i musik- eller kulturskola som andel av invånare 7-15 år, (%)	24,8%	21,4%		
Andel (%) ekologiska livsmedel		29,6%	44,9%	37%
Antal unga i arbete			40%	58%
Antal unga i aktivitetsansvar			60%	42%
Problematiserande frånvaro			9,4%	9,6%

Utvecklingsmål:

9.3.1.2 Fler elever skall nå godkänt i samtliga ämnen

◆ Delvis uppfyllt

Analys

Formella resultat

Statistiken från Kolada presenteras i oktober, och därför är det inte möjligt att kommentera måluppfyllelsen inom detta område i delårsuppföljningen.

Tillgänglig lärmiljö

Samtliga kommunala skolor och förskolor besöktes under november, december och januari av förvaltningen för att få en bild av lärmiljöernas kvalitet. Besöken dokumenterades i skrift och bild. Därefter gjordes en sammanställning och en analys. Förvaltningen är eniga i att kvaliteten på lärmiljöerna skiftar. Många goda exempel har observerats, men också många med utvecklingsbehov.

En muntlig generell återkoppling skedde till alla chefer onsdagen den 27 mars, med efterföljande diskussion. Återkoppling till respektive chef har skett under våren via verksamhetschef. Återkoppling till nämnd skedde den 8 maj.

Arbetet fortsätter under läsåret 2019/2020 och upptakten skedde på första gemensamma chefsmötet 21/8.

Förskolorna har utarbetat ett material som tydliggör och skapar en likvärdig lärmiljö på samtliga förskolor. Materialet är ett stöd i arbetet med att miljösäkra förskolorna, att utforma och upprätthålla hållbara, likvärdiga och för barnen meningsfulla lärmiljöer. Materialet innefattar vilka erbjudanden som ska finnas för:

- Bygg och konstruktion
- Ateljé
- Fantasi och förvandling
- Litteratur, kommunikation och berättande
- Utemiljö

Grundskolorna har påbörjat ett projekt i samarbete med Specialpedagogiska skolmyndigheten som sträcker sig över läsåret 2019/2020. En första träff har ägt rum och arbetet har startat. Den första tematräffen äger rum den 3 december och sätter fokus på att systematiskt utveckla tillgängliga lärmiljöer utifrån ett huvudmannaperspektiv.

Det finns en samstämmighet bland rektorer och förstelärare i grundskolorna att sätta fokus på tillgängliga lärmiljöer. Fokus ligger på undervisningen och målsättningen är att hitta en gemensam struktur. Det är även aktuellt i och med ombyggnation och nybyggnation av skolor att se över den fysiska lärmiljön för att sätta en standard och öka likvärdigheten.

Gymnasieskolans lärmiljöer är väl utvecklade trots att ytorna inte är tillräckliga för elevantalet. Lokalerna är ett viktigt arbetsredskap som möjliggör och sätter samtidigt gränser

för de lärmiljöer som byggs. Skolan i sig är styrd såväl av tradition och upprätthållande av traditionella arbetsformer som mot utveckling framåt och samhällsinnovation. Både dessa perspektiv måste en skolbyggnad innefatta.

Gymnasieskolan ska kunna genomföra traditionell sittning vid nationella prov i helklass med 32 elever i alla klasser i en kurs samtidigt, men skolans lokaler ska också ha lärmiljöer som främjar varierade lärsituationer och varierad metodik. Studieytor, grupprum och klassrum behöver därför också varieras i utförande, något som är en utmaning i nuvarande byggnad.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Måluppfyllnad
Antal (st) pedagoger som deltagit i Skolverkets lyft "Specialpedagogik för lärande"	15	60	60	100%
Tillgänglig lärmiljö;				
Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov som klarat alla delprov för ämnesprovet i matematik, kommunala skolor, andel (%)	60,3%			
Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov som klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska (ej svenska som andraspråk), kommunala skolor, andel (%)	68,1%			
Elever i åk 9 med lägst betyget E i matematik, kommunala skolor, andel (%)	90,4%		81,7%	
Elever i åk 9 med lägst betyget E i svenska, kommunala skolor, andel (%)	93,5%		91,4%	
Elever i åk. 9, meritvärde kommunala skolor (exkl. nyinvandrade och okänd bakgr.), genomsnitt (17 ämnen)	231		220	
Elever i åk. 9, meritvärde kommunala skolor, genomsnitt (17 ämnen)	226		217	
Gymnasieelever med examen inom 3 år, kommunala skolor, andel (%)	55,5%			
Gymnasieelever med examen inom 4 år, kommunala skolor, andel (%)	65,1%			

Utvecklingsmål:

9.3.1.3 Elevers självledarskap kring den egna hälsan ska öka

— Ingen bedömning har genomförts

Analys

Förvaltningen har via stimulansmedel kunnat anställa en Hälso pedagog för att utveckla det hälsofrämjande arbetet på kommunens grundskolor. Projektet sträcker sig över tre år under förutsättning att stimulansmedel beviljas. Läsåret 2019/2020 är det andra året då projektet genomförs.

Hälsoäventyret är ett komplement till skolans hälsoundervisning. Uppdraget är ett sprida kunskap om vikten av en god hälsa, och att arbeta med barn och ungdomars värderingar, attityder och handlingsmönster när det gäller ställningstagande som är av betydelse för deras hälsa. Hälsoäventyret sker i samarbete med landstinget i Uppsala län.

Under läsåret 2018/2019 har antecknats 2 134 besök hos skolsköterska bland elever i Håbo kommuns grundskolor och gymnasium. Trenden kan utläsas i juni 2020.

Inga chefer har ännu gått utbildning ABC för ökad psykisk hälsa, eftersom utbildare saknas i dagsläget.

Utfallet av nyckelindikatorerna redovisas i årsbokslutet.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Måluppfyllnad
Andelen (%) elever med upplevd ökad hälsa ska ha ökat.				
Andel (%) spontanbesök hos skolsköterska ska ha minskat				
Andel (%) chefer i BoU som har gått ABC mot psykisk ohälsa				
Medarbetares kompetens kring det ömsesidiga sambandet mellan hälsa och lärande har ökat.(%)				

9.3.2 Perspektiv: Verksamhet

Kritisk kvalitetsfaktor:

9.3.2.1 Vi har en hög kvalitet på stöd, kommunikation och utveckling.

— Ingen bedömning

Analys

Anmälningssärenden

Under det första halvåret 2019 har 11 stycken klagomålsärenden inkommit, 10 stycken mot skolor och en mot en förskola.

Antal anmälningar från Skolinspektionen är 6 stycken under samma period. Samtliga gäller grundskolor.

Ärendena berör i huvudsak nedanstående områden:

- Rätten till utbildning
  - Särskilt stöd
  - Extra anpassningar
- Kränkande behandling
- Samverkan/samarbete med hemmet
- Trygghet och studiero

Läraryrskommitténs ranking Bästa skolkommun

Håbo ligger på 203:e plats bland Sveriges 290 kommuner i 2018 års Bästa skolkommun, en förbättring med 15 placeringar jämfört med året innan. Andelen elever som uppnår högskolebehörighet och elevernas meritvärde i åk 9 tillhör Håbo kommuns styrkor relativt sett, medan lärarnas utbildningsnivå och andelen elever som fullföljer gymnasiet inom tre år drar ner kommunens ranking.

Jämfört med året innan har Håbo förbättrat sin ranking på bland annat andelen godkända elever och andelen elever som uppnår högskolebehörighet, medan kommunen i förhållande till andra gått bakåt på sjukfrånvaron och lönen.

Grannkommunerna Upplands-Bro, Knivsta, Uppsala, Enköping och Sigtuna ligger på plats 102, 107, 181, 232 och 241. I hela Uppsala län är Håbo rankad som nummer tre av åtta kommuner. Knivsta placerar sig bäst i länet. Utfall för 2019 är inte publicerat ännu.

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Antal (st) registrerade klagomålsärenden				11
Antal (st) anmälningar från Skolinspektionen				6

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Läraryrskommitténs Rankning Bästa skolkommun	234	218	203	

Utvecklingsmål:

9.3.2.2 Utveckla och systematisera kvalitetsarbetet i hela styrkedjan

Bedömning

- Ingen bedömning har genomförts

Analys

Insamling av uppgifter om enheternas systematiska brandskyddsarbete pågår.

Alla enheter har fått utbildning i Sunt arbetsliv genom personalavdelningen.

På förvaltningsnivå har ett stödmaterial för egenkontrollen tagits fram. Detta material är avsett att anpassas och användas på enheterna. Uppföljning kommer att ske på rektorernas ledningsmöte.

Under hösten 2019 genomförs ett arbete med att skapa rutiner för krisberedskapsarbetet på alla nivåer.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Måluppfyllnad
Antal (st) enheter som har ett systematiskt arbete och nedskrivna rutiner gällande SBA				
Antal (st) enheter som har ett systematiskt arbete och nedskrivna rutiner gällande arbetsmiljön				
Antal (st) enheter som har ett systematiskt arbete och nedskrivna rutiner gällande miljö och hälsa.				
Rutiner och organisation för kris- och beredskap finns på samtliga nivåer i organisationen				

9.3.3 Perspektiv: Medarbetare

Kritisk kvalitetsfaktor:

9.3.3.1 Vi är en attraktiv skolkommun som har medarbetare med rätt kompetens

- Ingen bedömning

Analys

Ett analysarbete pågår med arbetstagarorganisationerna som kommer att utmynna i prioriterade utvecklingsområden. Arbetet pågår under läsåret 2019-2020.

Personalomsättning - Juli 2018 – Juni 2019

- Förskollärare, lärare fritidshem, förskollärare 13,13%
- Lärare 19,96%
- Hela förvaltningen 13,60%

Under 2018 slutade 98 personer sina anställningar i barn- och utbildningsförvaltningen. Av dem har 13 personer gått i pension och 6 personer avslutat tjänsten av andra orsaker. 70 personer har slutat av egen uppsägning, vilket motsvarar cirka 8 % av alla anställda. Cirka 1,4 % har gått i pension. Den totala personalomsättningen på förvaltningen är 10,9 %, sett till månadsanställda i december 2018. Av de som har slutat på egen begäran har 29 varit lärare, 8 förskollärare och 8 barnskötare. 7 har tillhört skolledning.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Mål- uppfyllnad
Våra medarbetare anger att "Jag lär mig nytt och utvecklas i mitt dagliga arbete" "index"	82%	80%	80%	100%
Heltidstjänster med förskolläraryrlegitimation, kommunal regi, andel (%)	31%			
Lärare (heltidstjänster) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i grundskola, kommunala skolor, andel (%)	64%			
Lärare (Årsarbetare) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i gymnasieskola, kommunala skolor, andel (%)	85,8%			

9.3.4 Perspektiv: Ekonomi

Utvecklingsmål:

9.3.4.1 Hållbar ekonomi

■ Inte uppfyllt

Analys

Ett arbete pågår med att hålla grundskolans budget. Insatser som är i gång är följande:

- Verksamhetschef följer samtliga budgetuppföljningar och deltar i möte med ekonom och skolornas rektorer.
- Verktyg för tjänsteplanering i Stratsys är inköpt och används av alla grundskolor. Syftet är att kunna styra och leda arbetet samt att ha ett kollegialt lärande mellan skolor. Korrekta siffror i planeringsverktyget uppdateras och ska vara klart senast den 30 september, ansvarig är rektor på respektive skola.
- Varje termin har rektorsgruppen ett antal workshops kring planering av sin organisation och samtal med andra skolor. Syftet är att tillsammans hitta goda exempel och hitta effektfulla lösningar.
- Under hösten träffar verksamhetschef och ekonom två skolors rektorer och administratör. Syftet är att vara kritiska vänner samt att ta del av hur den andra skolan tänker kring ekonomi och uppföljning.
- En processkartläggning genomförs för hur skolornas arbete ska gå till inför varje budgetuppföljning.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Måluppfyllnad
Vi har en budget i balans	-12,9	0	-18,2	0%

9.4 Volym- och resursmätt

9.4.1 Volymmätt

Mått	Utfall 2018	Utfall aug 2018	Utfall aug 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Antal barn i förskola, egen regi	1 071	1 086	1 141	1 108	1 117
Antal barn i förskola, annan huvudman	190,1	194	196	197	192
Antal barn i pedagogisk omsorg, annan huvudman	22,4	25	17	27	15
Antal barn i fritidshem, egen regi	1 056	1 026	1 059	1 066	1 081

Mått	Utfall 2018	Utfall aug 2018	Utfall aug 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Antal barn i fritidshem, annan huvudman	164	161	167	163	168
Antal barn i förskoleklass, egen regi	233	231	240	225	245
Antal barn i förskoleklass, annan huvudman	40	40	38	39	38
Antal barn i grundskola, egen regi	2 284	2 271	2 312	2 283	2 310
Antal barn i grundskola, annan huvudman	534	540	527	539	528
Antal barn i grundsärskola, egen regi	22	21	14	12	14
Antal elever i gymnasieskola, egen regi	525	534	544	535	556
Antal elever i gymnasieskola, annan huvudman	499	463	491	461	494
Antal elever i gymnasiesärskola, egen regi	21,5	22	20	20	20
Antal elever i gymnasiesärskola, annan huvudman	2,5	1	2	1	2

9.4.2 Resursmått

Mått	Utfall 2018	Utfall aug 2018	Utfall aug 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Kostnad kr per inskrivet barn i förskolan, egen regi	106 283	68 618	70 842	107 662	108 963
Kostnad kr per inskrivet barn i fritidshem, egen regi	23 465	15 015	15 795	22 850	22 638
Kostnad kr per inskriven elev i förskoleklass, egen regi	52 995	36 788	29 434	48 116	47 967
Kostnad kr per inskriven elev i grundskola, egen regi	92 595	62 233	65 352	89 831	96 092
Kostnad kr per inskriven elev i gymnasieskola, egen regi	67 316	45 219	47 579	67 260	67 450

9.5 Driftredovisning

	Bokslut 2018	Budget 2019	Utfall jan- aug	Prognos helår	Avvikelse från budget
Barn och utbildningsnämnd	-543	-500	-350	-500	0
Nämndadministration	-365	-412	-236	-355	57
Allmän kulturverksamhet	-595	-656	-303	-656	0
Musikskola	-5 816	-5 969	-4 124	-5 931	38
Öppen förskola	-2 210	-2 113	-1 445	-2 209	-96
Omsorg på OB-tid	-3 548	-3 872	-2 264	-3 590	282
Förskola	-135 768	-142 991	-95 115	-144 124	-1 133
Pedagogisk omsorg	-1 706	-2 351	-953	-1 210	1 141
Fritidshem	-28 820	-28 284	-19 354	-28 515	-231
Förskoleklass	-14 272	-12 776	-8 769	-14 163	-1 387
Grundskola	-259 525	-252 430	-182 367	-268 953	-16 523
Grundsärskola	-4 805	-8 198	-3 611	-6 079	2 119
Gymnasieskola	-89 908	-89 385	-61 165	-92 084	-2 699
Gymnasiesärskola	-6 793	-8 262	-5 547	-8 487	-225
Grundl vuxenutbildning	-1 290	-856	-256	-857	-1
Gymnasial vuxenutbildning	-1 857	-3 232	-552	-2 452	780
Särvux	-436	-961	-535	-869	92
Aktivitetsansvaret	-1 734	-1 825	-882	-1 289	536
Svenska för invandrare	-1 649	-1 214	-1 035	-1 278	-64
Övergripande verksamhet	-24 148	-23 022	-21 074	-23 895	-873
Summa	-585 788	-589 309	-409 937	-607 496	-18 187

Barn- och utbildningsnämnden prognostiserar ett underskott med 18,2 miljoner kronor. Det är en försämring med 4,3 miljoner kronor i jämförelse med föregående prognos. Det är främst inom grundskoleverksamheten som underskottet återfinns. Förvaltningen har under året jobbat med att ta fram och genomföra effektiviseringar inom grundskoleverksamheten. Alla redovisade effektiviseringar har inte ännu genomförts eller fått det genomslag man förväntat sig vilket innebär att underskottet för grundskoleverksamheten nu förväntas bli 16,5 miljoner kronor.

I utfallet finns även kostnader på 3,2 miljoner kronor för Vibyskolans paviljonger. De förväntade kostnaderna för hela året uppgår till 5,9 miljoner kronor. Dessa kostnader finns inte med i barn- och utbildningsnämndens prognos utan redovisas som en central post i kommunstyrelsens prognos för 2019.

Omsorg på obekvämtid, överskott 282 000 kronor

Prognosen visar på ett överskott på 282 000 kronor. Det beror främst på minskade kostnader för personal orsakade av ett minskat behov av kvälls-, helg- och nattomsorg.

Förskola, underskott 1,1 miljon kronor

Förskoleverksamheten prognostiserar ett underskott på 1,1 miljoner kronor. Kommunens egna förskolor redovisar ett underskott på cirka 3 miljoner kronor. Anledningen är främst lägre barnintäkter än budget. Det beror på att barn inte startat i förskolan vid förväntad tid utan skjutit fram inskolningsdatumet till senare på hösten. Det har även kommit in barn i

verksamheten med stora behov av särskilt stöd vilket lett till ökade personalkostnader.

Köp av förskoleplats prognostiserar ett överskott på 758 000 kronor och föräldraintäkterna förväntas också bli högre än budgeterat.

Pedagogisk omsorg, överskott 1,1 miljon kronor

Köp av pedagogisk omsorg från annan huvudman förväntas ge ett överskott på 1,1 miljon kronor. Anledningen är att en fristående verksamhet lagt ner sin verksamhet under året.

Fritidshem, underskott 231 000 kronor

Köp av fritidshemsplats prognostiserar ett underskott på 114 000 kronor. Samtidigt har de egna fritidshemmen något högre personalkostnader än budget.

Förskoleklass, underskott 1,4 miljoner kronor

Kostnaden för tilläggsbelopp till andra huvudmän förväntas bli 508 000 kronor högre än budget och kostnad för köp av plats i förskoleklass prognostiseras till 446 000 kronor högre än budget. Resterande underskott beror på för höga kostnader inom den egna förskoleklassverksamheten.

Grundskola, underskott 16,5 miljoner kronor

Grundskoleverksamheten prognostiserar ett underskott på 16,5 miljoner kronor. Det består dels av högre skolskjutskostnader med 4 miljoner kronor varav 1,5 miljoner kronor avser kostnader för 2018, och dels lägre intäkter för statsbidrag med 1,4 miljoner kronor däribland uteblivet statsbidrag för läxhjälp motsvarande 1,1 miljon kr.

Inom den egna verksamheten prognostiseras lägre intäkter än förväntat och ökade personalkostnader. Den utökade läroplanen inom matematik och idrott har lett till nyanställningar inom dessa ämnen på vissa skolor. Även elever med särskilda behov har inneburit utökning av personal. En del behöriga lärare har också ersatt obehöriga vilket inneburit en ökad lönekostnad. Vissa åtgärder för att komma i balans med budget har genomförts på skolorna under året men en del återstår ännu att genomföra. Åtgärder har genomförts inför i samband med tjänstefördelningen inför höstterminen och kommer att ge helårseffekt först nästa kalenderår.

Grundskola, överskott 2,1 miljoner kronor

Överskottet beror på ökade intäkter till följd av fler säljplatser än budgeterat.

Gymnasieskola, underskott 2,7 miljoner kronor

Verksamheten gymnasieskola prognostiserar ett underskott på 2,7 miljoner kronor. Kommunens egen gymnasieskola prognostiserar dock ett överskott med 620 000 kronor. Köp av gymnasieplatser prognostiserar ett underskott på underskott 3,7 miljoner kronor. Kostnaden för skolskjuts har ökat och förväntas ge ett underskott på 500 000 kronor varav 425 000 kr avser kostnader för 2018.

Analys av underskottet för köp av gymnasieplats behöver genomföras och strukturer förändras genom att budgetansvaret läggs på verksamhetschef gymnasium och vuxenutbildning, så att barn- och utbildningsförvaltningens kunskap om elevrörelserna för gymnasiesök läggs som grund för budgeteringen.

Gymnasieskola, underskott 225 000 kronor

Underskottet beror på ökade kostnader för köp från annan huvudman. Den egna gymnasieskolan prognostiserar budget i balans.

Gymnasial vuxenutbildning, överskott 780 000 kronor

Överskottet inom gymnasial vuxenutbildning beror på högre statsbidragsintäkter än förväntat.

Aktivitetsansvaret, överskott 536 000 kronor

Överskottet beror främst på felaktigt budgeterade lokalhyror där utfall saknas samt intäkter för lönebidrag som inte budgeterats.

Övergripande verksamhet, underskott 873 000 kronor

Förvaltningens övergripande verksamhet prognostiserar ett underskott. Det består av ökade konsultkostnader, 630 000 kronor och kostnad för PWC-utredning som utfördes under 2018, 250 000 kronor. Kostnaden för personal förväntas ge ett överskott på 300 000 kronor som främst beror på lägre kostnader vid sjukfrånvaro. Neddragningar av kostnader för kurser och konferenser har genomförts, 100 000 kronor.

Kostnader för tomma skollokaler prognostiserar ett underskott 300 000 kronor. Det beror främst på elkostnader för Futurums paviljonger som inte fanns med i budget.

9.5.1 Är ekonomin i balans?

Förskola

En översyn kommer att ske för att säkerställa att avdelningarna på förskolorna fylls och att personalen därmed används så effektivt som möjligt. Placeringar av nya barn kommer att ske i slutet av september månad.

Grundskolan

Verksamhetschef för grundskolan medverkar vid samtliga budgetuppföljningar med förvaltningsekonom och skolornas rektorer. Innan anställning av personal sker på grundskolorna förankras detta hos verksamhetschef.

Ett resursplaneringsverktyg i Stratsys som ger stöd vid tjänsteplaneringen används på alla grundskolor. Syftet är att hitta möjligheter att effektivisera arbetet och säkerställa att tjänsterna fördelas optimalt. En gemensam struktur för tjänsteplanering kommer att göra och nyckeltal utifrån professioner och timplanen tas fram av verksamhetschef. Åtgärden kommer att ge en synbar effekt 2020.

En genomlysning av övriga kostnader och av kringverksamheter som inte är direkt kopplade till kärnuppdraget kommer att ske.

Rektorsgruppen inom grundskolan samarbetar för att hitta goda ekonomiska lösningar.

En processkartläggning genomförs för hur skolornas arbete ska gå till inför varje budgetuppföljning. Uppdraget för de olika funktionerna och ansvarsfördelningen kommer att tydliggöras i processkartläggningen.

	Effekt, tkr
Obalans vid årets början eller som uppstått under året	-8 086
Ökade kostnader/minskade intäkter i jämförelse med budget	-10 101
Åtgärder för att komma i balans:	
Pågående arbete med effektiviseringar ligger utanför prognosen.	
Återstår att åtgärda	-18 187
Summa (ska bli noll)	0

9.6 Investeringsredovisning

Tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Utfall jan- aug	Prognos 2019	Avvikelse från budget
Verksamhetsanpassning	-5 952	-4 433	-3 551	-4 048	385
Inventarier	-3 748	-4 519	-1 200	-3 554	965
Summa	-9 700	-8 952	-4 751	-7 602	1 350

Prognosen för verksamhetsanpassningar visar på ett överskott med 385 000 kronor. Anledningen är att de budgeterade anpassningar som kostat under 200 000 kronor har belastat driftredovisningen.

Inventarier prognostiserar ett överskott på 965 000 kronor vilket till största del förklaras av att Futurumskolan inte har genomfört alla möbelinvesteringar de planerat att göra efter ombyggnationen av skolan. Dessa medel önskar barn- och utbildningsnämnden föra över till kommande år.

9.7 Viktiga förändringar och trender

Demografiska förändringar

Kommunen växer snabbare än beräknat vilket innebär att behovet av platser inom förskola, grundskola och gymnasiet ökar i snabbare takt än vad befolkningsprognosen visar. Inom grundskolan ser förvaltningen ett högt söktryck särskilt i vissa årskurser. Fridegårds-gymnasiets höga söktryck gör att konkurrensen om platserna ökar vilket innebär att det är svårare för elever folkbokförda i Håbo att bli antagna. Köp av platser utanför kommunen ökar. Behovet av ytterligare platser på Fridegårdsgymnasiet blir allt mer tydligt eftersom verksamheten idag använder ytor avsedda för grupprum och arbetsrum som klassrum. Fortsatt arbete med byggnadens ventilation krävs för att säkerställa såväl arbetsmiljö som studiemiljö. Organisationsutveckling krävs för att bibehålla god kvaliteten i gymnasieutbildningen.

Sökande till vuxenutbildningen ökar och därmed behovet av ledning och studie- och yrkesvägledning. Denna trend kommer att hålla i sig de närmaste åren.

Ökad individualisering

Gäster, medborgare och politiker har önskemål om mer närproducerade råvaror, mer ekologiska råvaror, och att maten är lagad från grunden. Det medför krav på högre kompetens hos kockar och matlagare. Den offentliga måltiden styrs allt mer mot att maten ska vara lagad så nära gästen som möjligt, i egna tillagningskök. Fortsatt ökad andel specialkost med fokus på särskilda önskemål/religion finns snarare än allergier och intolerans.

Teknisk utveckling/digitalisering

Förvaltningen har under snart tre års tid arbetat med processkartläggningar. Nya processer kartläggs och andra processer tas till ett nytt läge. Detta är ett led i ett systematiskt kvalitetsarbete för att öka rättssäkerheten, likvärdigheten och i den mån det går effektiviteten.

Ökade behov och krav på digital hantering såväl externt som internt medför ökade behov av administrativa stödsystem.

Den tekniska utvecklingen går snabbt förvaltningens verksamheter används allt mer interaktiva hjälpmedel. En stor utmaning är att kunna kommunicera med elever och vårdnadshavare och vara uppdaterad förändringar och trender.

Lagar och förordningar

Förvaltningen behöver ständigt uppdatera sig och arbeta utifrån nya lagar och förordningar. Detta ställer krav på kompetens, men medför också en ökad arbetsbelastning på barn- och utbildningskontorets personal. Barnkonventionen blir lag 1 januari 2020 vilket kommer att medföra en genomlysning av alla dokument och processer på förvaltningen och därmed ökade kostnader.

En förändring i Läroplanen för grundskolan innebär utökad timplan och där med utökade tjänster i ämnena matematik och idrott, vilket leder till ökade kostnader.

Kompetensförsörjning

Det problematiska rekryteringsläget i barn- och utbildningsförvaltningens verksamheter måste uppmärksammas i arbetet med att göra kommunen till en attraktiv arbetsplats.

Förvaltningen, liksom skolsverige i stort, står inför stora utmaningar när det gäller legitimerade lärare. Inom en femårsperiod beräknas Sverige sakna 77 000 lärare. Förvaltningen har i dag hög kvalitet på lärare och övriga medarbetare i vår verksamhet, och arbetar för att vara en attraktiv arbetsgivare där medarbetare väljer att stanna. Det är också svårt att rekrytera kompetenta medarbetare till köken och att få in bra vikarier i verksamheten vid ordinarie medarbetares frånvaro.

10 Socialnämnden

10.1 Sammanfattning

Verksamhet

Socialnämndens verksamhet är under ett omstruktureringsår, ett flertal av nämndens ledarmöten är nya under året. Även socialnämndens förvaltningsorganisation går igenom en större förändring då många av förvaltningens ledningsfunktioner har slutat under året och nya personer har tillkommit. Nämnd och förvaltning arbetar tillsammans för att anpassa verksamheten och dialogen till kommunens nya horisontella och tillitsbaserade styrmodell.

Nämnden har under året väldigt få placerade barn, unga och vuxna.

Samverkansinsatsen Framsteget visar fortsatt på goda resultat då fler personer kommit ut i sysselsättning.

Ett långsiktigt strukturerat förebyggande arbete för att minska placeringar och de positiva resultat från samverkansinsatser för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, har bland annat lett till att nämndens individ och familjeomsorg (IFO) bedrevs 2018 till en netto-kostnadsavvikelse som ligger 17% under sin förväntade referenskostnad. Det innebär IFO-verksamhet som bedrivs 13 miljoner kronor kostnadseffektivare än förväntat i Håbo kommun.

Måluppfyllelse

Nämnden kommer helt eller delvis uppfylla sina uppsatta mål.

Ekonomi

Socialnämnden prognostiserar överskott på 668 000 kronor vid årsskiftet 2019. Kostnaderna för placeringar har sänkts för både vuxna och barn/ungdomar. Även kostnaderna för försörjningsstöd bedöms bli lägre än budgeterat.

10.2 Årets händelser

Projektet ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete enligt SOSFS 2011:9 och gällande lagstiftning har omarbetats och arbetas med ute i verksamheterna. Syftet är att säkerställa god kvalitet inom nämndens verksamheter och ett mer ansvarsfördelat systematiskt arbetssätt som skapar trygghet och rättssäkerhet för den enskilde.

Nya taxor för avgifter för alkohol- och tobakstillstånd infördes den 1/7-2019.

Antal sökande till familjeteamet har ökat vilket har lett till att familjer fått vänta upp till ett halvår innan de kunnat få stöd därifrån.

Öppenvården har startat upp ytterligare en Tara grupp. Det är samtalsgrupper som hjälper kvinnor att bearbeta våld i nära relation.

Då Region Uppsala har haft svårt att rekrytera till PUB och allmän psykiatri har det medfört ökad belastning på nämndens socialsekreterare, det har också medfört längre handläggningstider, vilket medför försämrad kvalitet hos kommunens invånare. Detta är något som lyfts i kommunens närvårdssamverkan med Region Uppsala.

Uppstartade projekt under året

Ett projekt för förenklad handläggning och digitalisering inom ekonomiskt bistånd har startat upp. Effektmålet är att öka tillgänglighet och servicegrad för kommuninvånarna och att fler sökande kommer snabbare ut i självförsörjning samt genom att minska administration frigöra tid för personliga möten och bidra till ett större fokus på det sociala arbetet.

Det viktiga integrationsuppdraget är ständigt pågående och ekonomiskt bistånd arbetar med två projekt, förstärkt praktikhandledare och kontaktpersoner till nyanlända. Under våren

anställdes en medarbetare i projektet kontaktpersoner för nyanlända och handläggarna börjar nu bevilja insatsen.

10.3 Uppföljning kvalitet och mål

10.3.1 Perspektiv: Målgrupp

Utvecklingsmål:

10.3.1.1 Inom samtliga verksamhetsområden ska nämnden verka för att den enskilde ska komma snabbare ut i självförsörjning och arbete.

 Helt uppfyllt

Analys

Den enskilde har rätt att vara delaktig och ha inflytande i sin egen process och sina insatser. Genom ökad digitalisering inom enheten försörjningsstöd stärker man den enskildes förmåga att själv följa sitt ärende. Det utökar handläggarnas möjlighet att tillsammans med den enskilde öka följsamheten till en vägledande bedömning och skapar ett större utrymme för snabb och rättssäker handläggning.

För att kunna ta tillvara på den enskildes resurser, göra korrekta bedömningar och på annat sätt utföra sitt arbete så är det viktigt att förvaltningens medarbetare har ett professionellt bemötande och arbetar med att skapa god tillgänglighet.

2016 återaktualiserade 23 procent av de som de personer som uppburit ekonomiskt bistånd inom ett år. 2018 återaktualiserade 6 procent av de personer som uppburit ekonomiskt bistånd inom ett år. En förbättring med 17 procent. En bidragande orsak till detta goda resultat är Framsteget, som är en verksamhet som finansieras av Samordningsförbundet. 33 personer har sedan årsskiftet fram till augusti 2019 gått vidare från att stå långt ifrån arbetsmarknaden till att bli självförsörjande. I Framsteget är Individens behov och förutsättningar de viktigaste utgångspunkten för planering av insatserna.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Mål-uppfyllnad
Redovisningen kommer att ske i form av en sammanfattande nulägesrapport från förvaltningen.	94%		94%	

10.3.2 Perspektiv: Verksamhet

Utvecklingsmål:

10.3.2.1 Stärka samverkansytorna och utveckla metoderna kring ungdomar under 25 med missbruksproblematik

 Delvis uppfyllt

Analys

Under året har samverkan med Region Uppsala och kommunen stärkts i ett regionalt projekt Team Maria. Syftet med projektet är att skapa en regional samverkansplattform, för att möta målgruppen missbrukande ungdomar under 25 år. En effekt av projektet Team Maria är att det har bidragit till en ökad regional kompetens om målgruppen inte bara i kommunen utan även i länet. Förvaltningen har även genom en omorganisering arbetat för att öka möjligheten till samverkan och underlätta utvecklingen av gemensamma metoder, både internt och externt för målgruppen barn och unga.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Mål- uppfyllnad
Redovisningen kommer att ske i form av en sammanfattande nulägesrapport från förvaltningen.				

10.3.3 Perspektiv: Medarbetare

Utvecklingsmål:

10.3.3.1 Behålla en tillitsbaserad organisation som inkluderas i nya styrmodellen.

 Helt uppfyllt

Analys

För att nämnden ska bibehålla en tillitsbaserad förvaltningsorganisation krävs en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö. Där grunden är att behålla och rekrytera kompetenta medarbetare.

För att förvaltningen ska bibehålla ett tillitsbaserat och nära ledarskap är det viktigt att ta tillvara medarbetarnas kompetens och skapa förutsättningar för en välfungerande verksamhet. En lärande miljö som präglas av prestigelöshet och kunskapsutveckling ger en organisation som kontinuerligt utvecklas och är rustad för nya utmaningar och möjligheter. Förvaltningen har under det gångna året fördjupat sin kunskap om hur man kan bibehålla en tillitsbaserad förvaltningsorganisation, bland annat genom "tillitsdagar" med samtliga chefer och delar av stödfunktionerna inom förvaltningen. Den kommande omorganiseringen av förvaltningsorganisationen har skapats för att ytterligare fördjupa och utveckla den tillitsbaserade förvaltningsorganisationen. Kommunens förvaltningsorganisation arbetar med ett framtagande av en gemensam värdegrund.

I februari hade nämnd och förvaltning en gemensam dag, för att lära känna varandra. Nämnd och förvaltning arbetade tillsammans för att föra en dialog om hur kommunens nya horisontella och tillitsbaserade styrmodell påverkar nämndens och förvaltningens gemensamma relation. Under oktober månad planeras en måldialog mellan nämnd och förvaltning utifrån den nya horisontella och tillitsbaserade styrmodellen.

Nämnden hade även en måldialog utifrån den nya styrmodellen under våren med kommunstyrelsen.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Mål- uppfyllnad
Redovisningen kommer att ske i form av en sammanfattande nulägesrapport från förvaltningen				

10.4 Volym- och resursmätt

10.4.1 Volymmätt

Mått	Utfall 2018	Utfall aug 2018	Utfall aug 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Antal med försörjningsstöd som är arbetslösa.	161	141	118	185	160
Antal hushåll med försörjningsstöd.	220	184	183	260	250
Antal bidragsmånader försörjningsstöd.	1 203	803	845	1 350	1 300
Antal ensamkommande nyanlända och skyddsbehövande flyktingbarn placerade i Håbo kommun.	11	13	4	20	4
Antal ensamkommande nyanlända och skyddsbehövande flyktingbarn placerade i annan kommun.	44	45	26	40	24
Antal skyddsbehövande hushåll med försörjningsstöd (Projekt. Inte i driftsbudget)	92	79	88	95	100
Antal bidragsmånader försörjningsstöd för skyddsbehövande (Projekt. Inte i driftsbudget.)	595	362	431	685	685
Antal barn som är aktuella för insatser på familjeteamet i åldersgruppen 0-6 år.	115	73	48	130	115
Antal barn som är aktuella för insatser på familjeteamet i åldersgruppen 6-12 år.	145	97	57	140	120
Antal barn som är aktuella för insatser på familjeteamet i åldersgruppen 13-18 år.	164	116	86	210	180
Antal avslutade ärenden som gäller barn som varit aktuella för insatser på familjeteamet.	97	64	59	75	80

Antal med försörjningsstöd som är arbetslösa.

Antalet arbetslösa har minskat och prognosen sänks till 160 för helår. 33 personer har blivit självförsörjande genom medverkan i Framsteget.

Antal hushåll med försörjningsstöd.

Prognosen under våren är fortfarande aktuell. Det kommer under året att överföras färre bidragstagare från flyktingprojektet än beräknat, då fler hushåll flyttat från kommunen eller blivit självförsörjande under etableringsperioden.

Antal bidragsmånader försörjningsstöd.

Analysen visar på att antalet bidragsmånader blir något högre än 2018.

Antal ensamkommande nyanlända och skyddsbehövande flyktingbarn placerade i Håbo kommun.

Antalet ensamkommande barn som är aktuella på avdelningen till barn och unga och deras familjer sjunker stadigt. En stor del har blivit självförsörjande, ett fåtal av ungdomarna får hit sina familjer till Sverige och de som fyllt 20 år flyttas över till vuxenavdelningen.

Antal ensamkommande nyanlända och skyddsbehövande flyktingbarn placerade i annan kommun.

Antalet ensamkommande barn som är placerade i annan kommun sjunker stadigt.

Antal skyddsbehövande hushåll med försörjningsstöd (Projekt, inte i driftbudget)

Prognosen bedöms öka något mot budgeterat. Ett flertal nyanlända som anvisades till kommunen år 2016 är redan självförsörjande. Ännu fler har flyttat ifrån kommunen. Enbart 35 % är fortsatt i behov av försörjningsstöd och flyttas under år 2019 över från projekt till driftsbudget.

Antal avslutade ärenden som gäller barn som varit aktuella för insatser på familjeteamet.

Under året har totalt 179 familjer fått stöd och hjälp. Av dessa har hittills 59 familjer avslutats inom verksamheten. Prognosen för året är högre än budget men lägre än föregående år. Orsaken är främst att det varit vakanta tjänster inom familjeteamet och mer komplexa ärenden vilket har bidragit längre köer för att få stöd av familjeteamet.

10.5 Driftredovisning

	Bokslut 2018	Budget 2019	Utfall jan- aug	Prognos helår	Avvikelse från budget
Nämndverksamhet	-351	-399	-232	-453	-54
Nämndadministration	-128	-208	-105	-158	50
Konsument- och energirådg	-108	-40	-36	-35	5
Tillstånd	-181	0	-54	-110	-110
Förvaltningsövergripande	-6 304	-6 603	-4 152	-7 232	-629
Missbrukarvård för vuxna	-4 135	-5 214	-3 276	-4 862	352
Barn- och ungdomsvård	-29 375	-27 826	-20 698	-28 894	-1 068
Familjerätt	-2 090	-2 070	-1 114	-2 054	16
Övriga insatser vuxna	-536	-1 940	-942	-1 646	294
Ekonomiskt bistånd	-15 776	-16 332	-10 385	-15 630	702
Flyktingmottagande	-1 067	-3 140	-908	-2 036	1 104
Arbetsmarknadsåtgärder	-290	-157	-102	-151	6
Summa	-60 341	-63 929	-42 004	-63 261	668

Socialnämndens redovisar en prognos vid delårsrapport och bokslut per augusti med överskott på 668 000 kronor. En förbättring sedan årets första prognos med drygt en miljon kronor.

Alkoholtillstånd underskott 110 000 kronor

Underskottet beräknas bli lägre jämfört med budget då ny taxa beslutades senare än beräknat.

Förvaltningsövergripande underskott 629 000 kronor

Under organisationsöversyn inför 2020 kommer vakanta tjänster ej tillsättas under 2019. Totalt blir det en ökad kostnad med tillfälliga avdelningschefer och kostnad för rekrytering av nya chefer. Även avslut av personal belastar övergripande verksamhet.

Missbrukarvård för vuxna överskott 352 000 kronor

Med fyra månader kvar av året är prognos för institutionsplaceringar mycket säkrare än tidigare varför prognosen sänks med 500 000 kronor mot budgeterat. Även prognos för kontaktpersoner SOL vuxna sänks.

Barn och ungdomsvård underskott 1 068 000 kronor

Underskottet har minskat ytterligare och beror främst på ökad säkerhet för prognos av placeringar med endast fyra månader kvar av året. Det är framförallt nya placeringar för

missbruk och ungdomspsykiatri som överskrider årets budget. Dessa placeringar svarar bra mot individernas specifika behov av individuella stödinsatser. Det finns idag inget ekonomiskt utrymme för ytterligare placeringar under året. Övriga placeringar på familjehem och kontaktpersoner/kontaktfamiljer prognostiseras 500 000 kronor lägre än budgeterat.

Övriga insatser vuxna överskott 294 000 kronor

Behovet av skyddat boende är lägre på helår än budgeterat. Ej beviljade bidrag enligt budgeterat bidrar till överskottet.

Ekonomiskt bistånd överskott 702 000 kronor

Med fyra månader kvar är prognos för utbetalt försörjningsstöd mer säker och bedöms kosta nästan 1 miljon kronor lägre än budgeterat. Ökade kostnader finns för vissa delar som tolk.

Inom kommunen är årets fördelning av Migrationsverkets schablonersättningar mellan flera nämnder ännu inte fastställd. Detta innebär en viss osäkerhet i hur stor andel av personalkostnaden inom handläggning ekonomiskt bistånd som kan belasta projektet respektive driften.

Det är alltmer sällan som försörjningsstöd kunnat beviljas som förskott på förmån, varför en budgeterad intäkt från försäkringskassan är minskad med 200 000 kr redan i tidigare prognoser.

Utvecklingen inom arbetsförmedlingen behöver därutöver följas noga eftersom de sannolikt har en direkt påverkan på kommunens kostnader inom ekonomiskt bistånd. Arbetsförmedlingen har indikerat större förändringar under året, vilket bland annat befaras innebära ett ökat behov av kompletterande försörjningsstöd för de som annars varit självförsörjande genom aktivitetsstöd. Detta är dock mycket svårt att beräkna innan närmare besked ges, varför prognosen fram till årsskiftet är något osäker.

Flyktingmottagande överskott 1,1 miljon kronor

Prognosen för flyktingmottagandet har minskat sedan föregående prognos men visar fortfarande ett överskott mot budgeterat.

Överskottet beror främst på ersättning från Migrationsverket för 2017 och 2018 som periodiserats utifrån en försiktighetsprincip och blir nu bokfört 2019. Under 2018 genomfördes ett omfattande arbete med att sänka kostnader för placeringar och stötta individer att bli självförsörjande vilket märks under 2019. Kostnaderna för egna familjehem blir avsevärt lägre än budgeterat under året. Resultatet på flyktingmottagandet för ensamkommande barn och ungdomar påverkas ständigt av antal beviljade uppehållstillstånd och antal som blir självförsörjande.

10.5.1 Är ekonomin i balans?

Socialnämndens myndighetsutövning är den största risken för att budget kan överskridas då inkomna ärenden som kan leda till större kostnader inte är kända i dagsläget. Om detta uppstår kommer förvaltningen vidta möjliga åtgärder inom året. Vid prognos per augusti är det prognostiserade utfallet överskott 668 000 kronor.

Budget för institutionsplaceringar för både vuxna och barn/ unga medger inte ytterligare placeringar under året. Antal placeringar för 2019 antas bli jämförbart med 2018 och det är en mycket låg nivå jämfört med tidigare år och även övriga kommuner. Underskottet härrör sig till en förlängning av en placering hos statens institutionsstyrelse (SIS) (vilka är dyrare jämfört med andra) samt en ny dyrare placering. Förvaltningen har sänkt kostnader för redan pågående placeringar.

Prognosen för ekonomiskt bistånd är mycket osäker då omvärldsfaktorer som kräver långsiktigt utvecklingsarbete kan ha stor påverkan. Detta rör såväl arbetsmarknadsinsatser som nya handläggningsmetoder för att utöka samarbetet med övriga myndigheter kring de

som står längst ifrån arbetsmarknaden. Avdelningen för stöd till vuxna arbetar aktivt med dessa frågor, främst genom nystartat projekt kring förenklad handläggning genom digitalisering, vilket syftar till att frigöra handläggningstid för utökat socialt arbete.

Förvaltningen har i avvaktan på omorganisering vakanshållit tjänster för tre avdelningschefer delar av året.

	Effekt, tkr
Obalans vid årets början eller som uppstått under året	733
Åtgärder för att komma i balans:	
Lägre kostnader för placeringar	-280
Avgifter och taxor för alkoholtillstånd beslutades i KF att gälla från 1 juli.	-130
Lägre helårsprognos försörjningsstöd	-1 000
Återstår att åtgärda	0
Summa (ska bli noll)	-668

10.6 Investeringsredovisning

(P) före projektnamnet betyder att budgeten är preliminär och att igångsättningsbeslut inte är fattat.

		Bokslut 2018	Budget 2019	Utfall jan- aug	Prognos helår	Avvikelse mot budget
4816	Inventarier IFO	-73				
4817	Kontorsmöbler IFO		-120			120
Summa		-73	-120			120

Investeringsbudgeten kommer inte användas under 2019.

10.7 Viktiga förändringar och trender

Demografisk förändring

Utvecklingen inom arbetsförmedlingen behöver följas noga eftersom de sannolikt har en direkt påverkan på kommunens kostnader inom ekonomiskt bistånd. Arbetsförmedlingen genomför stora förändringar, vilket bland annat befaras innebära ett ökat behov av kompletterande försörjningsstöd för de som annars varit självförsörjande genom aktivitetsstöd. Detta är dock mycket svårt att beräkna innan närmare besked ges.

Antalet våldsärenden ökar stadigt, det beror troligtvis på att socialnämndens förvaltning har blivit duktigare på att se och utreda våld i nära relation. Barn och ungdomspsykiatri (BUP), har inte resurser för att göra utredningar i den omfattning som efterfrågas och frågan bOLLAS ibland över till kommunen. Det är långa väntetider för att få kontakt inom Vuxenpsykiatri. Förvaltningen tycker sig se en minskning av självskadebeteende hos ungdomar vilket är oerhört positivt. Den positiva trenden innebär att förvaltningen kommer att satsa mer på förebyggande arbete gällande mindre barn. Det finns även en sådan satsning på nationell nivå.

Ökad individualisering

Under året har det varit en stor personalomsättning inom enheten ekonomiskt bistånd och enheten bör se över orsaken till detta, så att arbetet med att bli en attraktiv arbetsgivare kan fortskridas och utvecklas.

Nämnden har ett flertal ungdomar som vill byta kön. Inom förvaltningen finns bristfällig kunskap hur man bemöter denna målgrupp. HBTQ kompetens inom förvaltningen behöver öka. Förvaltningen tycker sig se att vårdnadskonflikterna har blivit mer komplexa och svårhanterliga. En ökad trend är att unga vuxna känner att de inte är en del av samhället.

I riket tenderar allt grövre brott utföras av unga. Det finns även belägg om en ökad drogliberalism i samhället. Dessa trender i riket kan på sikt också att bli tydliga i Håbo även om förvaltningen ännu inte ser dessa tendenser.

Digitalisering

Den demografiska utvecklingen och medborgarens delaktighet i kontakten med socialnämndens förvaltning är viktigt att följa och ställer andra krav på tekniska och digitala lösningar. Volymökningar inom målgrupperna, lokalförsörjningsbrist och effektivisering föranleder även andra arbetssätt för det vi idag hanterar analogt. För delar av socialnämndens förvaltning har behovet av teknisk utveckling/digitalisering påverkat verksamheten i hög grad under år 2019. . Ett viktigt arbete som behöver fortskrida under året för att möta behoven inför kommande års ansträngda budgetläge för Håbo Kommun.

För att ekonomiskt bistånd ska kunna prioritera arbetet med de sökande som har en komplex problematik har förvaltningen påbörjat projektet förenklad handläggning och ökad digitalisering. Projektet syftar till att automatisera hanteringen av de enklare ärendena. Ökad digitalisering kan öka tidseffektiviteten och även bidra till att Håbo kommun är en attraktiv arbetsgivare.

Mobbning, hot, ryktesspridning på sociala medier ökar, det gäller både ungdomar och vuxna. När det dyker upp nya sociala medier är det svårt att veta vad det innebär för förändrade arbetssätt för förvaltningen. Försäljning av droger på sociala medier ökar. Ökad digitaliseringen kan innebära att vi tappar det som människan är skapt för, sociala relationer. Dessutom leder det ofta till ett stillasittande liv med sämre kondition och ökad risk för psykisk ohälsa. Förvaltningen behöver öka kompetensen hur ökad digitalisering i samhället påverkar förvaltningens framtida arbetssätt.

11 Vård- och omsorgsnämnden

11.1 Sammanfattning

Vård- och omsorgsnämnden är under ett år av omstrukturering. Ett antal av nämndens ledamöter är nya och nämndens förvaltningsorganisation går igenom en större omstrukturering.

Nämnden fick i september en presentation av nämndens verksamheter ur ett ekonomiskt och kvalitetsmässigt omvärldsperspektiv, samtidigt genomfördes en måldialog utifrån kommunens nya horisontella och tillitsbaserade styrmodell.

Håbo kommuns demografiska utveckling för gruppen 80 år eller äldre beräknas mer än fördubblas fram till år 2030. Det innebär stora utmaningar att strategiskt planera inför framtiden, speciellt när det gäller utvecklingen av särskilda boenden, korttidsplatser och hemtjänst. Ett stort arbete görs nu över förvaltningsgränserna för att möta kommande behov.

Även nämndens nuvarande olika verksamheter har under året varit under utveckling, planering, omstrukturering eller avveckling. Bland annat har två nya gruppboendestäder LSS startats upp, nya särskilda boenden för äldre planeras, anhörigstödet har omstrukturerats, psykiatriboende har avvecklats och kommunens korttidsboende LSS planeras att avvecklas.

Nämnden kommer att helt eller delvis uppnå uppsatta mål för 2019.

Vård- och omsorgsnämnden redovisar en prognos i nivå med tilldelad budget. I prognosen finns både försenade uppstarter och planerade avslut av verksamheter samt ett flertal vakanta tjänster. Samtidigt redovisar andra verksamheter högre kostnader än budgeterat, framför allt köp av externa boendeplatser och köp av hemtjänst.

11.2 Årets händelser

Ett omtag har tagits i ett pågående projekt att utveckla och revidera nämndens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete enligt SOSFS 2011:9 och gällande lagstiftning. Detta för att säkerställa god kvalitet inom förvaltningens verksamheter och ett mer systematiskt arbetssätt som skapar trygghet och rättssäkerhet för den enskilde.

Projekt för ny patientjournal (Hälsoärendet) ska säkerställa inrapportering av statistik enligt föreskrift och för att säkerställa dokumentation för legitimerad personal enligt den nationella informationsstrukturen med fokus på patientens vårdprocess.

Införande av digitala signeringslistor, pilotprojekt som pågår på ett av kommunens särskilda boende. Effektmål att kvalitetssäkra läkemedelshanteringen för den enskilde.

En stor lönesatsning genomfördes för sjuksköterskor i hemsjukvården under våren för att kompensera medarbetare som arbetat i kommunen för löneglidning. Satsningen har så här långt medfört att nämnden har kunnat behålla erfarna medarbetare.

Förvaltningen har fortsatt att utveckla det pedagogiska stödet i omsorgsverksamheterna både genom kompetensutveckling men också genom fortsatt rekrytering av stödpedagoger inom omsorgen.

Nämnden har under våren startat två nya gruppboendestäder LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade), på Vallvägen 2 och 4 med totalt elva platser.

Daglig verksamhet enligt LSS flyttar för att få ändamålsenliga lokaler och i ett första steg har delar av verksamheten flyttat under våren. Verksamheten har fått flera nya brukare under året och också påbörjat samarbete med flera nya arbetsplatser. Tre personer har lämnat daglig verksamhet för arbete på den ordinarie arbetsmarknaden.

Arbetsstödet inom socialpsykiatrin har upplevt en kraftig ökning av antal ärenden och också

lyckats hjälpa nio individer ut i arbete.

På Solängen har det installerats komfortkyla och övriga särskilda boenden har alla fått olika lösningar för att kunna kyla åtminstone delar av verksamheten. Under året har ett arbete påbörjats med att utreda en tidigareläggning av det särskilda boendet som planerades att vara färdigt 2025. Planen är att detta boende ska vara färdigt 2022-2023.

Insatsen trygghetslarm har blivit avgiftsfri för kund.

Den kommunala hemtjänsten arbetar vidare med sitt utvecklingsarbete och prognostiserar en ekonomi i balans för första gången sedan LOV infördes i hemtjänsten.

Volymerna inom äldreomsorgen i Håbo har under året ökat markant. Ökningen har blivit kännbar både gällande hemtjänst, hemsjukvård, särskilt boende och korttids/växelvård.

Servicebostaden inom psykiatri stängdes under våren 2019 då det inte fanns underlag vilket har bidragit till externa köp.

Ekans korttidsboende LSS planeras att stängas vid årsskiftet.

Under våren införde förvaltningen en begränsning av antalet resor med färdtjänst. Från fria resor till 200 resor per år.

11.3 Uppföljning kvalitet och mål

11.3.1 Perspektiv: Målgrupp

Utvecklingsmål:

11.3.1.1 Utveckla förvaltningens arbete med att säkerställa individens rätt till självbestämmande, delaktighet och inflytande inom LSS-området.

Helt uppfyllt

Analys

Nämnden skall genom förvaltningen verka den enskildes rätt till självbestämmande, delaktighet och inflytande, för att kunna ta tillvara på den enskildes resurser och göra korrekta bedömningar. Det är viktigt att förvaltningens medarbetare har ett professionellt bemötande och arbetar med att skapa god tillgänglighet på alla plan. Om möjligt skall anhörigas kunskaper och erfarenheter tas tillvara. Det är individens behov och förutsättningar som är avgörande som utgångspunkt för planering av insatsen.

Inom ramen för sitt grunduppdrag ska berörda verksamheter i sitt arbete verka för att säkerställa individens rätt till självbestämmande, delaktighet och inflytande.

Det har förvaltningen gjort bland annat genom att genomföra kompetensutvecklingsinsatser i alla nämndens verksamheter inom omsorgen. Avdelningen för äldre och funktionsnedsatta har arbetat fram en ny verksamhetsidé där rättighetslagstiftningen står i fokus. Verksamheten har också arbetat med metodutveckling inom tydliggörande pedagogik, kommunikation och lågaffektivt bemötande. Ett antal stödpedagoger har anställts under året för att ytterligare förstärka metodutveckling och implementera arbetssätt som möjliggör individens rätt till bland annat självbestämmande, delaktighet och inflytande.

Även biståndsenheten har påbörjat en analys av vilka delar som behöver utvecklas ytterligare för att nå nämndens mål fullt ut. Analysen har bland annat visat ett behov av att utveckla information och kommunikation med den enskilde samt ett behov av att se över hur möten med den enskilde planeras och genomförs.

Utvecklingsarbetet kommer att fortsätta även under 2020.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Måluppfyllnad
Redovisningen kommer att ske i form av en sammanfattad nulägesrapport från förvaltningen och en löpande dialog mellan förvaltning och nämnd				

11.3.2 Perspektiv: Verksamhet

Utvecklingsmål:

11.3.2.1 Kvalitetssäkrad dokumentation i individärenden inom nämndens verksamheter

◆ Delvis uppfyllt

Analys

För att nämnden skall kunna ge en kvalitetssäkrad dokumentation i individärenden krävs det fungerande stödsystem. En öppen kommunikation och samarbete internt och externt, mellan alla yrkeskategorier och funktioner är en förutsättning för att skapa en god kvalitet i det förvaltningen skall utföra. För att säkerställa en god vård och omsorg för den enskilde krävs en väl fungerande hantering av avvikelser, klagomål och synpunkter. Resultaten från detta skall användas för att utveckla och förbättra nämndens verksamheter.

En genomlysning av förvaltningens dokumentationsmodell, individen i centrum (IBIC), har påbörjats då processen med genomförandeplaner behöver förenklas. Förvaltningen kommer under hösten att gå igenom genomförandeplanprocessen, för att göra en bedömning av vad som behöver utvecklas, revideras och förenklas. I dagsläget har även förvaltningen genomfört omvärldsbevakning av hur andra kommuner har hanterat processen genomförandeplaner.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Måluppfyllnad
Redovisningen kommer att ske i form av en sammanfattad nulägesrapport från förvaltningen och en löpande dialog mellan förvaltning och nämnd				

11.3.3 Perspektiv: Medarbetare

Utvecklingsmål:

11.3.3.1 Rätt kompetens i nämndens verksamheter

◆ Delvis uppfyllt

Analys

En god fysisk och psykosocial arbetsmiljö är viktigt för att behålla och rekrytera kompetenta medarbetare. Ett tillitsbaserat och nära ledarskap som bjuder in till delaktighet och tar tillvara på medarbetarnas kompetens ger förutsättningar för en god verksamhet.

En lärande miljö som präglas av prestigelöshet och kunskapsutveckling ger en organisation som kontinuerligt utvecklas och är rustad för nya utmaningar och möjligheter.

För att ha en god kvalitet i verksamheterna är det avgörande att ha engagerade medarbetare med rätt kompetens.

Nämndens samtliga verksamheter har inför nyrekryteringar tagit fram kompetensprofiler som säkerställer att den rekryterade har den kompetensprofil som krävs för uppdraget.

Förvaltningen har haft ambitionen att ta fram kompetensprofiler på verksamhetsnivå. Det har

dock inte hunnits med och kommer att skjutas fram till år 2020.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Måluppfyllnad
Redovisningen kommer att ske i form av en sammanfattad nulägesrapport från förvaltningen och en löpande dialog mellan förvaltning och nämnd				

Utvecklingsmål:

11.3.3.2 Behålla en tillitsbaserad organisation som inkluderas i den nya styrmodellen.

 Helt uppfyllt

Analys

För att nämnden ska bibehålla en tillitsbaserad förvaltningsorganisation krävs en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö. Där grunden är att behålla och rekrytera kompetenta medarbetare.

För att förvaltningen ska bibehålla ett tillitsbaserat och nära ledarskap är det viktigt att ta tillvara medarbetarnas kompetens och skapa förutsättningar för en välfungerande verksamhet. En lärande miljö som präglas av prestigelöshet och kunskapsutveckling ger en organisation som kontinuerligt utvecklas och är rustad för nya utmaningar och möjligheter. Förvaltningen har under det gångna året fördjupat sin kunskap om hur man kan bibehålla en tillitsbaserad förvaltningsorganisation, bl.a. genom "tillitsdagar" med samtliga chefer och delar av stödfunktionerna inom förvaltningen. Den kommande omorganiseringen av förvaltningsorganisationen har skapats för att ytterligare fördjupa och utveckla den tillitsbaserade förvaltningsorganisationen. Kommunens förvaltningsorganisation arbetar med ett framtagande av en gemensam värdegrund.

I februari hade nämnd och förvaltning en gemensam dag, för att lära känna varandra. Nämnd och förvaltning arbetade tillsammans för att föra en dialog om hur kommunens nya horisontella och tillitsbaserade styrmodell påverkar nämndens och förvaltningens gemensamma relation. Under september månad genomfördes en måldialog mellan nämnd och förvaltning utifrån den nya horisontella och tillitsbaserade styrmodellen.

Nämnden hade även en måldialog utifrån den nya styrmodellen under våren med kommunstyrelsen.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Måluppfyllnad
Redovisningen kommer att ske i form av en sammanfattad nulägesrapport från förvaltningen och en löpande dialog mellan förvaltning och nämnd				

11.4 Volym- och resursmåt

11.4.1 Volymmått

Mått	Utfall 2018	Utfall aug 2018	Utfall aug 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Antal brukare i kommunens hemtjänst, egen regi	261	216	386	250	446
Antal brukare inom hemtjänsten, totalt	405	335	499	385	547
Antal brukare som har trygghetslarm	399	370	432	440	447

Mått	Utfall 2018	Utfall aug 2018	Utfall aug 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Antal biståndsbedömda timmar inom hemtjänsten	89 133	52 148	66 534	81 750	103 400

Volymerna inom hemtjänst ökar mer än budgeterat. Den stora ökningen har framför allt skett under sommaren. Det är för tidigt att dra slutsatser om hur volymerna kommer att utvecklas framöver.

11.5 Driftredovisning

	Bokslut 2018	Budget 2019	Utfall jan-aug	Prognos helår	Avvikelse från budget
Nämndverksamhet	-353	-379	-257	-399	-20
Nämndadministration	-198	-204	-132	-204	0
Förvaltningsövergripande	-9 847	-11 971	-6 471	-11 191	780
Hemtjänst i ord. boende	-44 640	-43 207	-30 212	-46 724	-3 517
Särskilt/annat boende	-71 022	-72 856	-47 322	-72 458	398
Korttidsboende	-7 031	-11 515	-8 653	-13 673	-2 158
Dagverksamhet	-2 602	-4 043	-1 809	-2 796	1 247
Boendestöd	-4 768	-4 609	-2 870	-4 402	207
Öppen verksamhet	-7 871	-6 403	-4 543	-6 674	-271
Övr insatser ord. boende	-1 171	-1 263	-806	-1 205	58
Handläggning SoL	-4 700	-4 354	-2 512	-3 974	380
Personlig assistans	-16 885	-17 560	-11 977	-17 821	-261
Särskilt boende LSS	-28 826	-44 182	-26 107	-46 147	-1 965
Daglig verksamhet LSS	-9 201	-11 858	-6 594	-11 178	680
Övriga insatser LSS	-8 630	-10 768	-5 132	-7 126	3 642
Handläggning LSS	-1 564	-1 632	-1 095	-1 617	15
Färdtjänst	-7 220	-7 907	-4 997	-7 787	120
Hälso- och sjukvård	-23 920	-27 372	-17 047	-26 707	665
Bostadsverksamhet	-127	-50	-35	-50	0
Summa	-250 576	-282 133	-178 571	-282 133	0

Vård- och omsorgsnämnden redovisar en prognos i nivå med tilldelad budget. I nämndens prognos finns både verksamheter som prognostiserar överskott och underskott. I prognosen finns både försenade uppstarter och planerade avslut av verksamheter samt ett flertal vakanta tjänster. Detta tillsammans medför lägre kostnader än budgeterat. Samtidigt redovisar andra verksamheter högre kostnader än budgeterat, framför allt köp av externa boendeplatser och köp av hemtjänst. Jämfört med föregående prognos är kostnaderna för köp högre till följd av större ärendevolymer än tidigare förväntat. Nämnden prognostiserar trots volymökningen en prognos i nivå med tilldelad budget till följd av lägre kostnader än tidigare prognostiserat i befintliga verksamheter i egen regi.

Förvaltningsövergripande överskott 780 000 kronor

Förvaltningsövergripande redovisas ett överskott om cirka 780 000 kronor. Överskottet beror

på att det inom avdelningen under delar av året finns flera vakanta tjänster. Vakanserna gäller enbart år 2019.

Hemtjänst i ordinärt boende underskott 3,5 miljoner kronor

Kostnaderna för hemtjänst i ordinärt bedöms bli cirka 3,5 miljoner kronor högre än budgeterat.

Antalet biståndsbedömda timmar hemtjänst ökar snabbare både än budgeterat och tidigare prognostiserat, vilket direkt påverkar kostnaden för köp av hemtjänst. Prognosen, som visar på högre kostnader än budgeterat med cirka 3,5 miljoner kronor, tar hänsyn till de senaste månadernas volymökning. Årets utfall och prognos påverkas av kommunens begynnande brist på platser på korttidsboende och särskilt boende, vilket bedöms vara medräknat i prognos.

Den kommunala hemtjänstutföraren redovisar en prognos i nivå med budget. Verksamhetens ärendevolymer och därmed också intäkter har ökat samtidigt som ett aktivt arbete pågår med att optimera bemanning och personalkostnader utifrån givna volymer.

Trygghetslarm redovisar en prognos i nivå med budget huvudsakligen till följd av ett budgettillskott efter beslut om avgiftsfria larm.

Särskilt boende/annat boende överskott 398 000 kronor

Verksamheterna inom särskilt/annat boende redovisar ett överskott om cirka 398 000 kronor. Psykiatriboendet på Lindegårds backe avvecklades per den sista februari. Effekten blir att man redovisar ett överskott om cirka 3,1 miljoner kronor. Av det överskottet används en del till placeringar och andra insatser till följd av nedläggningen.

Förvaltningen prognostiserar högre kostnader för köp av psykiatriboende som inte kunde tillhandahållits av psykiatriboendet på Lindegårds backe. Under året har nya ärenden tillkommit vilket medför att prognosen är högre jämfört med tidigare. För externt köp särskilt boende för äldre kommer enstaka boendeplatser att behöva köpas externt. Prognosen för köp av samtliga externa boendeplatser rymmer idag inget utrymme för oförutsedda händelser.

Prognosen rymmer kostnader för utredning/förstudie för nytt särskilt boende samt utredning/förstudie Pomona.

Korttidsboende SoL vuxna underskott 2,2 miljoner kronor

För korttidsboende redovisas en högre kostnad för köp av externa platser jämfört med både budgeterat och föregående prognos. Det nyöppnade korttidsboendet för demenssjuka har inte inneburit någon minskning av externt verkställda korttidsbeslut, utan istället främst löst ett uppdämt behov av växelvård eller avlastning. Kommunens begynnande brist på platser på korttidsboende och särskilt boende medför en försämrad prognos. Bedömningen görs att behovet av att köpa platser kvarstår under resterande del av året.

Dagverksamhet SoL äldre överskott 1,2 miljoner kronor

Till följd av en minskad efterfrågan beräknar förvaltningen att den nya verksamheten inte startar under år 2019.

Handläggning SoL överskott 380 000 kronor

För handläggning SoL redovisas lägre personalkostnader till följd av att handläggning av trygghetslarm delvis flyttats om till Kontaktcenter.

Personlig assistans underskott 261 000 kronor

Personlig assistans har haft en större volymökning än beräknat under året och prognostiserar därför ett underskott. Åtgärder i form av effektiviseringar inom arbetsledningen är genomförd. Prognosen rymmer inga oförutsedda ärenden.

Särskilt boende LSS underskott 2,0 miljoner kronor

För boende enligt LSS redovisas en prognos med ett underskott. I underskottet rymms kostnader om 1,5 miljoner kronor till följd av ett förväntat beslut om vite för ej verkställda

boendebeslut. I underskottet finns också högre personalkostnader i boenden i egen regi. Förvaltningen arbetar i nuläget med att analysera bemanningen. Kostnaden för köpta boendeplatser är baserad på faktiska och pågående ärenden vilket innebär att inget utrymme finns för oförutsedda händelser.

Daglig verksamhet LSS överskott 680 000 kronor

Daglig verksamhet prognostiserar ett överskott om cirka 680 000 kronor huvudsakligen beroende på att en tillfälligt ledig medarbetare inte kunnat ersättas av vikarie. Vikarie-kostnader under sommaren har varit betydligt lägre än beräknat. Verksamheten hade också budgeterat för en hyreskostnad på helår där lokalen blev tillgänglig först 1 april.

Övriga insatser LSS överskott 3,6 miljoner kronor

Inom övriga insatser LSS finns överskott inom korttidsboende för barn/unga i egen regi samt avlösare/ledsagning. Överskottet för korttidsboende i egen regi beror på att den planerade starten av helgklubb ej genomförs samt att korttidsboendet fram till och med beslutad stängning ej bemannas i budgeterad utsträckning.

Hälso- och sjukvård överskott 665 000 kronor

Kostnaden för hjälpmedel är svår att prognostisera då inköp av hjälpmedel görs utifrån individuella behov. Kostnaden för hjälpmedel bedöms bli lägre än budgeterat. Även kostnaden för palliativa insatser bedöms bli något lägre än budgeterat.

11.5.1 Är ekonomin i balans?

Vård- och omsorgsnämnden redovisar en prognos i nivå med tilldelad budget trots att det i prognosen finns både försenade uppstarter och planerade avslut av verksamheter samt ett flertal vakanta tjänster.

Till följd av de ovan beskrivna förändringarna borde nämnden ha haft ett överskott, men högre kostnader för redan befintlig verksamhet medför att prognosen totalt är i nivå med tilldelad budget. I budgetarbetet för år 2020 måste hänsyn tas till den befintliga verksamhetens högre kostnad för att nämndens verksamheter i ingången av år 2020 inte ska ha en för stor kostnadskostym.

Nämndens prognos för framför allt köp av externa platser är nästintill uteslutande lagd utifrån redan kända ärenden vilket innebär att det inte finns något utrymme för oförutsedda händelser eller ärenden.

11.6 Investeringsredovisning

	Bokslut 2018	Budget 2019	Utfall jan- aug	Prognos 2019	Avvikelse från budget
Inventarier, befintliga verksamheter	-917	0	0	0	0
Inventarier, daglig verksamhet LSS	0	-100	-202	-200	-100
Inventarier, boende LSS	0	-530	-517	-680	-150
Inventarier, boende psykiatri	0	-50	0	0	50
Inventarier, dagverksamhet	0	-100	0	0	100
Summa	-917	-780	-719	-880	-100

Förvaltningen prognostiserar att budgeten för investeringar kommer att överskridas med 100 000 kronor.

Daglig verksamhet LSS kommer under året att starta verksamhet i en till lokal. Befintlig investeringsbudget ser ut att överskridas med cirka 100 000 kronor för inköp av inventarier i

form av möbler och hjälpmedel.

Inventarierna till de två nya gruppboendena kommer att överskrida budget med 150 000 kronor till följd av framför allt högre kostnader än budgeterat för hjälpmedel.

I och med att psykiatriboendet stängts kommer inte de budgeterade investeringsmedlen att förbrukas. Investeringsmedlen för den nya dagverksamheten kommer inte att förbrukas då starten av verksamheten är framskjuten.

11.7 Viktiga förändringar och trender

Demografisk förändring

Håbo kommuns demografiska utveckling för gruppen 80 år eller äldre beräknas mer än fördubblas fram till år 2030. Det innebär stora utmaningar att strategiskt planera inför framtiden, speciellt när det gäller utvecklingen av särskilda boende, korttidsplatser, hemtjänst och hemsjukvård. Ett stort arbete görs nu över förvaltningsgränserna för att möta kommande behov.

Ändrad ansvarsfördelning mellan landsting, primärvård och kommun gällande utskrivningsklara patienter inom slutenvården ställer fortsatt stora krav på kommunens hälso- och sjukvårdsorganisation. Som tidigare konstaterats så kommer andelen medborgare över 80 år ökar snabbt i Håbo kommun, det är också den målgrupp som har störst stöd- och servicebehov.

Inom verksamheterna för personer med funktionsnedsättning har det under en tid pågått ett tydligt paradigmskifte där verksamheten förväntas röra sig mot ett mer pedagogiskt paradigm med rättighetslagstiftningen som utgångspunkt. Samtliga verksamheter inom LSS har en volymökning.

Rekryteringsbehoven är fortsatt stort då verksamheten växer och förvaltningen har stora pensionsavgångar framöver. Förvaltningen behöver därför öka takten i sitt arbete med att bli en mer attraktiv arbetsgivare. Hög kvalitet i verksamheten och stor flexibilitet i anställningsformer och uppdrag, är en möjlig väg till en ökad attraktionskraft, framförallt i arbetsgrupper med mer kvalificerade professioner men också hos unga och nya medarbetargrupper.

Ökad individualisering

Förvaltningens verksamheter är komplexa och spänner över en stor mängd olika inriktningar. Det ställs stora krav på kompetens hos medarbetare och ledning för att kunna erbjuda en personcentrerad och individualiserad stöd- service- och omsorgsverksamhet.

Digitalisering

Den demografiska utvecklingen och medborgarens delaktighet i kontakten med vård- och omsorgsförvaltningen är viktig att följa och ställer andra krav på tekniska och digitala lösningar. Volymökningar inom målgrupperna, lokalförsörjningsbrist och effektivisering föranleder även andra arbetssätt för det vi idag hanterar analogt. För delar av nämndens förvaltning har behovet av teknisk utveckling/digitalisering påverkat verksamheten i hög grad under år 2019, både inom linjearbetet och i olika projekt. Ett viktigt arbete som behöver fortskrida under året för att möta behoven inför kommande års ansträngda budgetläge.

Den tekniska utvecklingen inom nämndens verksamhetsområde går fort. Olika system och hjälpmedel kommer i allt snabbare takt. Förvaltningen behöver avsätta resurser för att öka sitt kunnande och sin beredskap att ta del av och påverka denna utveckling så att tekniken blir ett reellt stöd för den enskilde individen och medarbetarna i verksamheten.

12 Kultur- och fritidsnämnden

12.1 Sammanfattning

Effektiviseringskrav om 1,2 miljoner kronor har bidragit till minskad bemanning med två avdelningschefer från och med juni 2019.

Under sommaren startades en ny återkommande aktivitet upp: Sommar i centrum.

Två anläggningar har blivit färdiga, Lundby ridhus och konstgräsplan vid Futurum.

En granskning har genomförts av föreningsbidraget på uppdrag av kommunrevisorerna. Bidragshanteringen ses över och förbättras under hösten och hela 2020.

Framtagning av rutiner, reglemente, uppföljning och riktlinjer har arbetats fram som en del i skapandet av en ny förvaltningsorganisation. En översyn av fritidsgårdarna görs för att säkerställa ekonomi och kompetens.

Nämndens utvecklingsmål bedöms uppnås under året.

Kultur- och fritidsnämnden hade ett budgetunderskott vid årets början med 1,2 miljoner kronor. Budgeten beslutades med tillägget att om kapitalkostnader blir lägre ska motsvarande överskott lämnas och kunde därför inte omdisponeras till övriga driftkostnader. Kapitalkostnaderna blir för 2019 2,4 miljoner kronor lägre än budget och besluten innebär att Kultur- och fritidsnämnden ska lämna ett överskott med 2,4 miljoner kronor för 2019.

Kultur och fritidsnämnden redovisar en prognos för årets slut med överskott på 1,1 miljoner kronor. Orsaken till att överskottet inte är 2,4 miljoner kronor beror på avslut av tjänster vid omorganisation, uppstart av fritidsbank samt högre personal och reparationskostnader.

12.2 Årets händelser

Under fyra veckor i juli och augusti genomförde förvaltningen Sommar i Centrum i samarbete med föreningar utanför kommunhuset i Bålsta. Målet var att erbjuda en organiserad lekmiljö för barn i åldern 3-10 år. Gensvaret från medborgare/deltagare var positivt och aktiviteten planeras bli återkommande.

Under de första åtta månaderna har två anläggningar blivit färdiga: Lundby Ridhus och konstgräset vid Futurum skola.

Investeringsbehoven har inte uppfyllts enligt plan under året då man inte tagit höjd för drift av gräsplaner varför planerna inte skottats enligt förväntningar under vintern. Lundby ridhus har ännu inget avtal vilket också försenat verksamhetsstart.

Finskt förvaltningsområde genomförde under våren en smartphonekurs för finstalande äldre medborgare i kommunen. Kursen uppskattades högt av deltagarna och har uppmärksammats i riksmidia bland annat SVT.

12.3 Uppföljning kvalitet och mål

12.3.1 Perspektiv: Målgrupp

Utvecklingsmål:

12.3.1.1 Öka den digitala närvaron bland kommunens olika målgrupper.

◆ Delvis uppfyllt

Analys

Biblioteket medverkar i en regional satsning vid namn "Digitalt först" som har resulterat i att biblioteket ökat den digitala närvaron bland medborgarna. Föreningsbidragets handläggning och ansökningsystem utvecklas genom digitala tjänster men har fortfarande delar kvar för att skapa en bättre användning för såväl förvaltning och målgrupperna. En ökad samverkan med Kontaktcenter har etablerats under året vilket ökat den digitala närvaron. Hemsidan ses över men där återstår mycket att göra vad gäller tillgänglig information digitalt.

Inget måltal är satt för nyckelindikator varför måluppfyllelse förs i dialogform mellan kultur- och fritidsförvaltningen och nämnden.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Måluppfyllnad
Andel medborgare som upplever att de finner information om kulturevenemang digitalt och kan föra dialog med arrangör/kommunen.				

12.4 Volym- och resursmätt

12.4.1 Volymmått

Mått	Utfall 2018	Utfall aug 2018	Utfall aug 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Antal besök på biblioteket	134 608	104 234	77 362	140 000	130 000

Antal besök på biblioteket

Utfallet i augusti 2019 är avsevärt lägre än samma period 2018. Prognosen för helår antas därför bli lägre än budgeterat.

12.5 Driftredovisning

	Bokslut 2018	Budget 2019	Utfall jan- aug	Prognos helår	Avvikelse från budget
Kultur- och fritidsnämnd	0	-200	-127	-260	-60
Vänortsverksamhet	0	0	-1	0	0
Nämndadministration	0	-300	-190	-307	-7
Allmän fritidsverksamhet	-1 104	-1 555	-916	-2 154	-599
Föreningsbidrag	-2 895	-4 168	-3 383	-3 700	468
Stöd till studieorgan.	-360	-360	0	-360	0
Allmän kulturverksamhet	-3 292	-3 240	-2 182	-3 225	15
Bibliotek	-7 783	-7 538	-4 762	-7 992	-454
Utomhusanläggningar	-4 962	-8 031	-3 833	-6 118	1 913
Ishall	-4 963	-4 589	-3 036	-4 672	-83
Simhall	-4 410	-4 721	-3 384	-5 022	-301
Föreningslokaler	-10 223	-9 760	-6 547	-9 854	-94
Fritidsgårdar	-3 765	-3 875	-2 374	-3 636	239
Kultur- och fritid adm	-2 156	-3 436	-3 098	-3 396	40
Övrig kommungemensam admi	-55	0	-2	0	0
Summa	-45 968	-51 773	-33 835	-50 696	1 077

Kultur- och fritidsnämnden hade ett budgetunderskott vid årets början med 1,2 miljoner kronor. Eftersom budgeten beslutades med tillägget att om kapitalkostnader blir lägre ska motsvarande överskott lämnas och kunde därför inte omdisponeras till övriga driftkostnader. Enligt KF beslut 2019-05-06 §80 tilldelas kultur- och fritidsnämnden 1,2 miljoner kronor att disponera under 2019. Kapitalkostnaderna blir för 2019 2,4 miljoner kronor lägre än budget och besluten innebär att Kultur- och fritidsnämnden ska lämna ett överskott med 2,4 miljoner kronor för 2019.

Kultur och fritidsnämnden redovisar en prognos för årets slut med överskott på 1,1 miljoner kronor. Orsaken till att överskottet inte är 2,4 miljoner kronor beror på kostnader för avslut av tjänster vid omorganisation, uppstart av fritidsbank samt högre personalkostnader som redovisas nedan. Vissa verksamheter kommenteras nedan trots att avvikelse mot budget är minimal.

Allmän fritidsverksamhet underskott 599 000 kronor

Underskottet inom verksamheten beror på högre personalkostnader än budgeterat för avslut av avdelningschef samt kostnader vid uppstart av fritidsbank.

Föreningsbidrag (fritidsföreningar) överskott 468 000 kronor

Förvaltningen bedömer att ansökningar och uppdrag för fritidsföreningar inte kommer att motsvara budgeterad summa. Vissa kostnader finns även för digitalisering av ansökan och utbetalning av bidrag.

Allmän kulturverksamhet överskott 15 000 kronor

Även för kulturella föreningar bedöms att budgeterat bidrag inte kommer att förbrukas under året. Inom verksamheten finns del av kostnad för avslut av avdelningschef. Inom denna verksamhet redovisas offentliga arrangemang som Håbo festdag vilken beräknas hålla budget.

Bibliotek underskott 454 000 kronor

Verksamhetens underskott består av högre personalkostnader än budgeterat för avslut av avdelningschef.

Utomhusanläggningar (anläggningservice) överskott 1.9 miljoner kronor

Överskottet förväntas vara 2,4 miljoner kronor enligt budgeterat på grund av lägre kapital-kostnader. Verksamheten har högre personalkostnader än budgeterat för personal som startar upp fritidsbank samt sommarvikarie. Det finns även högre kostnader än budgeterat för fritidsbad, underhåll och reparationer. Då flertalet maskiner är äldre ökar reparationskostnaderna årligen.

Simhall underskott 301 000 kronor

Verksamheten har genomfört sommarsimskola som bidrog till högre personalkostnader än budgeterat.

Föreningslokaler underskott 94 000 kronor

Ej budgeterad uppdatering av utrustning i idrottshallar har behövt göras under året. Största kostnaden avser ny innebandyrink.

Fritidsgård överskott 239 000 kronor

Översynen av verksamheten innebär lägre kostnader under 2019. Lägre kostnader beror på minskade öppettider, lägre antal timvikarier samt ej tillsatt tjänst. Målsättningen är en kvalitetshöjning av verksamheten på båda fritidsgårdarna under 2020.

Kultur- och fritids administration överskott 40 000 kronor

Inom verksamheten finns kostnader för årets nyhet: sommar i centrum. Utfallet blev totalt 129 000 kronor för genomförandet. Aktiviteten finansierades till viss del av statsbidrag för avgiftsfria sommarlovsaktiviteter.

12.5.1 Är ekonomin i balans?

Budget för kultur och fritidsnämnden är inte i balans under 2019.

I samband med inrättandet av ny nämnd och förvaltning har en organisationsöversyn genomförts för att utreda effektiviseringar kopplat till organisationens driftbehov och grunduppdrag. En omorganisation under året leder till att budget ska vara i balans 2020. Avvecklingen av avdelningschefer ger en högre kostnad än budgeterat under 2019.

Den största utmaningen under 2019 är att ny fotbollsanläggning tagits i drift utan att hänsyn tagits till utökade driftskostnader i tilldelad budgetram. Konsekvensen blir att servicenivån inte kan garanteras till föreningarnas förväntningar.

Avsaknad av medel i budgetram gäller även för uppstart av fritidsbank.

För 2019 bedöms ovan brister i budget kompenseras av lägre behov än budgeterat för föreningsbidrag.

Hur stor är risken och vilken beredskap finns om ekonomin skulle försämrats?

Stor risk: Det finns idag inga reserver i budgeten för oförutsedda händelser så som vakthållning vid biblioteket, badolycka vid våra stränder eller simhall, händelser på fritidsgårdarna, sjukdom i personalen med skral bemanning osv.

En stor risk sett till förvaltningens uppdrag och budget är att servicenivån är låg sett till medborgarnas förväntningar om öppettider, underhåll av anläggningar, kontakt och stöd mm. Samtidigt belastas förvaltningen av utökade arbetsuppgifter i samband med att två avdelningschefer slutat. Förvaltningen arbetar med att komma i balans under hösten.

12.6 Investeringsredovisning

(P) före projektnamnet betyder att budgeten är preliminär och att igångsättningsbeslut inte är fattat.

		Bokslut 2018	Budget 2019	Utfall jan- aug	Prognos helår	Avvikelse mot budget
31	Kulturverksamhet					
3020	Konst 2018 2019 (KFN)	-48				
3305	Fridegårdsscenen	-530				
32	Bibliotek					
1386	Nytt bibliotek, (KuL)	-159	-493	-152	-493	
3004	Bibliotekswebb	-226	-64	-54	-54	10
3152	Skyltprogram BCJF	-53				
3307	Inventarier bibliotek	-132	-149	-48	-100	49
34	Idrotts- o fritidsanlägg.					
1385	Ny Simhall (Fastighet)	-63				
1396	Upprustn Gröna Dal IP		-3 000	-48	-75	2 925
3306	Handikaptoa Vibyspår		-30			30
36	Kultur- och livsmiljöadm					
6801	Invent möbler administrat		-100			100
Summa		-1 211	-3 836	-302	-722	3 114

Nytt Bibliotek.

Enligt beslut i kultur- och fritidsnämnden har omprioritering gjorts av budget för konst till att finansiera utredning i förberedelsefasen. Budget till förberedelsefas finns även hos tekniska nämnden. En utredning föreslås beställas av kultur- och fritidsnämnden och medlen förväntas förbrukas under 2019.

Upprustning Gröna Dalen IP överskott 2,9 miljoner.

Investeringen kommer inte kunna genomföras förrän 2020. Den första offerten/beräkningen behöver granskas och kvalitetssäkras innan en korrekt upphandling kan genomföras. Budget för investeringen kommer begäras överflyttad till 2020.

Handikaptoa Vibyspåret överskott 30 000 kronor.

Investeringen kommer ej genomföras förrän 2020 då flera faktorer inte är klarlagda. Bland annat behöver förslaget innebära ett hållbart miljömässigt bygge och klargöra vem som ska ansvara för drift i framtiden. Kostnaden för investeringen är ännu ej klart men beräknas bli minst 100 000 kronor.

Inventarier administration överskott 100 000 kronor. Behovet av investeringar finns inte under 2019.

12.7 Viktiga förändringar och trender

Ökningen av antalet äldre personer ställer krav inom alla delar av verksamheten. Det handlar såväl om fysisk tillgänglighet som till exempel digital tillgänglighet. Ökningen av fysiskt aktiva äldre ökar och det ställer krav på både förvaltningens anläggningar och de föreningar som ska ta emot dem.

En ökning av personer med olika etnisk bakgrund ställer nya krav på framför allt biblioteksverksamheten men även inom andra delar av avdelningen. Litteratur och annan media på fler språk, stöd att bli "digital", olika former av samhällsinformation mm. Även fritidsgårdar och simhall är viktiga i arbetet med att ge nyanlända en bra introduktion i samhället och där det ställer nya krav på verksamheten när gruppen ökat.

I takt med att de sverigefinnar som flyttade till Sverige under 1960- och 70-talet åldras kommer de möjligen att ha behov av mer kommunal service på finska. Ärendehantering på finska kan därför komma att öka.

Förvaltningens anläggningsbestånd är inte dimensionerat för den befolkningsmängd kommunen nu har. Fler invånare innebär stora investeringar kommande år. Ny simhall, ny fotbollsplan, nytt bibliotek och allaktivitetshus är några av de anläggningar som kommer att behövas för att tillgodose servicen till kommuninvånarna.

Den ökade individualiseringen ställer nya krav på förvaltningens verksamheter. Satsningar på kultur- och biblioteksverksamhet bidrar till livskvalitet och individuell utveckling hos kommunens invånare eftersom kulturyrningar är centrala komponenter i livet. Samtidigt ökar klyftorna mellan digitalt "innanförskap" och "utanförskap" där biblioteket har en viktig uppgift när det gäller att motverka detta. Bibliotekets uppgift är att stödja medborgarna i att navigera i ett samhälle där fler fysiska samhällsfunktioner ersätts med digitala tjänster. Biblioteket är en av få platser där medborgare idag söker hjälp trots att det inte är ett grunduppdrag.

Digitalisering av föreningsbidragen utvecklas med målet att skapa enklare vägar för föreningar och personer som söker bidrag samtidigt som tekniken ska bidra till bättre uppföljning och handläggning.

13 Tekniska nämnden

13.1 Sammanfattning

Verksamhet

Det pågår ett stort utvecklings- och kvalitetshöjande arbete inom förvaltningen. Detta omfattar bland annat processkartläggning.

Fastighet

Barn- och utbildningsförvaltningen har beslutat att avsluta projekten Víby skola och Västerängsskolans kök för att först utreda omfattningen. I övrigt pågår ett antal större och mindre fastighetsinvesteringsprojekt.

Gata och park.

Nya hissar har installerats vid Bålsta station. Vid Ekillabadet har trappan ner till badet renoverats. Många andra investeringsprojekt har också genomförts.

Två stora driftentreprenader har upphandlats, sandupptagning och gräsklippning.

Lokalvård

En ny lokalvårdschef har rekryterats efter pensionsavgång.

Under året har mätning påbörjats avseende kvalitet på städningen. Nya maskiner har inneburit ergonomiska förbättringar samt ett bättre städresultat.

VA

Organisationen har setts över för att bättre motsvara de krav som verksamheten ställer.

Planerat underhåll och andra investeringsprojekt både avseende investering och exploatering genomförs.

Avfall

Håbo, Knivsta, Sigtuna och Upplands-Bro kommun har genomfört en upphandling avseende insamling av hushållsavfall som ska gälla från oktober 2020.

Reglerna för Bytesboden har setts över och tydliggjorts.

Måluppfyllelse

Måluppfyllelsen är god. Vissa utvecklingsmål kommer dock att kräva ett flerårigt arbete.

Ekonomi

Skattefinansierade verksamheter redovisar överskott på 826 000 kronor. Taxefinansierade verksamheter redovisar underskott på -1,2 miljoner kronor.

13.2 Årets händelser

Övergripande

Processkartläggning pågår inom flera av förvaltningens verksamheter. Detta innebär att arbetsätt och ansvar tydliggörs.

Fastighetsverksamheten

En ramavtalsupphandling avseende byggtjänster har varit problematisk vilket har inneburit att ett nytt avtal ännu inte kommit på plats. Detta innebär i sin tur att ett flertal planerade renoverings- och ombyggnadsåtgärder får skjutas framåt.

Den ökade rörligheten avseende arbetskraft från andra länder främst inom byggsektorn fortsätter att ställa stora krav i våra projekt på kontroll av id-handlingar och andra handlingar som krävs för att få arbeta i Sverige.

Kyld tilluft har installerats på Solängens äldreboende.

Nya klassrum på Fridegård har medfört att antalet utbildningsplatser kan öka.

Ny konstgräsplan med belysning har anlagts vid Futurum.

Medborgarhuset och gamla stationen har målats om.

Eluppvärmningen på Ellensborgs förskola har bytts ut till fjärrvärme.

Korridorer i Gransätersskolan har målats om och belysningen har bytts ut.

Förbättringsarbeten (gradänger m.m.) har utförts på Gröna dalensskolan.

Gatu- och parkverksamheten

Trafiksäkerhetshöjande åtgärder så som avsmalnad väg, nya övergångsställen och nya gångbanor har utförts vid Gransätersskolan.

Nya hissar har installerats på Bålsta station. Hisschakten har rustats upp.

En ny trappa har anlagts vid Ekillabadet. Ett nytt dike vid parkeringen har anlagts för avledning regnvatten.

Borttagande och justeringar av bilspärrar på gång- och cykelvägar har genomförts enligt beslutat åtgärdsförslag.

Flera åtgärder har utförts på gatubelysningen - Ombyggnad av gatubelysningsanläggning längs Ullevivägen, flytt av belysningscentraler från Eons anläggningar och utbyte till LED-belysning.

Avdelningen har via trafikskadefonden fått tillbaka ett stort belopp som ersättning för skador som genom annans ovarsamhet uppkommit på gatubelysningsanläggningen under senaste tre åren.

Träd och buskar har planterats på Väppebykullarna. Nya parksoffor och solstolar har satts upp. Ängen mellan Väppeby och Gröna Dalen har besåtts med ängsfrö och solrosor.

Ett antal områden skogsområden har gallrats att öka tryggheten och tillgängligheten. Som exempel kan nämnas Klosterbacken och Brobybackar där marken också har upplåtits för bete för att hållas öppen. I Hagviken har en stor aldunge gallrats försiktigt för bättre tillgänglighet och för att minska risken för vildsvinslegor. En promenadstig från Frösundaviks strandpark längs Granbackens bergssluttning har öppnats upp och försetts med en sittplats vid Mälaren.

Träden i Skörby allé har i samråd med länsstyrelsen beskurits både för att bevara gamla träd med högt naturvärde och öka tryggheten för passerande.

I Vilundarondellen har perenner och buskar ersatt de tidigare årligen planterade

sommarblommorna.

Nya parkmöbler har satts upp i kommunhusparken.

Utbyggnad av gator och övrig infrastruktur har påbörjats i flera nya verksamhets- och bostadsområden så som Logistik Bålsta, Tvåhus- respektive Lillsjön-området.

VA-verksamheten

En förstudie som omfattar en vägvalsutredning avseende vatten och avlopp i Skokloster har slutförts under våren 2019. Tekniska nämnden beslutade i september att överföringsledningar till/från Käppala reningsverk och Görvälnverket är det alternativ som ska utredas och projekteras vidare.

Åtgärder pågår avseende föreläggande från miljöavdelningen om onormalt höga flöden till reningsverket i Bålsta, vilket kan medföra bräddning i verket innan rening har skett.

Utbyggnad av VA-ledningar och övrig infrastruktur har påbörjats i flera nya verksamhets- och bostadsområden så som Logistik Bålsta, Tvåhus- respektive Lillsjön-området. Även arbete med om- och nyanläggning av delar av det VA-nätet i Bålsta tätort har inletts med anledning av kommande exploatering.

En organisationsförändring har genomförts inom VA-avdelningen där den nya organisationen är indelad i tre områden - projekt och utveckling, verksamhetsstöd och drift.

Avfallsverksamheten

Håbo, Knivsta, Sigtuna och Upplands-Bro kommun genomför en gemensam upphandling avseende insamling av hushållsavfall. Upphandlingen innebär införande av nytt insamlingssystem för fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper, med fyrfackskärl för villor och fritidshus. Nya entreprenaden ska gälla från 16 oktober 2020.

Ett samverkansavtal har tecknats mellan Håbo, Knivsta, Sigtuna och Upplands-Bro kommuner avseende insamlingsentreprenaden och tillhörande entreprenader såsom behandling, omlastning och transport.

ÅVC Västerskog genomförde en återbruksvecka i samband med kommunens miljövecka. Temat för återbruksveckan var trädgård och utemiljö, vilket var mycket uppskattat bland besökarna.

Reglerna för bytesboden har setts över och tydliggjorts, vilket har förbättrat arbetsmiljön för personalen och gjort det tydligare för besökarna.

Under miljöveckan genomfördes ett samarbete med ICA kvantum. Kunderna på ICA erbjuds att lägga frukt och grönt i matavfallspåsar istället för plastpåsar. Samarbetet fortsätter tills vidare.

13.3 Uppföljning kvalitet och mål

13.3.1 Perspektiv: Målgrupp

Kritisk kvalitetsfaktor:

13.3.1.1 Gator, vägar och gång- och cykelvägar ska vara i farbart skick

■ God kvalitetsnivå

Analys

Undersökningen Kritik på teknik genomförs vart tredje år av SKL. En undersökning har genomförts under 2019.

Upplevd kvalitet av standarden på kommunens gator och vägar

Fyra av tio kommuninvånare är nöjda eller mycket nöjda med standarden, vilket innebär en högre andel jämfört med många andra kommuner. Den upplevda nöjdheten har minskat något sedan undersökningen 2016. Detta kan bero på att gång- och cykelvägar har prioriterats under de senaste åren liksom att många grävarbeten utförts under perioden.

Upplevd kvalitet på kommunens gång- och cykelvägar

Något fler kommuninvånare är nöjda eller mycket nöjda med standarden på gång- och cykelvägarna i jämförelse med standarden på gator och vägar. Kommunens resultat ligger i nivå med övriga kommuner som deltagit i undersökningen.

Upplevd kvalitet på snöröjning och halkbekämpning

En majoritet av kommuninvånarna är nöjda eller mycket nöjda med hur snöröjning och halkbekämpning sköts i kommunen. En högre andel av invånarna ställer sig positiva till snöröjning och halkbekämpning än i övriga deltagande kommuner. Kommunen ligger i en jämförelse med samtliga deltagande kommuner på placering 14 av totalt 102.

Kvalitetsmätt	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Nöjd Medborgar-Index - Gator och vägar	54	57	57	
Nöjd Medborgar-Index - Gång- och cykelvägar	53	55	55	
Upplevd kvalitet av standarden på kommunens gator och vägar.	53%	-	-	41%
Upplevd kvalitet på kommunens gång- och cykelvägar.	43%	-	-	49%
Upplevd kvalitet på snöröjning och halkbekämpning	61%	-	-	64%

Nöjd medborgar-index kommer att mätas vid slutet av året

Kritisk kvalitetsfaktor:

13.3.1.2 En trygg och säker trafikmiljö, god framkomlighet

Ingen bedömning har genomförts

Analys

Uppföljning av kvalitetsmätt sker en gång per år i samband med årsbokslutet för 2019.

Kvalitetsmätt	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Olycksstatistik från Transportstyrelsen	-	-	-	

Kritisk kvalitetsfaktor:

13.3.1.3 Attraktiva, trygga samt socialt och ekologiskt hållbara utemiljöer

■ God kvalitetsnivå

Analys

Undersökningen Kritik på teknik genomförs vart tredje år av SKL. En undersökning har genomförts under 2019.

Upplevd kvalitet av parkskötsel

En majoritet av kommuninvånarna är nöjda med skötseln av kommunens parker, endast en av tio är negativt inställd. Resultatet ligger i nivå med övriga deltagande kommuner. Håbo kommun placerar sig på plats 28 av totalt 102 kommuner över flest positivt inställda kommuninvånare.

Upplevd kvalitet på renhållning/"utestäd"

En klar majoritet av kommuninvånarna tycker att det är rent och snyggt på torg och trottoarer. Resultatet ligger i nivå med jämförelsevärdet i Sverige. Nivån har inte förändrats nämnvärt sedan den första undersökningen. De som är missnöjda med skötseln av kommunens parker anser främst att det är skräpigt.

Upplevd kvalitet av skötsel och utrustning på kommunens lekplatser

Kommuninvånarna är inte helt nöjda med kommunens lekpark och lekplatser vad gäller skötsel och lekredskap för barnen. Dock har många, närmare 50 %, angett svaret "Vet inte". Resultatet har varit ungefär lika vid alla undersökningstillfällen.

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Upplevd kvalitet av parkskötsel	50%	-	-	64%
Upplevd kvalitet på renhållning/"utestäd"	70%	-	-	72%
Upplevd kvalitet av skötsel och utrustning på kommunens lekplatser	49%	-	-	44%

Kritisk kvalitetsfaktor:

13.3.1.4 Ändamålsenliga och sunda lokaler

Ingen bedömning har genomförts

Analys

Under 2016 och 2018 har en hyresgästenkät genomförts parallellt med andra kommuner. Efter två genomförda enkäter konstateras att utfallet blir missvisande då det finns det interna rutiner och arbetssätt som påverkar svaren i alltför stor utsträckning i förhållande till andra kommuner. En egen hyresgästenkät kommer att tas fram och tillämpas framöver.

Kvalitetsmättet avseende städskvalitet behöver justeras för att på ett bra sätt fånga upp kvaliteten i mätningarna. Detta kommer att göras fram till nästa uppföljningstillfälle vid årsslut.

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Nöjd kundindex - fastighet				-
Mätning av städskvalitet				

Kritisk kvalitetsfaktor:

13.3.1.5 Väl fungerande avfallshantering

■ God kvalitetsnivå

Analys

Uppföljning av alla kvalitetsmått förutom avvikelser i sophämtningen sker i samband med årsbokslutet för 2019. Siffrorna gällande avvikelser i sophämtningen är något lägre än verkliga värden då det förekommer en del fel i databasen. Åtgärdande pågår.

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Nöjd Medborgar-Index - Renhållning och sophämtning	61	63	62	
Insamlat farligt avfall (inkl. elavfall och batterier), kg/person	38	34		
Insamlat grovavfall, kg/person	283	292		
Insamlat mat- och restavfall, kg/person	211	198		
Avvikelser i sophämtningen				

Kritisk kvalitetsfaktor:

13.3.1.6 Väl fungerande vatten- och avloppstjänster

■ God kvalitetsnivå

Analys

Antal stopp på avloppsledningsnätet

Under perioden 1 januari 2019 - 31 juli 2019 har det varit 7 avloppsstopp i Bålsta varav 2 med källaröversvämning som följd. Under samma period har det varit 2 avloppsstopp i Skokloster men ingen källaröversvämning.

Andel otjänliga vattenprover hos abonnenter

Samtliga vattenprover har visat på tjänligt vatten i både Skokloster och Bålsta. Detta är en nedåtgående trend som beror på att man nu arbetar efter en framtagen underhållsplan.

Upplevd kvalitet på kranvattnet

Måttet "Upplevd kvalitet på kranvattnet" kommer från undersökningen Kritik på teknik genomförs vart tredje år av SKL. En undersökning har genomförts under 2019.

Sju av tio kommuninvånare har en positiv inställning till kvaliteten på kranvattnet, vilket är en lägre andel än vid mätningen 2013. De som är negativt inställda till vattnet uppger dålig smak som främsta orsak. Kommunen ligger i jämförelse med samtliga deltagande kommuner på placering 19 av totalt 102.

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Nöjd Medborgar-Index - Vatten och avlopp	72	75	75	
Antal stopp på avloppsledningsnätet			40	7
Andel otjänliga vattenprover hos abonnenter			0%	0%
Upplevd kvalitet på kranvattnet		-	-	72 %

13.3.2 Perspektiv: Verksamhet

Kritisk kvalitetsfaktor:

13.3.2.1 Energieffektiva lokaler

■ Låg kvalitetsnivå

Analys

Förbrukningen av vatten mäts i dag bara för fakturering på totalen. Udermätare kommer att sättas upp i produktionsköken där vattenförbrukningen bedöms som stor och det finns möjlighet att tillsammans med verksamheten se över åtgärder för att minska förbrukningen. Installationer kommer att påbörjas under 2020.

Kommunen har idag inga anläggningar som producerar enbart solel. Projektering pågår på tio olika objekt.

Kvalitetsmått	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019
Förbrukning av vatten				0
Andel solel				0%

Utvecklingsmål:

13.3.2.2 Förbättra underhållsplaner

◆ Delvis uppfyllt

Analys

Inventering av befintliga underhållsplaner har genomförts liksom en analys av de planer som saknas.

Antalet underhållsplaner skiljer sig mycket åt mellan de olika verksamheterna. Inom fastighetsverksamheten finns underhållsplaner för varje byggnad vilket summerar till knappt hundra planer. Inom gatu- och parkverksamheten finns drygt tjugo planer, inom VA-verksamheten finns sex planer och inom avfallsverksamheten finns en plan som avser återvinningscentralen.

I nuläget saknas vissa underhållsplaner. Att andelen planer som har god kvalitet är låg beror på att merparten av planerna på fastighetssidan i nuläget inte håller en tillräcklig kvalitet utan måste utvecklas till exempel med avseende på komponentavskrivning.

Nästa steg i att förbättra underhållsplanerna inom förvaltningen är att planera för åtgärder för att tillskapa planer som inte finns samt för att förbättra planer med låg kvalitet.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Måluppfyllnad
Andel drift- och underhållsplaner		100%	87,83%	87,83%
Underhållsplaner med god kvalitet		100 %	19,8 %	19,8 %

Utvecklingsmål:

13.3.2.3 Nytt insamlingssystem för avfallshantering

● Helt uppfyllt

Analys

Planerade aktiviteter har genomförts enligt tidplanen. Ett samverkansavtal har upprättats mellan Håbo, Sigtuna, Knivsta och Upplands-Bro kommuner avseende gemensam

upphandling av insamling av hushållsavfall.

Utvecklingsmål:

13.3.2.4 Säkra reservvatten

■ Inte uppfyllt

Analys

Vid genomförande av det beslutade alternativet för att VA-försörja Skokloster i framtiden så möjliggörs, med överföringsledningar till/från Käppala reningsverk och Görvålverket, reservvattenförsörjning och framtida redundans (möjlighet att försörja med dricksvatten från två håll) för hela VA-verksamhetsområdet om Håbo framöver kompletterar med en dricksvattenledning mellan Bålsta och Skokloster.

13.3.3 Perspektiv: Medarbetare

13.3.4 Perspektiv: Ekonomi

Utvecklingsmål:

13.3.4.1 Genomföra investeringar enligt plan

■ Inte uppfyllt

Analys

Det finns flera anledningar till att investeringar i nuläget inte genomförs enligt plan. En stor anledning är att budgeten i många av de pågående större fastighetsinvesteringsprojekten har fördelats endast på ett år. Större fastighetsinvesteringsprojekt löper normalt över 3-6 år. Om hela budgeten fördelas till år 1, så blir det direkt en eftersläpning eftersom de stora utgifterna normalt inte uppstår förrän under senare delen av ett projekt.

För vissa projekt som främst rör gator och VA finns också ett stort beroende av exploateringsprojekten. Om dessa av någon anledning skjuts framåt i tiden eller försenas så kan inte heller berörda investeringsprojekt som omfattar gator och VA byggas genomföras enligt vad tekniska förvaltningen har planerat och budgeterat för.

Utöver ovanstående anledningar finns även andra anledningar. Det kan till exempel handla om överklagade upphandlingar, politiska beslut som inte tas enligt plan eller bristande styrning och ledning i tjänstemannaorganisationen.

Genom att sätta fokus på området genom detta utvecklingsmål ska målet stegvis gå mot högre uppfyllelse.

Nyckelindikator	Utfall 2018	Måltal	Utfall	Måluppfyllnad
Utfall investeringsprojekt				

13.4 Volym- och resursmätt

13.4.1 Volymmätt

Mått	Utfall 2018	Utfall aug 2018	Utfall aug 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Area inhyrda verksamhetslokaler, kvm BRA	15 410	15 211	16 772	15 400	17 500
Area kommunägda verksamhetslokaler, kvm BRA	99 495	99 495	105 271	96 000	105 000
Antal VA-abonnenter, stycken	6 100	6 029	6 150	6 300	6 300
Renad mängd avloppsvatten, tusen m ³	2 130	1 800	1 980	3 000	3 000
Producerad mängd dricksvatten, tusen m ³	1 860	1 190	1 000	1 700	1 600
Antal besök vid återvinningscentralen	92 583	74 500	64 876	98 000	95 000
Hushållsavfall, kg/inv	199	126	133	201	199
Grovavfall, kg/inv	238	158	164	295	247
Förpackningar, kg/inv	74	46	42	75	64

Area inhyrda verksamhetslokaler, kvm BRA

Redovisningen av lokalytor bygger på ritningsunderlag. Samtliga ritningsunderlag har under 2018/2019 uppdaterats och ytorna har justerats. Detta har medfört att den totala lokalytan har ökat.

Mängden inhyrd yta har ökat på grund av två nya LSS-boenden som tagits i bruk samt en ny lokal för daglig verksamhet.

Area kommunägda verksamhetslokaler, kvm BRA

En ommätning under 2019 av ytorna har medfört en ökning av den totala lokalytan.

Renad mängd avloppsvatten, tusen m³

Det pågår ett arbete för att minska mängden ovidkommande vatten som kommer till reningsverket.

Grovavfall, kg/inv

Mängden grovavfall har ökat jämfört med samma period föregående år. Det är främst trä, sten, grus, betong, tryckimpregnerat och gips som har ökat, medan deponi och brännbart har minskat. Även metall, som ger intäkter, har minskat.

Förpackningar, kg/inv

Mängden förpackningar har minskat, vilket är samma trend som i övriga landet.

13.4.2 Resursmätt

Mått	Utfall 2018	Utfall aug 2018	Utfall aug 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Avhjälpande underhåll, fastigheter - fakturerad kostnad kr/kvm	71	44	51	70	55
Planerat underhåll, fastigheter - fakturerad kostnad kr/kvm	93	37	33	75	50
Gatubelysning, kr/inv	351	206	123	308	308

Mått	Utfall 2018	Utfall aug 2018	Utfall aug 2019	Budget 2019	Prognos 2019
Vinterväghållning, kr/inv	265	224	296	290	409
Beläggingsunderhåll, kr/inv	518	206	334	567	567

Avhjälpande underhåll, fastigheter - fakturerad kostnad kr/kvm

Då kommunen i nuläget saknar ramupphandlade entreprenörer för byggtjänster har en stor del av planerade underhållsgärder inte kunnat genomföras enligt plan. Omprioriteringar har gjorts, men eftersläpningen under våren medför att flera åtgärder måste skjutas framåt.

Planerat underhåll, fastigheter - fakturerad kostnad kr/kvm

Samma som ovan gäller även för det planerade underhållet.

Gatubelysning, kr/inv

Inga avvikelser från budget avseende gatubelysningen.

Vinterväghållning, kr/inv

Budget för vinterväghållning överskrids redan efter perioden januari-april inklusive kostnad för sandupptagning under perioden april - maj. Det har varit en besvärlig säsong under januari - mars med mycket växlande temperaturer, många utryckningar och mycket halkbekämpning.

Beläggingsunderhåll, kr/inv

Planerat underhåll av gatubeläggningar följer planen.

13.5 Driftredovisning

Skattefinansierad verksamhet	Bokslut 2018	Budget 2019	Utfall jan-aug	Prognos helår	Avvikelse från budget
Tekniska Nämnden	0	-200	-151	-206	-6
Nämndadministration	0	-677	-233	-352	325
Gator, vägar, parkering	-33 501	-31 808	-22 216	-33 894	-2 086
Parker	-5 669	-6 001	-2 542	-3 744	2 257
Fastighet	3 754	1 280	104	1 554	274
Lokalvård	-14 646	-15 597	-10 683	-15 747	-150
Teknisk vht övergripande	-473	-290	-134	-237	53
Övrig kommungemensam admi	-1 633	-2 402	-1 509	-2 243	159
Summa	-52 168	-55 695	-37 364	-54 869	826

Taxefinansierad verksamhet	Bokslut 2018	Budget 2019	Utfall jan-aug	Prognos helår	Avvikelse från budget
VA-verksamhet	0	0	-633	-1 042	-1 042
Avfallshantering	1 150	0	-1 256	-117	-117
Summa	1 150	0	-1 889	-1 159	-1 159

Tekniska nämnden redovisar ett prognosticerat överskott för de skattefinansierade verksamheterna på +826 000 kronor och för de taxefinansierade verksamheterna ett underskott på -1,2 miljoner kronor. Verksamheterna Tekniska nämnden, Gator vägar parkering, Lokalvård, VA-verksamhet och Avfallshantering prognosticerar ett underskott. Övriga verksamheter prognosticerar ett överskott.

Nedan redovisas större över- eller underskott i förhållande till budget per verksamhet.

Nämndadministration, överskott +325 000 kronor

Verksamheten prognosticerar ett överskott då nämndsekreterartjänsten inte bemannas till 100% under 2019.

Gator, vägar, parkering, underskott -2,1 miljoner kronor

Prognosticerat underskott beror främst på att kostnaderna för vinterväghållningen redan överskridit budget. De stora kostnaderna beror på en vädermässigt besvärlig första period. Resultatet kan påverkas både positivt och negativt beroende på väderförhållandena under slutet av året. Även de planerade underhållsåtgärder som utförts under sommaren har blivit dyrare än budgeterat.

Parker, överskott +2,3 miljoner kronor

Ett överskott prognosticeras dels på grund av en vakant tjänst samt genom intäkter från avverkning inom Logistik Bålsta. Intäkterna var till största delen planerade att användas till återplantering av skog inom Logistik Bålsta samt till skogsvårdande åtgärder i Bålsta. Efter en genomgång av området tillsammans med Skogssällskapet föreslås nu i stället naturlig förnygring på vissa ytor.

Fastighet, överskott +274 000 kronor

Intäkterna är högre än budget bland annat för media. Den budgeterade kostnaden för rivning av det gamla ridhuset på Lundby gård har tagits bort då rivningen inte kommer att kunna ske under innevarande år.

Övrig kommungemensam administration, överskott +159 000 kronor

Internservice prognosticerar ett överskott på grund av lägre personalkostnader till följd av att en vakant tjänst inte tillsätts då denna istället tillsätts inom fastighetsdriften då det finns behov av mer resurser där.

Lokalvård, underskott -150 000 kronor

Lokalvården prognosticerar ett underskott dels beroende på ökade personalkostnader och dels beroende på högre kapitalkostnader än budgeterat. De ökade personalkostnaderna beror bland annat på dubbelbemanning under en period då ny lokalvårdschef introducerades i samband med att tidigare lokalvårdschef gick i pension. Personalkostnaderna har även ökat för övrig personal och vikarier gå grund av nya städobjekt samt hög sjukfrånvaro.

VA-verksamhet, underskott -1,0 miljon kronor

Verksamheten prognosticerar ett underskott till följd av ökade kostnader. Bland annat har behovet av konsulttjänster ökat exempelvis vid utredningen vägval Skokloster och på grund av processteknisk expertis. Kostnader för arbetsmiljöfrämjande åtgärder samt kostnader för fastighetsförvaltning har också ökat.

Dock är intäkterna högre avseende vattenförbrukning och personalkostnaderna lägre dels till följd av att en medarbetare flyttats över till fastighetsavdelningen och dels på grund av senare tillsättningar av tjänster än planerat.

Avfallshantering, underskott – 117 000 kronor

Verksamheten har högre kostnader än budgeterat bland annat på grund av indexhöjning av insamlingsutgiften, behandling och transport av hushållsavfall. Även nyanställningar på ÅVC i Västerskog samt inköp av en leasad grävmaskin som kommer att sänka driftkostnaden från nästa år har ökat kostnaderna. Sammantaget innebär detta att ett mindre underskott prognosticeras.

13.5.1 Är ekonomin i balans?

Förvaltningen redovisar ett prognosticerat överskott för den skattefinansierade verksamheten. På avdelningsnivå förekommer dock både underskott och överskott.

Den taxefinansierade verksamheten prognosticerar ett underskott. Åtgärder för att komma i balans är bland annat att minska kostnaderna för konsulter genom att utföra mer arbete i egen regi. Andra åtgärder är att minska på antalet vikarier samt fortsatt information om sortering av avfall för att minska behandlingskostnaderna.

13.6 Investeringsredovisning

13.6.1 Investeringsredovisning

(P) före projektnamnet betyder att budgeten är preliminär och att igångsättningsbeslut inte är fattat.

	Skattefinansierat	Bokslut 2018	Budget 2019	Utfall jan- aug	Prognos helår	Avvikelse från budget
24	Väg- och jvgnät, parkerin					
1301	Trafiksäkerhetshöj. åtg	-2 913	-1 995	-1 540	-1 995	
1302	Omlägg elled Dragets indu		-763			763
1358	Planerat uh beläggningar	-10 889	-11 900	-7 005	-11 900	
1364	(P)Kraftleden trafiksäkerh	-383	-5 400	-3	-500	4 900
1371	Hissar vid stationen		-2 500	-2 445	-2 445	55
1372	Utbyte kvicksilverarmatu	-507	-500	-397	-500	
1376	Utbyggnad av gatubelysning	-852				
1378	Konstbyggn (brokonstr)	-198	-2 000	-175	-500	1 500
1379	Utv.offentl utemiljö park			-287		
1380	Byte av vägtrummor	-242	-958	-86	-700	258
1382	Upprustning lekplatser	-278				
1384	Väppeby äng Gata GCV	-2 960		-127	-536	-536
1388	Skyltpolicy samt genomf.	-132	-568	-71	-540	28
1389	Pulkabacke Dumpers	-204		-121		
1390	GC-väg Viby Vilunda	-247	-453	-285	-453	
1391	Upprustn.grusbel. GC väg	-554	-446	-68	-446	
1392	Breddning Dalstigen	-60	-340	-88	-340	
1393	Belysning GC-väg Eneby	-1 073				
1395	Rullstolsgunga	-111				
1397	(P)Skokloster GC-väg		-3 500	-9	-100	3 400
1398	Borttag av bom skeppsväge		-150	-6	-206	-56
1399	Flytt gatubelysningscentr		-1 750	-838	-1 750	
25	Parker					
1379	Utv.offentl utemiljö park	-925	-375	-154	-450	-75
1382	Upprustning lekplatser	-84	-127	-4	-100	27
1387	Ogräsmaskin	-156				
1389	Pulkabacke Dumpers	-38	-136			136
1394	Gångbro Järnvägsparken		-300	-1	-300	
1395	Rullstolsgunga	-73				
91	Fastighetsförvaltning					
1101	(P)Mötesplats Sko (KFN)		-500			500
1138	(P)Granåsen toaletter o ka		-7 000	-17	-2 000	5 000
1139	Bättre inomhusmiljö/luft		-1 500	-492	-1 000	500
1141	Fridegårdsgymna om klassr		-1 000	-2 159	-2 159	-1 159
1164	Renovering simhallen	-123	-2 093	-1 169	-2 000	93

	Skattefinansierat	Bokslut 2018	Budget 2019	Utfall jan- aug	Prognos helår	Avvikelse från budget
1173	Ny förskola frösundavik	-24 398	-207	-557	-557	-350
1174	(P)Västerängsskolan kök	-135	-27 092	-7	-7	27 085
1175	(P) Vibyskolans kök	-421	-54 042	-2 361	-2 361	51 681
1178	Lundby ridhus	-14 269		-1 418	-1 500	-1 500
1180	Ishall, energiätg.o entrÄ©	-282	-818	-771	-900	-82
1181	Planerat underhåll	-9 357	-10 507	-3 484	-6 500	4 007
1184	Futurum underhåll	-37 408	-56 282	-14 614	-40 000	16 282
1188	(P) Skogsbrynet utbyggnad	-382	-21 420	-1 586	-6 000	15 420
1190	Säkerhetsåtgärder	-1 287	-1 500	-479	-750	750
1191	Energiätgård ventilation	-1 027	-2 824	-1 825	-1 900	924
1193	Ofördelad reserv		-4 300		-4 300	
1194	Allaktivitetshus		-1 000			1 000
1195	Solenergi utred install	-161	-3 839	-21	-750	3 089
1196	(P) Vänthall nya Bålsta C		-30 000			30 000
1197	Energieffektivisering		-1 500	-928	-1 500	
1198	Idrottshall Gröna Dalen/m		-1 100			1 100
1199	Skeppsgården omby förenin		-4 000	-201	-1 500	2 500
1362	Ny fotbollsplanläggning	-7 821	-23 544	-7 612	-10 000	13 544
1385	(P)Ny Simhall (Fastighet)		-15 937	-75		15 937
1386	(P)Nytt bibliotek, (KuL)		-250		-250	
5160	Lokalvård skurmaskiner	-239				
5162	Ugn Pomona	-136				
5163	Lokalvård skurmaskin		-100	-77	-77	23
Summa		-120 325	-306 516	-53 563	-109 772	196 744

(P) före projektnamnet betyder att budgeten är preliminär och att igångsättningsbeslut inte är fattat.

	Taxefinansierat	Bokslut 2018	Budget 2019	Utfall jan- aug	Prognos helår	Avvikelse mot budget
76	Vattenförs. o avloppshant					
1213	Omläggning ledningar	-1 586	-14 914	-3 874	-14 914	
1214	Nya förbindelsepunkter	-378	-2 622	-1 210	-2 622	
1219	Exploatering tätort	3 059				
1250	Biskops-Arnö pågående	-5 053		-1 226	-1 226	-1 226
1252	Omb Skokl råvattenintag	-952	-2 499	-392	-2 499	
1253	Bålsta reningsverk	-3 702	-5 594	-2 059	-5 594	
1254	Bålsta vattenverk	-498	-2 667	-1 380	-2 667	
1255	Skokloster reningsverk	-1 757	-1 985	-1 098	-1 985	
1256	Skokloster vattenverk	-16	-7 861	-15	-3 861	4 000
1258	Underhåll pumpstationer	-403	-1 045	-321	-1 045	
1264	Ombyggn dragets vattendam	-43	-2 957			2 957
1266	Vattentornet, skal/fasad		-2 000		-2 000	

	Taxefinansierat	Bokslut 2018	Budget 2019	Utfall jan- aug	Prognos helår	Avvikelse mot budget
1267	(P) Dalvägen, kapacitet	-58	-29 942	-26	-5 000	24 942
1268	(P)Dagvatten Gröna Dalen	-6	-4 994	-33	-1 500	3 494
1269	(P) Utloppsledning Skoklo		-13 000	-78	-13 000	
1270	Ledn med stickspår Logist		-2 000	-30	-2 000	
1271	(P)GAP, huvudmatning		-7 000			7 000
1272	Omläg ledning pga kapacit		-5 000	-3	-3 000	2 000
1273	Skokloster Vattenv Nybygg		-1 000			1 000
1274	Skokloster reningsv nybyg		-1 000			1 000
1275	(P)Bålsta C o Tvåhus		-2 000	-18		2 000
5159	Maskiner o verk. VA 2016		-2 500	-1 274	-2 500	
77	Avfallshantering					
1401	Effektivisering ÅVC		-669	-14	-669	
1403	Behållare insaml avfall		-420		-420	
1404	Liten Lastmaskin	-580				
1405	(P)Projekt o utbyggnad ÅVC	-85	-1 515	-17	-515	1 000
1410	Stor Lastmaskin ÅVC		-1 500			1 500
Summa		-12 058	-116 684	-13 068	-67 017	49 667

1302 Omläggning elledningar Dragets industriområde + 763 000 kronor

Projektet genomfördes redan 2018 och bekostades då inom exploateringsbudget. Delar av kvarvarande medel för projektet föreslås användas för att täcka underskott i projekt 1384, Väfteby Äng, Gata GCV. Resterande medel föreslås användas för omläggning av gatu-belysning längs med Ullevivägen som bör samordnas med E-ON's omläggning av ledningar.

1364 Kraftleden trafiksäkerhet + 4,9 miljoner kronor

I juni beslutade tekniska nämnden att genomföra etapp 5 på Kraftleden. Budgeterat belopp avser etapp 1 och 2. På grund av ett sent beslut och att vissa justeringar i projekteringen krävs så kommer projektet bli försenat i förhållande till plan. Under hösten kommer kostnader för omprojektering. Förhoppningsvis hinner upphandling av entreprenör genomföras före årsskiftet så att arbetet kan påbörjas så snart som möjligt under 2020. Återstående medel föreslås flyttas över till 2020.

1371 Hissar vid stationen + 55 000 kronor

Projektet är genomfört. Överskott på 55 000 kronor jämfört med budget.

1378 Konstbyggnader + 1,5 miljoner kronor

Projektet kan inte genomföras i sin helhet under 2019 på grund av att upphandlingen av entreprenör har överklagats.

1380 Byte av vägtrummor + 258 000 kronor

Kostnaden för upprustning av vägtrummor kommer inte att bli så hög som beräknat för år 2019 på grund av att detta projekt har fått prioriteras ned av tidskäl.

1384 Väfteby Äng, Gata GCV - 536 000 kronor

Projektet har drabbats av oförutsedda merkostnader för ombyggnation av korsningen Lindegårdsvägen-Kalmarvägen samt för passagen förbi gruppboendet medförde ökade kostnader. Underskottet föreslås finansieras genom överskottet i projekt 1302, Omläggning

elledningar Dragets industriområde.

1397 Skokloster gc-väg + 3,4 miljoner kronor

Naturvårdsverket har inte godkänt kommunens föreslagna dragning av gc-vägen. Avslaget av kommunens förslag innebär att en ny sträckning måste överenskommas och att projektet inte kan genomföras i sin helhet under 2019.

1398 Borttag av bom Skeppsvägen - 56 000 kronor

Projektet prognosticerar ett underskott på 56 000 kronor på grund av att uppdraget, genom politiskt beslut, har utökats med breddning av gångbanan utmed Skeppsvägen, från bommen i riktning mot Runbrovägen, cirka 240 m. Projekteringskostnad 206 000 kronor. Kostnad för genomförande bedöms till cirka 1 500 000 kronor.

1379 Utveckling av offentliga utemiljöer park - 75 000 kronor

Trappan vid Ekillabadet behövde repareras akut och kostnaden blev högre än beräknat. Underskottet föreslås tas av överskottet inom projekt 1389 Pulkabacke Dumpers.

1389 Pulkabacke Dumpers + 136 000 kronor

Kostnaden för färdigställande av kringytor blev lägre än beräknat.

1101 Mötesplats Skokloster + 500 000 kronor

Arbetet kommer inte att utföras som planerat.

1138 Granåsen, toaletter och kallgarage + 5,0 miljoner kronor

Projektet startade senare än planerat. Programarbete och projektering pågår. Upphandling och byggstart i början av 2020.

1139 Bättre inomhusmiljö/luft + 500 000 kronor

Projektet kommer att slutföras under 2020.

1141 Fridegårdsgymnasium ombyggnad klassrum - 1,2 miljoner kronor

Verksamhetsanpassning inom Fridegårdsgymnasiet. Byggnation av nya klassrum för att kunna erbjuda flera elevplatser. Den ökade kostnaden beror på ökade kostnader för byggmaterial. Medel för ökad kostnad finns hos barn- och utbildningsnämnden. Arbetet är avslutat.

1164 Renovering simhallen + 93 000 kronor

Fortsatt arbete med att säkerställa driften av simhallen. Akut byte av elskåp för ozonrening pågår.

1173 Frösundaviks förskola - 350 000 kronor

Kostnader för anslutning till VA-nätet har fakturerats. Kostnad för markskötsel har tillkommit.

1174 Västerängsskolans kök + 27,1 miljoner kronor

Barn och utbildningsnämnden har beslutat att avbryta projektet. En översyn av det kommande lokalbehovet pågår under ledning av kommunstyrelsens förvaltning. Nytt beslut och ny beställning krävs för fortsatt arbete.

1175 Vibyskolans kök + 51,7 miljoner kronor

Barn och utbildningsnämnden har fattat beslut om att avbryta projektet. En större utbyggnad utreds under ledning av kommunstyrelsens förvaltning för att säkerställa behovet av elevplatser i området.

1178 Lundby Ridhus - 1,5 miljoner kronor

Byggnaden är färdigställd. Avvikelsen beror på kompletteringar såsom påkörningsskydd,

fasadmonterad belysning samt en förrådsbyggnad som inte fanns med i ursprungsbudgeten.

1180 Ishallen - 82 000 kronor

Ett nytt IT-nät måste installeras kopplat till den nya styr-och regleranläggningen. Arbetet pågår.

1181 Planerat underhåll + 4,0 miljoner kronor

Inom ramen för planerat underhåll sker utbyte av komponenter samt större planerade åtgärder. Föreningen av ramavtalsupphandlingen av byggtreprenörer har medfört att färre åtgärder än planerat kommer att kunna genomföras. Så långt det är möjligt görs omprioriteringar inom befintlig plan.

1184 Futurum + 16,3 miljoner kronor

Stor del av budgeten är lagd innevarande år vilket är missvisande då projektet i delar är under utredning och kommer att pågå under ytterligare flera år. Projektering och genomförande pågår parallellt med utredningar. Arbetet löper enligt plan.

1188 Skogsbrynets förskola + 15,4 miljoner kronor

Utredning av projektets omfattning och utförande pågår. Den lagda budgeten kommer att överskridas dels då uppdraget har förändrats sedan projektet startade och dels på grund av byggkostnadsindex. Beslut om slutlig omfattning och budget ska tas av barn och utbildningsförvaltningen.

1190 Säkerhetsåtgärder + 750 000 kronor

Alla planerade arbeten kommer inte att kunna utföras då ramavtalsentreprenör saknas. Planerade och ännu ej beställda arbeten får skjutas fram till dess att ny ramentreprenör finns på plats.

1191 Energiåtgärder - ventilation + 924 000 kronor

Byte av elmotorer till mindre elkävande motorer i ventilationsanläggningen i skolor och förskolor. Vissa arbeten som planerats under 2019 kommer inte att kunna utföras då dessa endast kan utföras då ingen verksamhet pågår i lokalerna. Arbetena kommer att fortsätta under kommande år.

1194 Allaktivitetshus + 1,0 miljoner kronor

Tekniska förvaltningen har ännu inte fått något uppdrag.

1195 Solenergi- utredning och installation + 3,1 miljoner kronor

Projektering av tio utvalda objekt pågår. Underlag för upphandling av genomförandet är under framtagande och upphandling beräknas ske Q4 2019. Installation och driftsättning ska ske löpande under 2020. Kommunhuset planeras vara första anläggning att tas i bruk.

1196 Vänthall nya Bålsta Resecentrum + 30 miljoner kronor

Projektet drivs av plan- och exploatering. Denna investeringsbudget ska flyttas bort från tekniska nämndens investeringsbudget.

1198 Idrottshall Gröna Dalen inkl multiarena + 1,1 miljoner kronor

Förstudiearbetet har inletts och leds av kommunstyrelsens förvaltning. Inför genomförande krävs beslut i barn- och utbildningsnämnden och i kultur- och fritidsnämnden.

1199 Skeppsgården + 2,5 miljoner kronor

Beslut i kultur- och fritidsnämnden krävs för att erhålla igångsättningsbeslut. Bygglov finns och upphandlingsunderlag är under framtagande. Byggstart kan ske Q1 2020.

1362 Ny fotbollsanläggning + 13,5 miljoner kronor

Arbete med att bygga ny konstgräsplan vid Futurumskolan är slutfört. Beslut om nästa etapp med omklädningsrum och driftutrymmen ska tas av kultur- och fritidsnämnden.

1385 Ny simhall + 15,9 miljoner kronor

Utredningsarbete har påbörjats och leds av kommunstyrelsens förvaltning. Inför genomförande krävs beslut i kultur- och fritidsnämnden.

Biskops-Arnö - 1,2 miljoner kronor

Avvikelsen beror på kostnad för elskåp, pumpstation samt LTA-stationer som ej var med i budgeten. Projektet avslutades under kvartal 2 2019.

Skokloster vattenverk + 4,0 miljoner kronor

Avvikelsen beror på att andra mer akuta händelser i Skokloster har prioriterats högre. Alla arbeten hinner inte utföras under 2019, projektet beräknas fortsätta under 2020.

Ombyggnad Dragets vattendamm + 2,9 miljoner kronor

Avvikelsen beror på att det är oklart vem som skall bekosta ombyggnaden då denna är en del av exploateringen inom Lillsjön-området. Plan- och exploateringsavdelningen äger frågan.

Dalvägen, kapacitet + 24,9 miljoner kronor

Projektet har inte kunnat starta enligt tidsplan då det är beroende av exploateringsprojekten i centrala Bålsta. När projektet startar krävs ett snabbt genomförande.

Dagvatten Gröna dalen + 3,5 miljoner kronor

Projektet har inte kunnat starta enligt tidsplan då det är beroende av exploateringsprojekten i centrala Bålsta. När projektet startar krävs ett snabbt genomförande.

GAP huvudmatning + 7,0 miljoner kronor

Projektet har inte kunnat påbörjas på grund av tidsbrist hos ramavtalade projektörer. Förprojektering beräknas starta under 2019.

Omläggning ledning p.g.a kapacitetsbrist + 2,0 miljoner kronor

Avvikelsen beror på att projekteringen påbörjades senare p.g.a tidsbrist hos ramavtalad entreprenör. Projektet beräknas slutföras under 2020.

Skokloster vattenverk nybyggnad + 1,0 miljoner kronor

En lokaliseringsutredning ska starta under 2019.

Skokloster reningsverk nybyggnad + 1,0 miljoner kronor

En lokaliseringsutredning ska starta under 2019.

Bålsta C och Tvåhus + 2,0 miljoner kronor

Projektet har inte kunnat starta enligt tidsplan då det är beroende av exploateringsprojekten i centrala Bålsta. När projektet startar krävs ett snabbt genomförande.

1405 Projekt o utbyggnad ÅVC + 1,0 miljoner kronor

På grund av ny information bland annat om mängden transporter till Logistik Bålsta, behöver utformningen av utbyggnaden ses över, vilket innebär en tidsförskjutning. En del av årets budget bör föras över till 2020.

1410 Inköp stor lastmaskin + 1,5 miljoner kronor

Då utbyggnaden av ÅVC Västerskog förväntas ske senare än planerat bland annat på grund av att marken har lånats ut till projektet Logistik Bålsta, föreslås att ingen maskin köps in 2019

utan att årets budget förs över till 2020.

13.7 Viktiga förändringar och trender

En växande befolkning i kommunen medför ett fortsatt behov av nya lokaler och anläggningar. För att underlätta arbetet behöver kommunens krav och arbetssätt vidareutvecklas och dokumenteras, i vissa fall över förvaltningsgränserna.

Utvecklade underhållsplaner på lång och kort sikt krävs inom alla verksamhetsområden inom förvaltningen, något som kräver en ökad insats.

Energieffektiviseringsåtgärder behöver prioriteras i befintligt fastighetsbestånd. Vid nyproduktion ska åtgärder vidtas för att minska energiförbrukning liksom för att öka andelen förnybar energi. Eftersom elnätets kapacitet är begränsad behöver det även ske ett arbete avseende effekteffektivisering och effektflexibilitet i berörda verksamheter inom förvaltningen.

Utbyggnaden av kommunens infrastruktur genom investeringar och exploatering medför att drift- och underhållsarbetet inom alla förvaltningens verksamhetsområden ökar. Drift och underhåll kommer att behöva upphandlas i varierande omfattning i förvaltningens olika verksamheter. Beställar- och specialistkompetens bör dock behållas i egen regi.

Kontroll, utförande och uppföljning av driftåtgärder kan förenklas med hjälp av IT-system och ökad digitalisering. Detta är ett arbete som måste fortgå.

En ökad befolkningsmängd kombinerat med en ökad individualisering medför ett ökat inflöde av synpunkter och önskemål avseende kommunens infrastruktur. Även här kan effektivisering ske med stöd av IT-system och digitalisering.

Verksamheterna påverkas i stor grad av nationella och regionala åtgärder liksom av lagkrav. Syftet är i många fall en minskad klimatpåverkan.

14 Håbohus AB

14.1 Sammanfattning

Håbohus färdigställer 97 lägenheter på Vallvägen i Bålsta. 86 av lägenheterna är vanliga hyresrätter och 11 lägenheter är lägenheter inom LSS där kommunen är hyresgäst. Första inflyttning var i maj och projektet är helt inflyttat i september. Alla lägenheter är uthyrda.

Under 2019 har ny affärsplan antagits för perioden fram till valet 2022. Affärsplanen innehåller mål inom nyproduktion, miljö, kundnöjdhet, service och trygghet samt ekonomi och integration och social sammanhållning.

Resultatet per augusti efter finansiella poster beräknas till cirka 15 000 tkr. Räntekostnaden har varit mycket lägre än budget, utfallet 2019 beräknas till cirka. 5 270 tkr. Räntesnittet 2019-08-31 var 0,54 %.

14.2 Årets händelser

Håbohus färdigställer 97 lägenheter på Vallvägen i Bålsta. 86 av lägenheterna är vanliga hyresrätter och 11 lägenheter är lägenheter inom LSS där kommunen är hyresgäst. Första inflyttning var i maj och projektet är helt inflyttat i september. Alla lägenheter är uthyrda.

Produktionen på Sofielundsvägen är äntligen färdigställd efter de rättningsarbeten som genomförts på tappvatteninstallationen.

Arbetet med ett nytt äldreboende intill Kyrkcentrum fortsätter. Bygglovs är erhållet och arbetena beräknas kunna starta under hösten 2019. Senhösten år 2021 räknar vi med att ha färdigställt Bålsta nya äldreboende med 60 boendeplatser.

Håbohus fortsätter arbetet med detaljplanering för framtida produktioner i Kalmarsand, Centrum, Skokloster, Yttergran. Håbohus är med och utvecklar hela Håbo.

14.3 Måluppfyllelse

Under 2019 har ny affärsplan antagits för perioden fram till valet 2022. Affärsplanen innehåller mål inom nyproduktion, miljö, kundnöjdhet, service och trygghet samt ekonomi och integration och social sammanhållning. Målsättningarna är ambitiösa, arbetet går enligt plan med det är mycket kvar att göra.

14.4 Resultaträkning

Tkr	Bokslut 2018	Delårsbok slut 2018	Delårsbok slut 2019	Prognos 2019	Budget 2019
Verksamhetens intäkter	129305	84952	88843	134990	134790
Verksamhetenskostnader	-88938	-59634	-47632	-74835	-73740
Avskrivningar	-2206	-20800	-23233	-34850	-34750
RÖRELSENS RESULTAT	38161	5252	20143	23305	26200
Finansnetto	-9754	-5662	-5080	-7850	-17320
Bokslutsdispositioner	1201	0	0	0	0
Skatt	-5863	0	-3223	-3735	-1900
ÅRETS RESULTAT	23745	-410	11840	13720	6980

14.5 Ekonomisk analys

Resultatet T2 efter finansiella poster beräknas till ca. 15 000 tkr. Räntekostnaden har varit mycket lägre än budget, utfallet 2019 beräknas till ca. 5 270 tkr. Räntesnittet 2019-08-31 var 0,54 %.

Under perioden har fyra lån konverterats. Borgensavgiften tillkommer med ca 2 640 tkr.

Driftkostnaderna förutom värme, fastighetsskatt, administration och övriga kostnader visar på en positiv avvikelse mot budget. Avvikelserna på värmekostnader beror på att konvertering från fjärrvärme till bergvärme inte är fullt genomfört. Konsekvensen av det blir högre värmekostnader och lägre elkostnader. Fastighetsskatten avviker negativt, nya taxeringsvärden där lokalvärdet blir en ökad kostnad. Administration, ökade pensionskostnader är den största orsaken. Övriga kostnader, avvikelsen beror till största del på konsulttjänster för olika projekt.

14.6 Investeringar

Tkr	Bokslut 2018	Delårsboksl ut 2018	Delårsboksl ut 2019	Prognos 2019	Budget 2019
Inkomster	0	0	0	0	0
Utgifter	-173 207	-104 772	-46 523	-70 500	-110 000
Nettoinvestering	-173 207	-104 772	-46 523	-70 500	-110 000

Stora investeringar är färdigställande av Vallvägen, konvertering till bergvärme Mansängen och utbyte av ventilationssystem Mansängen.

14.7 Viktiga förändringar och trender

Den avmattning vi ser på delar av bostadsmarknaden har inte påverkat efterfrågan på våra hyresrätter. Vi ser en fortsatt stark efterfrågan på hyresrätter i Håbo. Nyproducerade lägenheter är fortfarande lätt att hyra ut vilket, oftast är det där efterfrågan viker först.

På entreprenadmarknaden ser vi ett ökat intresse för att bygga åt Håbohus. Mängden och nivån på de anbud vi erhöll vid upphandlingen av nytt äldreboende har vi inte haft de senaste femårsperioden. En avmattad byggmarknad, låga räntor men ändå fortsatt stark efterfrågan på hyresrätter är ett bra läge för Håbohus. Vi jobbar vidare med våra detaljplaner för att också få möjligheten att starta produktionen medan byggmarknaden är i en gynnsam konjunktur.

15 Håbo Marknads AB

15.1 Sammanfattning

Tillsammans med företagarföreningarna har riktade insatser och dialogmöten initierats med mycket gott resultat. Likaså är många delar av punkterna som listades i visionen "Tillsammans mot 4.0" gjorda, pågående eller planerade.

Likaså sker ett aktivt arbete med att tillgängliggöra de kommunala tjänsterna via digitalisering just nu i kommunen. Detta arbete syftar till att ytterligare förenkla och underlätta kontakten för företagare och medborgare.

Svenskt Näringslivs årliga mätning, som genomfördes under våren, visade på ett tydligt positivt trendbrott och resultatet ökade från det sammanvägda betyget 2,7 till nytt betyg på 3,1.

Större näringslivetableringar har initierats och beslutats under perioden samt försäljningen av näringslivsmark i Draget området har skett med gott resultat.

Organisatoriskt har våren 2019 varit rörig för verksamheten, vilket härrört sig från otydligheter i ledning och uppdrag. Detta avses vara tydliggjort till årsskiftet 2019/2020.

15.2 Årets händelser

15.3 Måluppfyllelse

Se måluppfyllelse av kommunfullmäktiges övergripande mål avseende näringslivsverksamheten.

15.4 Resultaträkning

tkr	Bokslut 2018	Delårsbok slut 2018	Delårsbok slut 2019	Prognos 2019	Budget 2019
Verksamhetens intäkter	7 005	5 416	4 221	7 035	6 475
Verksamhetens kostnader	-6 233	-3 563	-7 069	-9 712	-6 095
Avskrivningar	-75	-6	-15	-22	-22
Verksamhetsnetto	697	1 853	-2 863	-2 699	358
Finansnetto	373	1 852	-2 547	-2 384	358
Skatt	-89	-407	0	0	-79
Resultat	287	1 444	-2 547	-2 384	279

15.5 Ekonomisk analys

Kommunfullmäktige beslutar om vilka medel som Håbo Marknads AB ska bedriva sin verksamhet. Bolaget sätter sin budget utifrån fullmäktiges beslut.

Bolaget har i uppgift att arbeta med verksamhet som inte ger några intäkter enligt den näringslivspolitik som kommunfullmäktiga har beslutat om. 2019 driver bolaget projektverksamhet med stöd av bland annat statsbidrag.

Vid överenskommelse med VD har dennes lön, sociala avgifter och pension under 20 mån bokats upp på datum för underskrift 31/8-2019. Detta medför ett stort minusresultat för bolaget. Det egna kapitalet påverkas i den grad att kontrollbalans bör upprättas.

15.6 Viktiga förändringar och trender

Fortfarande ett mycket högt tryck och efterfrågan på mark för näringslivsetableringar inom kommunen. Detta är bland annat som en följd av utvecklingen som sker i Stor-Stockholmsområdet, och Håbo kommunen blir i denna utveckling mycket attraktiv för att etablera verksamhet i. Denna trend och utveckling förväntas fortsätta.

16 Kommunalförbundet Räddningstjänsten Enköping-Håbo

16.1 Sammanfattning

Resultatet på 186 tkr påverkas av semesterlöneskuld och utebliven hyreskostnad vilket ger en positiv effekt på 970 tkr. Resultatet är dessutom lägre än väntat på grund av att pensionsavsättningen är 500 tkr högre än i tidigare prognos. Flera engångskostnader har påverkat resultatet tillsammans med kostnaderna för semestervikarier och prognosen är ett resultat i balans.

Inför sommaren infördes förslagen från förbundets projekt rörande skogs- och markbränder. Förbundets skrev även avtal med MSB om förvaring av en nationell skogsbrandsdepå.

Två containrar har placerats på Bryggholmen för att säkerställa att de boende har tillgång till utrustning för en första egen insats. I början av 2019 utökades bemanningen dagtid i Bålsta till 1+4 och en BAS-bil placerades i Skokloster. 1 juni invigdes den nya brandstationen i Örsundsbro.

3 av 22 av förbundets mål från årets verksamhetsplan kommer inte att uppnås. Övriga mål är eller kommer att uppfyllas tillsammans med de ekonomiska målen i förbundsordningen.

16.2 Årets händelser

Sommaren 2019 var lugn i förhållande till den föregående sommaren. Inför sommaren infördes förslagen från förbundets projekt rörande skogs- och markbränder. Förbundets skrev även avtal med MSB om förvaring av en nationell skogsbrandsdepå.

Två containrar har placerats på Bryggholmen för att säkerställa att de boende har tillgång till utrustning för en första egen insats. I början av 2019 utökades bemanningen dagtid i Bålsta till 1+4 och en BAS-bil placerades i Skokloster. 1 juni invigdes den nya brandstationen i Örsundsbro.

Till följd av utredningen ”En effektivare räddningstjänst” har MSB påbörjat ett arbete med att beskriva systemledning och verka för samarbeten i större regioner.

Förbundet har haft flera långtidssjukskrivningar på grund av skador och sjukdomar.

16.3 Måluppfyllelse

Mål	Process	Mätning
▪ Utveckla mätmetoder för fler av verksamhetens processer	Ledning	Antal mätvärden
▪ Ta fram Handlingsprogram för räddningstjänstens förmåga 2019-2022.	Ledning	Beslutat handlingsprogram
▪ Antal vakanta beredskapspass för RIB ska minska från 39,7 vakanta dygn 2016 (5,7 %).	Stöd	Antal vakanta dygn
▪ Skapa förutsättningar för snabb första insats på Bryggholmen.	Stöd	Organiserat och utrustat räddningsvärn på Bryggholmen
▪ Utveckling av samarbetet i räddningsregionen gemensamma utbildningar och andra funktioner	Stöd	Exempel på samarbeten
▪ God fysisk och psykisk hälsa på arbetsplatsen	Stöd	Sjukfrånvaro
▪ Implementera resultat av projekt Värdegrund.	Stöd	Aktiviteter för implementering av EKO
▪ Utveckla mätmetod för miljöförbättrande åtgärder och deras effekt.	Miljö	Mätmetod med långsiktig möjlighet till uppföljning.
▪ Utföra 220 tillsyner	Myndighetsutövning	Antal tillsyner
▪ Föreslå metod att registrera brandskyddsnivå i nya verksamhetssystemet Daedalos.	Myndighetsutövning	Uppföljningsmöjlighet i Daedalos
▪ Utveckla mätmetod för förbundets infokampanjer och sociala verksamhet.	Stöd till den enskilde	Mätmetod med långsiktig möjlighet till uppföljning.
▪ Förbättra förmåga till rökdykning och arbete på väg i Bålsta.		Utökad bemanning dagtid i Bålsta till 1+4
▪ Genomföra de förbättringsförslag i organisationen som föreslås i projektet Skogs- och gräsbränder.	Förbereda insats	Antal genomförda förbättringsförslag
▪ Definiera och ta fram alternativ till rökdykning för RIB-organisationen.	Förbereda insats	Koncept/metoder för släckning när kraven för rökdykning inte uppfylls.
▪ Införa en återkommande arbetsledarutbildning för RIB-organisation.	Förbereda insats	Genomförd utbildning
▪ Införa regionens förslag om organisation för farliga ämnen.	Förbereda insats	Genomförd utbildning
▪ Utöka förmågan till insats i Skokloster.	Förbereda insats	Basbil på plats i Skokloster
▪ Säkerställa tillgång till släckvatten i Örsundsbro.	Förbereda insats	Tankbil på plats i Örsundsbro
▪ Riktlinje för förbundets syn på utryckningskörning.	Förbereda insats	En fastställd ambition för förbundets utbildnings- och övningssteg rörande utryckningskörning.
▪ Strukturera och tydliggöra den operativa förmågan för förbundets två brandvärn.	Förbereda insats	Beskrivning av brandvärnens operativa förmåga.
▪ 80% av förbundets räddningsinsatser kunna påbörjas inom 20 min från det att larmcentralen får larmet.	Genomföra insats	Mätning av larm-behandlingstid och anspänningstid i Daedalos.
▪ Utveckla olycksundersökning och erfarenhetsåterföring efter larm.	Olycksundersökning	Genomförda förbättringar utifrån underlag från olycksundersökningar.

De rödmarkerade målen förväntas inte kunna uppfyllas under 2019. Förbundet har problem med rekryteringen i Fjärdhundra vilket påverkar den totala beredskapen. Tankbilen i Örsundsbro placeras ut under 2020. Tillsynsproduktionen kommer inte att nås pga resursbrist som kan åtgärdas först i början av 2020.

Förbundets ekonomiska mål för 2019 är uppfyllda men kommer att föreslås ändras i en reviderad förbundsordning inför 2020.

16.4 Resultaträkning

Tkr	Bokslut 2018	Delårsbok slut 2018	Delårsbok slut 2019	Prognos 2019	Budget 2019
Verksamhetens intäkter	6625	4476	2888	5305	5305
Verksamhetens kostnader	-61784	-41151	-41224	-62922	-62682
Avskrivningar	-2819	-1855	-2001	-3190	-3190
Ersättning medlemmar	59356	39571	40993	61490	61490
Finansiellt resultat	-478	-337	-470	-683	-683
Resultat	900	704	186	0	240

16.5 Ekonomisk analys

Resultatet för delåret är 186 tkr och prognosen är ett resultat i balans för helåret.

Resultatet påverkas positivt av semesterlöneskulden efter sommarens semesteruttag. För helåret är förväntningen att skulden ökar med 400 tkr. Förbundet har ännu inte börjat betala hyra för den nya brandstationen i Örsundsbro trots inflyttningen i juni. Utebliven hyreskostnad påverkar resultatet positivt med 570 tkr. Resultatet är dessutom lägre än väntat på grund av att pensionsavsättningen är ca 500 tkr högre än i tidigare prognos.

I övrigt förväntas ett bättre utfall under slutet av årets. Flera engångskostnader har påverkat resultatet tillsammans med kostnaderna för semestervikarier.

16.6 Investeringar

Tkr	Bokslut 2018	Delårsboksl ut 2018	Delårsboksl ut 2019	Prognos 2019	Budget 2019
Inkomster	0	0	0	0	0
Utgifter	-4 596		-4 469	-13 069	-10 900
Nettoinvestering	-4 596	0	-4 469	-13 069	-10 900

1 334 000 av redovisade investeringar är utgifter från 2018. Årets stora projekt är en ny stegbil i Bålsta vilken förväntas kosta 7 200 tkr.

16.7 Viktiga förändringar och trender

Under sommaren 2018 presenterades resultaten från Alarmeringsutredningen som främst syftar till att säkerställa en obruten larmkedja samt utredningen om effektivare räddningstjänst. Den senare har gett förslag på reglering för att säkerställa kommunernas förmåga att hantera större räddningsinsatser. Det återstår att se hur resultaten från dessa utredningar kommer att påverka förbundets verksamhet.

Kommunerna kommer att få ett utökat krav på krisberedskap och civilt försvar. MSB arbetar på en vägledning för vad som förväntas av räddningstjänsten för att fullgöra sina uppgifter vid höjd beredskap.

Förbundet behöver fortsätta utveckla arbetet med processororienterad kvalitetsutveckling och hitta relevanta mätetal för verksamheten. Det kommer att bli allt viktigare att kunna redovisa vilken effekt olika ekonomiska prioriteringar ger i kommunala verksamheter.

För att klara framtida rekrytering av RIB-personal måste förbundet och kommunerna hitta tätare samarbeten och kombinera beredskap med andra arbetsuppgifter i orter med stor utpendling.